

Beslissing

(B)658E/85
9 november 2023

Beslissing betreffende de vraag tot goedkeuring van het aangepaste tariefvoorstel ingediend door de transmissienetbeheerder voor elektriciteit voor de regulatoire periode 2024-2027

Artikel 12, § 7 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt

Niet-vertrouwelijke versie

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	4
VERKLARENDE WOORDENLIJST.....	5
1. WETTELIJKE BASIS.....	6
2. ANTECEDENTEN.....	6
3. VOORAFGAANDE RAADPLEGING.....	7
4. HET VOORGESTELDE TOTAAL INKOMEN	7
4.1. Totaal inkomen voorgesteld op 10 mei 2023	7
4.2. Totaal inkomen voorgesteld op 26 oktober 2023	9
4.3. Voorgesteld investeringsprogramma	10
5. CONTROLEPROGRAMMA VAN DE CREG	11
6. VASTSTELLINGEN VAN DE CREG	13
6.1. Onderzoek van de volledigheid van het tariefvoorstel.....	13
6.1.1. Inhoud van het rapporteringsmodel.....	13
6.1.2. Hersteltarief	14
6.1.3. Tarieven voor openbare dienstverplichtingen, taksen en toeslagen.....	14
6.2. Onderzoek van gebudgetteerde en waargenomen kosten sinds 2012.....	14
6.3. Onderzoek van de belangrijkste hypothesen	16
6.3.1. Inflatie	16
6.3.2. Investeringsprogramma	17
6.4. Onderzoek van de correcte opsplitsing tussen de gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten van de TNB in België en de afwezigheid van kruissubsidiëring tussen deze twee activiteitengroepen.....	19
6.5. Onderzoek van de beheersbare kosten.....	20
6.5.1. Kosten voor aankoop van goederen en diensten	21
6.5.2. Kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekeringen	23
6.5.3. Opbrengsten in mindering van beheersbare kosten	30
6.6. Onderzoek van de niet-beheersbare kosten	32
6.6.1. Compensatie van een regulatoire schuld uit een vorige periode.....	32
6.6.2. Gebruik van ondersteunende diensten	33
6.6.3. Gebruik van infrastructuur van derden.....	34
6.6.4. Financiële lasten en opbrengsten	35
6.6.5. Interconnectiekosten	37
6.6.6. Andere niet-beheersbare kosten en opbrengsten/recuperaties.....	39

6.6.7.	Vennootschapsbelasting	39
6.7.	Onderzoek van de beïnvloedbare kosten	40
6.7.1.	Aankopen van de FCR-reservatie	40
6.7.2.	Aankopen van de aFRR-reservatie	41
6.7.3.	Aankopen van de mFRR-reservatie	42
6.7.4.	Compensatie van de actieve verliezen op de regionale netten	43
6.7.5.	Compensatie van actieve verliezen op het federaal net	44
6.8.	Onderzoek van de totale vergoeding van de gereguleerde activiteiten in België	44
6.8.1.	Billijke marge	44
6.8.2.	Stimulansen	48
6.9.	Onderzoek van de volumes en het vermogen die in aanmerking worden genomen	50
6.9.1.	(VERTROUWELIJK)	50
6.9.2.	Energie geïnjecteerd in het 380-220-150kV-net	51
6.10.	Onderzoek van de voorgestelde tariefstructuur, tarieven en tariefmodaliteiten	51
6.10.1.	Algemeen	51
6.10.2.	Schrapping van de 10 hoogste maandpieken	52
6.10.3.	Neutralisatie van de impact van de door Elia gevraagde activeringen van flexibiliteit op de maandelijkse en jaarlijkse pieken	52
6.10.4.	Periode voor de vrijstelling van de maandpiek	53
6.10.5.	Tarieven voor het ter beschikking gestelde vermogen in een flexibele regeling	54
6.10.6.	Tarieven voor de vermogensreserves en de black start	56
6.10.7.	Tarieven voor het behoud en het herstel van het restevenwicht van de afzonderlijke evenwichtsverantwoordelijken	56
6.10.8.	Voorgestelde transmissienettarieven	61
6.10.9.	Evolutie van de voorgestelde transmissienettarieven	61
7.	ALGEMEEN VOORBEHOUD	63
8.	DISPOSITIEF	63
BIJLAGE 1	65
BIJLAGE 2	67
BIJLAGE 3	67
BIJLAGE 4	67

INLEIDING

De COMMISSIE VOOR REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) onderzoekt hierna de vraag tot goedkeuring van het aangepaste tariefvoorstel 2024-2027 voor het transmissienet voor elektriciteit en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie dat op 26 oktober 2023 door Elia Transmission Belgium werd ingediend.

Naast de inhoudsopgave, de inleiding en de verklarende woordenlijst bestaat deze beslissing uit acht delen:

- 1) het eerste deel bevat de wettelijke basis waarop de CREG zich baseert voor het nemen van deze beslissing;
- 2) het verloop van de gevolgde procedure wordt beschreven in het tweede deel;
- 3) in het derde deel wordt het verloop van de raadpleging toegelicht;
- 4) het voorgestelde totaal inkomen komt aan bod in het vierde deel;
- 5) het controleprogramma van de CREG wordt voorgesteld in het vijfde deel;
- 6) de vaststellingen van de CREG in het kader van haar controles worden toegelicht in het zesde deel;
- 7) in deel zeven wordt een algemeen voorbehoud geformuleerd;
- 8) het dispositief van deze beslissing wordt in het laatste deel geformuleerd.

Het directiecomité van de CREG heeft onderhavige beslissing genomen tijdens haar vergadering van 9 november 2023.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

"**Elektriciteitswet**": de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, zoals gewijzigd.

"**CREG**": de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas, opgericht krachtens artikel 23 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

"**Elia**": de nv Elia Transmission Belgium (ETB)¹, de onderneming die is aangesteld² als beheerder van het transmissienet op basis van artikel 10, § 1 van de elektriciteitswet en die eveneens beschikt over de nodige, regionale licenties voor het uitbaten van elektriciteitsnetten met een spanning tussen 30 kV en 70 kV. Alle elektriciteitsnetten onder haar beheer hebben daarom een transmissiefunctie.

"**TNB**": de transmissienetbeheerder voor elektriciteit, nl. Elia of om het even welke andere rechtspersoon die in de rechten of verplichtingen van Elia treedt en die is aangewezen als de transmissiesysteembeheerder in plaats van Elia.

"**Tariefmethodologie**": de methodologie bedoeld in artikel 12, § 2 van de elektriciteitswet en aangenomen door de CREG in haar besluit (Z)1109/11 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie voor de periode 2024-2027³.

"**Rapporteringsmodel**": de tabellen en richtlijnen, zoals bedoeld in bijlage 1 van de tariefmethodologie, die tot doel hebben de tarifaire rapportering tussen de TNB en de CREG te stroomlijnen.

"**Tariefvoorstel**": alle documenten bedoeld in artikel 12, § 6 van de elektriciteitswet en artikel 13 van de overeenkomst over de procedures voor de goedkeuring van de tariefmethodologie en voor de goedkeuring van tariefvoorstellen, afgesloten tussen de CREG en Elia op 22 december 2021. Zo bevat het tariefvoorstel het geraamde totaal inkomen, alle tarieven die aan de CREG ter goedkeuring zijn voorgelegd en alle andere informatie die nodig is om de twee bovenvermelde elementen te controleren en te evalueren.

"**Aangepast tariefvoorstel**": het tariefvoorstel bedoeld in artikel 15 van de overeenkomst over de procedures voor de goedkeuring van de tariefmethodologie en voor de goedkeuring van tariefvoorstellen, afgesloten tussen de CREG en Elia op 22 december 2021.

"**Regulatoire periode**": de periode van vier opeenvolgende exploitatiejaren bedoeld in het tariefvoorstel.

"**Aangepast tariefverslag 2022**": het aangepast tariefverslag dat door Elia werd ingediend en waarover de CREG op 6 juli 2023 een beslissing nam⁴.

¹ Elia Transmission Belgium nv, Keizerslaan 20, 1000 Brussel, RPR Brussel, 0731.852.231

² Ministerieel besluit van 13 januari 2020 tot aanwijzing van Elia Transmission Belgium NV als netbeheerder overeenkomstig artikel 10 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, gepubliceerd op 27 januari 2020

³ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Others/Z1109-11NL.pdf>

⁴ Beslissing (B)658E/83 van 6 juli 2023 over de vraag tot goedkeuring van het tariefverslag ingediend door de transmissienetbeheerder voor elektriciteit met inbegrip van de saldi met betrekking tot het boekjaar 2022.

1. WETTELIJKE BASIS

1. Artikel 12, § 6, van de elektriciteitswet stelt dat de netbeheerder het tariefvoorstel opstelt, in overeenstemming met de tariefmethodologie opgesteld door de commissie, en dat tariefvoorstel indient met inachtneming van de procedure voor het indienen en goedkeuren van tarieven.
2. Artikel 12, § 7, van de elektriciteitswet voorziet dat de commissie het tariefvoorstel onderzoekt, beslist over de goedkeuring ervan en haar gemotiveerde beslissing meedeelt aan de netbeheerder in overeenstemming met de procedure voor het indienen en goedkeuren van tarieven.
3. Artikel 12, § 8, van de elektriciteitswet voorziet dat deze procedure voor het indienen en goedkeuren van tarieven het voorwerp uitmaakt van een overeenkomst tussen de CREG en de netbeheerder en dat er bij gebrek aan een overeenkomst een door de wet voorziene procedure van toepassing is.
4. Op 22 december 2021 hebben de CREG en Elia een overeenkomst gesloten over de procedures voor de goedkeuring van de tariefmethodologie en voor de goedkeuring van tariefvoorstellen⁵.
5. Op 30 juni 2022 heeft de CREG haar besluit (Z)1109/11 genomen tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie voor de regulatoire periode 2024-2027.
6. Artikel 23, § 2, 2de lid, 14°, van de elektriciteitswet voorziet dat de CREG de tarifaire bevoegdheden uitoefent zoals voorzien in de artikels 12 tot 12^{quinquies}.
7. Artikel 23, § 2, 2de lid, 18°, van de elektriciteitswet voorziet dat de CREG de afwezigheid van kruissubsidies controleert wanneer de netbeheerder artikel 8, § 2 toepast.
8. Deze bepalingen vormen bijgevolg de wettelijke basis van onderhavige beslissing.

2. ANTECEDENTEN

9. Van 14 februari tot 20 maart 2023 heeft Elia een raadpleging georganiseerd van de betreffende elektriciteitsondernemingen over de beslissende elementen inzake de voorziene ontwikkelingen van het toekomstige tariefvoorstel voorafgaand aan de indiening hiervan⁶. Elia heeft een raadplegingsverslag opgesteld waarin werd toegelicht of er al dan niet rekening werd gehouden met het merendeel van de gemaakte opmerkingen.
10. Op 10 mei 2023 heeft Elia haar verzoek tot goedkeuring van het tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2024-2027 bij de CREG ingediend.
11. Op 19 juni 2023 heeft de CREG aan Elia bijkomende informatie over het tariefvoorstel gevraagd. Op 17 juli 2023 heeft de CREG bijkomende informatie ontvangen van Elia.
12. Tussen 10 mei en 7 september 2023 heeft de CREG per e-mail extra toelichtingen gevraagd over het tariefvoorstel en de opgeleverde bijkomende informatie. Elia heeft per e-mail verduidelijkingen opgeleverd, die evenwel niet allemaal als toereikend konden worden beschouwd door de CREG.

⁵ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Tarifs/Elia/Methodo24-27/E-2024-2027-AccordProcedureNL.pdf>

⁶ https://www.elia.be/nl/publieke-consultaties/20230213_key-elements-of-foreseen-evolutions-included-in-the-tariff-proposal-2024-2027

13. Op 6 juli 2023 heeft de CREG een beslissing genomen betreffende de vraag tot goedkeuring van het tariefverslag met inbegrip van de saldi ingediend door de transmissienetbeheerder voor elektriciteit met betrekking tot exploitatiejaar 2022.

14. Op 7 september 2023 heeft de CREG een ontwerp van beslissing genomen tot verwerping van de vraag tot goedkeuring van het tariefvoorstel ingediend door de netbeheerder voor de regulatoire periode 2024-2027.

15. Op haar verzoek werd Elia op 14 september 2023 gehoord. Het proces-verbaal van de hoorzitting en de bijlage ervan, met name de presentatie van Elia, worden als bijlage aan deze beslissing toegevoegd.

16. Sedert deze hoorzitting hebben Elia en de CREG informele werkvergaderingen gehouden om ontbrekende informatie op te leveren en respectieve standpunten te verduidelijken.

17. Op 9 oktober 2023 heeft Elia haar aangepast tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2024-2027 bij de CREG ingediend. Op 26 oktober 2023 heeft Elia hiervan een gecorrigeerde versie aan de CREG overgemaakt.

3. VOORAFGAANDE RAADPLEGING

18. Krachtens artikel 23, § 1 en met toepassing van artikel 41 van zijn huishoudelijk reglement, heeft het directiecomité van de CREG beslist om de raadpleging over de ontwerpbeslissing te beperken tot de raadpleging van de TNB, van 7 september 2023 tot 9 oktober 2023, omwille van de volgende redenen:

- i. de tariefmethodologie vermeldt uitdrukkelijk dat de beslissingen over de tariefverslagen enkel rechtstreekse gevolgen hebben voor deze TNB;
- ii. de tariefmethodologie bevat een gedetailleerde procedure, die de raadpleging van de TNB goed kadert.

4. HET VOORGESTELDE TOTAAL INKOMEN

19. De transmissienettarieven dekken het totaal inkomen dat nodig is voor het uitvoeren van de gereguleerde activiteiten die verband houden met het transmissienet en de netten met een transmissiefunctie. Dit totaal inkomen omvat de kosten van de netbeheerder, met inbegrip van de afschrijvingen en de financiële lasten, alsook de bezoldiging van de netbeheerder, met inbegrip van een billijke marge voor de vergoeding van in het net geïnvesteerd kapitaal alsook van de stimulansen.

4.1. Totaal inkomen voorgesteld op 10 mei 2023

20. Het totaal inkomen dat op 10 mei 2023 door Elia werd voorgesteld voor de periode 2024-2027 bedroeg € 6.786,40 miljoen en steeg met:

- + € 3.544,06 miljoen (+ 109 %) ten opzichte van het door de CREG goedgekeurde totaal inkomen voor de periode 2020-2023 (€ 3.242,34 miljoen);

+ € 3.085,20 miljoen (+ 83 %) ten opzichte van vier keer het werkelijke totaal inkomen van 2022 dat door de CREG op 6 juli 2023 werd goedgekeurd (€ 3.701,20 miljoen).

21. In vergelijking met het viervoudige van het werkelijke totaal inkomen voor 2022 dat op 6 juli 2023 door de CREG werd goedgekeurd, was de nooit geziene verhoging van het totaal inkomen die door Elia werd gevraagd, voornamelijk het gevolg van enerzijds de aanzienlijke daling van de verwachte congestierentes op de interconnecties en anderzijds (in dalende volgorde van belang) de stijging van de kosten van de bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekeringen (VERTROUWELIJK), uitgaven voor de aankoop van goederen en diensten voor het beheer van de infrastructuur, het systeem, telecom, IT-activiteiten en verzekeringspremies (VERTROUWELIJK), financiële uitgaven (VERTROUWELIJK), de billijke marge (VERTROUWELIJK) en de afschrijvingen (VERTROUWELIJK).

22. De samenstelling van het totaal inkomen voorgesteld door Elia, alsook de opsplitsing ervan tussen de verschillende jaren van de periode 2024-2027, wordt weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 : Het totaal inkomen dat op 10 mei 2023 door Elia wordt voorgesteld voor de periode 2024-2027 en het totaal inkomen dat werkelijk werd waargenomen in 2022

EUR	Werkelijkheid 2022	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Niet-beheersbare kosten	71.635.425	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Afschrijvingen en waardeverminderingen	197.487.723	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Gebruik van ondersteunende diensten (uitgezonderd Black-Start en MVAR reservaties)	284.144.324	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Aankoop verliezen (uitgezonderd verliezen op lange termijn na 2020)	837.310	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Niet-beheersbare reservaties (incl. Black-Start en MVAR)	10.611.340	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere, te verduidelijken niet-beheersbare elementen: andere niet-beheersbare boetes	-805.066	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Gebruik van infrastructuur van derden	14.993.835	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Pensioenlasten	6.293.796	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Vennootschapsbelasting	42.412.890	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overige belastingen en taken	15.366.998	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Meer- en minderwaarden	12.679.328	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Financiële kosten en opbrengsten	67.860.886	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Interconnectiekosten	-422.023.716	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans	-33.162.264	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans : correctie regulatoire rekeningen vorige periode	-125.692.219	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kostenverminderingen die verband houden met de terugname van provisies opgebouwd voor 1/1/2008	0	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overige opbrengsten en recuperaties	-7.879.792	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Enmalige niet-beheersbare kosten en opbrengsten	7.472.274	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
MOG-gereleerde kosten	1.037.778	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Beheersbare kosten	388.714.241	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kosten voor de aankoop van goederen en diensten voor beheer van de infrastructuur, het systeem, de telecom, de IT-activiteiten en de verzekeringspremies	250.683.640	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kosten van bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekeringen	175.195.052	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Opbrengsten in mindering van beheersbare kosten	-37.164.451	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Beïnvloedbare kosten	312.389.166	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R1 en boetes R1	19.831.956	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R2 en boetes R2	165.492.678	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R3 en boetes R3	77.425.551	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere reservaties	0	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Aankopen verliezen op lange termijn vanaf 2020	49.638.981	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere boetes en regularisaties uit het verleden	0	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Vergoeding (na vennootschapsbelasting)	152.561.304	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Billijke marge (artikel 14 TM)	116.744.988	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de beheersbare kosten (artikel 21 TM)	3.409.110	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de beïnvloedbare kosten (artikel 22 TM)	5.022.417	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de kosten van energieverbruik (artikel 23 TM)		[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - financiële deelnemingen (artikel 24, §1, 1 TM)	1.326.000	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - interconnectiecapaciteit (artikel 24, §1, 2 TM)	8.385.568	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - investeringen (artikel 24, §1, 3 TM)	3.881.500	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - tevredenheid van de gebruikers met een nieuwe aansluiting (artikel 25, §1, 1 TM)	753.793	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - tevredenheid van alle netgebruikers (artikel 25, §1, 2 TM)	1.407.136	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - gegevenskwaliteit (artikel 25, §1, 3 TM)	1.244.207	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor onderzoek en ontwikkeling (artikel 26 TM)	2.479.515	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de bevordering van het systeemevenwicht (artikel 27 TM)	1.901.935	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - AIT (artikel 28, 1) TM)	2.488.495	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - MOG (artikel 28, 2) TM)	1.964.039	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - investeringen (artikel 28, 3) TM)	1.552.600	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
TOTAAL INKOMEN	925.300.136	1.231.968.919	1.687.965.824	1.851.254.465	2.015.213.107

23. Uit deze tabel blijkt dat de budgettaire verhogingen die door Elia worden gevraagd aanzienlijk en progressief zijn gedurende de hele periode 2024-2027: ten opzichte van het werkelijke totaal inkomen van 2022 dat door de CREG werd goedgekeurd op 6 juli 2023, steeg het voorgestelde totaal inkomen voor het boekjaar 2024 met € 306,67 miljoen (+ 33 %) en het voorgestelde totaal inkomen voor het boekjaar 2027 steeg met € 1.089,91 miljoen (+ 118 %).

4.2. Totaal inkomen voorgesteld op 26 oktober 2023

24. Naar aanleiding van de ontwerpbeslissing tot verwerping die door de CREG werd genomen op 7 september 2023, werd het totaal inkomen dat uiteindelijk door Elia wordt voorgesteld in het aangepast tariefvoorstel ingediend op 26 oktober 2023, aanzienlijk neerwaarts herzien: € - 681,22 miljoen voor de volledige periode 2024-2027; dit stemt overeen met een daling van 10 % ten opzichte van het tariefvoorstel dat op 10 mei 2023 werd ingediend. De aanpassingen die Elia heeft gedaan tussen haar tariefvoorstel ingediend op 10 mei 2023 en het aangepaste tariefvoorstel ingediend op 26 oktober 2023, worden in tabel 1ter gedetailleerd.

Tabel 1bis: het totaal inkomen voorgesteld door Elia op 26 oktober 2023 voor de periode 2024-2027 en het totaal inkomen dat werkelijk werd waargenomen in 2022

EUR	Werkelijkheid 2022	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Niet-beheersbare kosten	71.635.425	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Afschrijvingen en waardeverminderingen	197.487.723	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Gebruik van ondersteunende diensten (uitgezonderd Black-Start en MVAR reservaties)	284.144.324	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Aankoop verliezen (uitgezonderd verliezen op lange termijn na 2020)	837.310	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Niet-beheersbare reservaties (incl. Black-Start en MVAR)	10.611.340	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere, te verduidelijken niet-beheersbare elementen: andere niet-beheersbare boetes	-805.066	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Gebruik van infrastructuur van derden	14.993.835	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Pensioenlasten	6.293.796	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Vennootschapsbelasting	42.412.890	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overige belastingen en taksen	15.366.998	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Meer- en minderwaarden	12.679.328	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Financiële kosten en opbrengsten	67.860.888	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Interconnectiekosten	-422.023.716	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans	-33.162.264	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans : correctie regulatoire rekeningen vorige periode	-125.692.219	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kostenverminderingen die verband houden met de terugname van provisies opgebouwd voor 1/1/2008	0	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overige opbrengsten en recuperaties	-7.879.792	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Enmalige niet-beheersbare kosten en opbrengsten	7.472.274	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
MOG-gerelateerde kosten	1.037.778	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Beheersbare kosten	388.714.241	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kosten voor de aankoop van goederen en diensten voor beheer van de infrastructuur, het systeem, de telecom, de IT-activiteiten en de verzekeringspremies	250.683.640	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kosten van bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekeringen	175.195.052	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Opbrengsten in mindering van beheersbare kosten	-37.164.451	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Beïnvloedbare kosten	312.389.166	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R1 en boetes R1	19.831.956	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R2 en boetes R2	165.492.678	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R3 en boetes R3	77.425.551	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere reservaties	0	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Aankopen verliezen op lange termijn vanaf 2020	49.638.981	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere boetes en regularisaties uit het verleden	0	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Vergoeding (na vennootschapsbelasting)	152.561.304	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Bilijkje marge (artikel 14 TM)	116.744.988	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de beheersbare kosten (artikel 21 TM)	3.409.110	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de beïnvloedbare kosten (artikel 22 TM)	5.022.417	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de kosten van energieverbruik (artikel 23 TM)		[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - financiële deelnemingen (artikel 24, §1, 1 TM)	1.326.000	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - interconnectiecapaciteit (artikel 24, §1, 2 TM)	8.385.568	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - investeringen (artikel 24, §1, 3 TM)	3.881.500	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - tevredenheid van de gebruikers met een nieuwe aansluiting (artikel 25, §1, 1 TM)	753.793	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - tevredenheid van alle netgebruikers (artikel 25, §1, 2 TM)	1.407.136	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - gegevenskwaliteit (artikel 25, §1, 3 TM)	1.244.207	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor onderzoek en ontwikkeling (artikel 26 TM)	2.479.515	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de bevordering van het systeemevenwicht (artikel 27 TM)	1.901.935	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - AIT (artikel 28, 1) TM)	2.488.495	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - MOG (artikel 28, 2) TM)	1.964.039	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - investeringen (artikel 28, 3) TM)	1.552.600	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
TOTAAL INKOMEN	925.300.136	970.712.516	1.552.071.768	1.706.443.973	1.875.950.488

Tabel 1ter: delta tussen het totaal inkomen voorgesteld door Elia op 26 oktober 2023 en het totaal inkomen voorgesteld op 10 mei 2023

EUR	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Niet-beheersbare kosten	-160.508.839	-21.992.421	-37.275.043	-57.671.920
Afschrijvingen en waardeverminderingen	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Gebruik van ondersteunende diensten (uitgezonderd Black-Start en MVAR reservaties)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Aankoop verliezen (uitgezonderd verliezen op lange termijn na 2020)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Niet-beheersbare reservaties (incl. Black-Start en MVAR)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere, te verduidelijken niet-beheersbare elementen: andere niet-beheersbare boetes	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Gebruik van infrastructuur van derden	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Pensioenlasten	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Vennootschapsbelasting	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overige belastingen en taken	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Meer- en minderwaarden	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Financiële kosten en opbrengsten	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Interconnectiekosten	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans : correctie regulatoire rekeningen vorige periode	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kostenverminderingen die verband houden met de terugname van provisies opgebouwd voor 1/1/2008	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Overige opbrengsten en recuperaties	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Eenmalige niet-beheersbare kosten en opbrengsten	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
MOG-gerelateerde kosten	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Beheersbare kosten	-32.562.025	-36.190.772	-39.434.146	-28.359.745
Kosten voor de aankoop van goederen en diensten voor beheer van de infrastructuur, het systeem, de telecom, de IT-activiteiten en de verzekeringpremies	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Kosten van bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekeringen	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Opbrengsten in mindering van beheersbare kosten	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Beïnvloedbare kosten	-55.549.828	-65.016.878	-54.058.136	-37.843.668
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R1 en boetes R1	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R2 en boetes R2	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Ondersteunende diensten - verwerving van de reservatie R3 en boetes R3	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere reservaties	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Aankopen verliezen op lange termijn vanaf 2020	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Andere boetes en regularisaties uit het verleden	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Vergoeding (na vennootschapsbelasting)	-12.635.712	-12.693.985	-14.043.167	-15.387.286
Billijke marge (artikel 14 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de beheersbare kosten (artikel 21 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de beïnvloedbare kosten (artikel 22 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans tot beheersing van de kosten van energieverbruik (artikel 23 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - financiële deelnemingen (artikel 24, §1, 1 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - interconnectiecapaciteit (artikel 24, §1, 2 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor marktintegratie - investeringen (artikel 24, §1, 3 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - tevredenheid van de gebruikers met een nieuwe aansluiting (artikel 25, §1, 1 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - tevredenheid van alle netgebruikers (artikel 25, §1, 2 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de dienstkwaliteit - gegevenskwaliteit (artikel 25, §1, 3 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor onderzoek en ontwikkeling (artikel 26 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de bevordering van het systeemevenwicht (artikel 27 TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - AIT (artikel 28, 1) TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - MOG (artikel 28, 2) TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
Stimulans voor de verbeteringen aangebracht aan de bevoorradingscontinuïteit - investeringen (artikel 28, 3) TM)	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
TOTAAL INKOMEN	-261.256.403	-135.894.055	-144.810.492	-139.262.619

4.3. Voorgesteld investeringsprogramma

25. Het tariefvoorstel 2016-2019 werd gekenmerkt door een ambitieus investeringsprogramma van € 2 miljard. Grootschalige projecten voor de bevordering van de integratie van hernieuwbare energie in Europe, zoals Alegro, Stevin, het *Modular Offshore Grid* en Brabo, maakten hier deel van uit.

26. Het tariefvoorstel 2020-2023 werd gekenmerkt door een minder groot investeringsprogramma (€ 1,5 miljard) en de jaren 2020-2023 werden beschouwd als een overgangperiode tussen de eerste grote infrastructuurprojecten voor de integratie van hernieuwbare energie (cfr. Stevin, *Modular Offshore Grid I*) en een tweede investeringsgolf die werd verwacht vanaf 2024 (cfr. *Modular Offshore Grid II*, Ventilus, Boucle du Hainaut). Ondanks de afname van de investeringen waargenomen tussen 2016-2019 en 2020-2023 zijn de eerste voorbereidende studies voor de tweede grote investeringsgolf begonnen in de loop van de periode 2020-2023, zodat de beheersbare kosten van de netbeheerder (cfr. personeelskosten en aankoop van goederen en diensten) niet in dezelfde lijn zijn gedaald als de vermindering van de investeringen.

27. Voornamelijk ten gevolge van de goedkeuring van het federaal ontwikkelingsplan 2024-2034 in mei 2023 wordt het tariefvoorstel 2024-2027 gekenmerkt door een aanzienlijk ambitieuzer investeringsprogramma (€ 6,4 miljard) dan het investeringsprogramma opgenomen in de twee voorgaande tariefvoorstellen. Dit is te verklaren door grote infrastructuurprojecten die zullen worden gerealiseerd voor de ontwikkeling van de Europese markt en de bevoorradingszekerheid, alsook de integratie van hernieuwbare en gedecentraliseerde energie. De voornaamste projecten in kwestie zijn:

- i. *Modular Offshore Grid II*: bouw van een energie-eiland in de Prinses Elisabeth Zone voor de aansluiting van 3,5 GW *offshore* productie;
- ii. Ventilus : aanleg van een nieuwe corridor Stevin-Avelgem;
- iii. Boucle du Hainaut : aanleg van een nieuwe corridor Avelgem-Centrum;
- iv. Baekeland : nieuw 380 kV substation met 1 of meerdere 380/150 kV transformatoren om een capaciteit te creëren voor elektrificatie van het Gentse havengebied en een beter beheer van de stromen op het 380 kV net ;
- v. HTLS-versterkingen: versterking van de interne backbone Centrum-Oost naar aanleiding van de verwachte toename van de oost-west- en zuid-noordstromen in het Belgische transmissienet, zoals de versterking van de as Gramme - Van Eyck, Massenhoven - Meerhout - Van Eyck (project gedeeltelijk voltooid) of Mercator Breughel;
- vi. CRM aansluitingen: infrastructuurwerken die verband houden met de aansluiting van nieuwe productie-installaties in het kader van de energietransitie in België;
- vii. Saeftinghedok : verplaatsing van vier 380 kV lijnen en één 150 kV lijn om de bouw van een nieuw aardingsbassin, het « *tweede Getijden dock* » op de Antwerpse Linkeroever mogelijk te maken. De timing van dit project blijft nog onzeker en hangt af van beslissingen van de Haven van Antwerpen.

5. CONTROLEPROGRAMMA VAN DE CREG

28. De CREG moet een beslissing nemen over het tariefvoorstel door na te gaan of het tariefvoorstel werd opgesteld in overeenstemming met de tariefmethodologie die bepalingen bevat over de samenstelling van de kosten en de beoordeling van de redelijkheid hiervan alsook van de voorgestelde tarieven.

29. Wat de evaluatie van het redelijk karakter van de kosten betreft, voorziet de tariefmethodologie in hoofdstuk 5.4 criteria om de redelijkheid van de kosten te beoordelen. Om als redelijk te worden beoordeeld, moeten de elementen van het totaal inkomen op cumulatieve wijze:

- 1) nodig zijn voor de uitvoering van de wettelijke en reglementaire verplichtingen in België waarmee de netbeheerder belast is;
- 2) indien van toepassing, de berekeningsregels, methodes, besluiten en beslissingen respecteren die worden opgelegd door de wetgeving, de regelgeving, de rechtspraak of de CREG en voor een toereikende verantwoording zorgen;
- 3) het algemeen belang respecteren;
- 4) onvermijdelijk zijn voor de netbeheerder;

- 5) voor zover dit mogelijk is, de vergelijking doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit uitoefenen onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit.

30. Wat de tarieven betreft, voorziet de tariefmethodologie dat de CREG moet nagaan of de tarieven in overeenstemming zijn met de volgende bepalingen:

- 1) de transmissienettarieven dekken het totaal inkomen dat nodig is voor de uitoefening van de gereguleerde activiteiten die verband houden met het transmissienet en de netten met een transmissiefunctie (artikel 8);
- 2) de tarieven voor de openbare dienstverplichtingen compenseren de netto-kosten van openbare dienstverplichtingen, met inbegrip van de beheerkosten en de financiële lasten die aan de netbeheerder worden opgelegd en waarvoor de wet, het decreet of de verordening, of hun uitvoeringsbesluiten, geen specifiek compensatiemechanisme voorziet, door een toeslag of andere heffing, ter compensatie van de dienstverlening van de netbeheerder (artikel 6);
- 3) de toeslagen vastgesteld door de bevoegde overheden om de netto-kosten van de openbare dienstverplichtingen te compenseren, alsook elke heffing, belasting, taks of bijdrage van eender welke aard, opgelegd aan de netbeheerder door een overheidsinstantie gewoon omdat de netwerkinfrastructuur in een bepaald gebied is gelegen, zijn in de tariefstructuur opgenomen (artikel 7).

31. Onderhavig document bevat de vaststellingen van de CREG in het kader van haar controleprogramma. Deze vaststellingen worden in de volgende volgorde behandeld:

- 1) overzicht van gebudgetteerde en werkelijke bedragen sinds 2012;
- 2) onderzoek van de volledigheid van het tariefvoorstel;
- 3) onderzoek van de belangrijkste hypothesen;
- 4) onderzoek van de correcte opsplitsing tussen de gereguleerde en de niet-gereguleerde activiteiten van de TNB in België en van de afwezigheid van kruissubsidiëring tussen deze twee activiteitengroepen;
- 5) onderzoek van de beheersbare kosten;
- 6) onderzoek van de niet-beheersbare kosten;
- 7) onderzoek van de beïnvloedbare kosten;
- 8) onderzoek van de totale vergoeding van de gereguleerde activiteiten in België;
- 9) onderzoek van de volumes en het vermogen die in rekening worden genomen;
- 10) onderzoek van de voorgestelde tariefstructuur, tarieven en tariefmodaliteiten.

32. In het geval de CREG de door Elia voorgestelde bedragen volledig als niet manifest onredelijk aanvaardt, maakt zij daar slechts kort melding van.

6. VASTSTELLINGEN VAN DE CREG

6.1. Onderzoek van de volledigheid van het tariefvoorstel

6.1.1. Inhoud van het rapporteringsmodel

6.1.1.1. Werkelijkheid 2022 en “best estimate” 2023

33. In haar ontwerpbeslissing van 7 september 2023 heeft de CREG vastgesteld dat het rapporteringsmodel, ingediend door Elia op 10 mei 2023, naast de cijfers van de regulatoire periode 2024-2027 ook de vergelijkende cijfers bevat van het tariefverslag 2022 dat op 28 februari 2023 werd ingediend, alsook een “best estimate” van Elia voor het budget van het jaar 2023.

Aangezien de CREG haar beslissing over het aangepast tariefverslag 2022 op 6 juli 2023 heeft genomen, heeft Elia de vergelijkende cijfers met betrekking tot het jaar 2022, die door de CREG werden goedgekeurd, niet kunnen opgenomen in haar tariefvoorstel 2024-2027 dat op 10 mei 2023 werd ingediend. De CREG heeft dan ook gevraagd dat de bedragen die door haar werden goedgekeurd, worden opgenomen in het aangepast tariefvoorstel aangezien zij onder meer een invloed hebben op de budgetten van de beheersbare kosten en sommige berekeningen, zoals die op basis van de balansrekeningen (cfr. RAB en gereguleerde balansrekeningen). Met betrekking tot de “best estimate” voor het budget van het jaar 2023, heeft de CREG benadrukt dat deze ramingen (i) niet in overeenstemming zijn met de tariefmethodologie en (ii) moeilijk door haar te verifiëren zijn. De CREG zal bijgevolg geen belang hechten aan die “best estimate”.

34. In haar aangepast tariefvoorstel heeft Elia haar rapporteringsmodel aangepast zoals gevraagd door de CREG.

35. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.1.1.2. Bijzondere aandachtspunten

36. Naast voormelde algemene opmerkingen heeft de CREG aan Elia gevraagd om de volgende elementen aan te passen:

- het bedrag van (VERTROUWELIJK) voor de provisie MOGI werd onterecht opgenomen in de lijn “pensioenlasten” en moest worden toegewezen aan de lijn “kosten met betrekking tot het MOG” (tabellen 1E, T7, T14, T16) ;
- met betrekking tot de eigen middelen maakte tabel 21 melding van bedragen “Eindwaarde EM (VOOR toewijzing van het resultaat)” die voor de jaren 2024 tot 2027 overeenstemmen (op € 176,63 na) met de bedragen aangeduid in de tabel 3B bis onder “Balans NA winstverdeling”. De CREG heeft dan ook aan Elia gevraagd om een correcte balans op te leveren VOOR en NA toewijzing van de winst en de berekeningen die eruit voortvloeien correct aan te passen;
- tabel 4 moest nog worden aangepast met de gegevens van 2022 en 2023, alsook een raming voor 2024-2027, voor “de andere elementen waarmee rekening moet worden gehouden voor reconciliatie met de Elia BE balans” waarin “activa onder constructie” zouden moeten worden vermeld;
- het detail van de minderwaarden bij de realisatie van materiële vaste activa in tabel 10 (bovenaan) kwam niet overeen met de details in tabel 10 (onderaan);

- het totaal van tabel 14 van het rapporteringsmodel stemde niet overeen met de bewegingen van tabel 3B;
- met betrekking tot de meer- en minderwaarden en de verkoop van schroot in het kader van de desinvesteringen, moesten de tabellen 15 en 19 worden aangepast en de bedragen van de niet-beheersbare en beheersbare kosten moesten worden gecorrigeerd.

37. In haar aangepast tariefvoorstel heeft Elia haar rapporteringsmodel aangepast zoals gevraagd door de CREG.

38. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.1.2. Hersteltarief

39. Artikel 39 van verordening (EU) 2017/2196 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet verplicht Elia als dusdanig niet om een herstellertarief vast te stellen. Volgens de CREG is de keuze voor een herstellertarief een mogelijke interpretatie van de regels die gelden bij opschorting en herstel van de marktactiviteiten zoals bedoeld in de Europese E&R-netcode.

40. De wijze van facturering van het herstellertarief wordt behandeld in het voorstel van regels over de opschorting en het herstel van de marktactiviteiten dat Elia ter goedkeuring moet voorleggen aan de CREG in het kader van de Europese E&R-netcode. Op 18 juli 2023 heeft Elia een voorstel van die regels ter goedkeuring voorgelegd aan de CREG. Naar verwachting zal de CREG in november 2023 een beslissing nemen.

6.1.3. Tarieven voor openbare dienstverplichtingen, taksen en toeslagen

41. Naast de transmissienettarieven had Elia initieel in haar tariefvoorstel ook de tarieven voor openbare dienstverplichtingen (hierna: "ODV") en de toegepaste toeslagen vermeld die vanaf 1 januari 2024 zouden moeten worden gefactureerd. Elia had dit deel van haar tariefvoorstel voorbereid op basis van de werkelijkheid die eind februari 2023 gekend en geboekt was. De kosten en opbrengsten van de 10 resterende maanden van 2023 werden door Elia geraamd op basis van de informatie die eind februari 2023 beschikbaar was.

42. Om rekening te houden met de evolutie van bepaalde kosten die in het jaar 2023 werden waargenomen, heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing aan Elia gevraagd om tegen 31 oktober 2023 een geactualiseerde versie van haar tariefvoorstel in te dienen specifiek met betrekking tot de ODV-tarieven, de taksen en de toeslagen. Dit dossier dient rekening te houden met het kostenniveau van de werkelijkheid gekend in september 2023 en moet gebaseerd zijn op de afnamevolumes opgenomen in het aangepast tariefvoorstel dat Elia voordien, in oktober 2023, had ingediend bij de CREG.

43. Zodoende worden de tarieven voor "openbare dienstverplichtingen" en "taksen en toeslagen" niet verder behandeld in het kader van onderhavige beslissing.

6.2. Onderzoek van gebudgetteerde en waargenomen kosten sinds 2012

44. De gebudgetteerde kosten van het initieel tariefvoorstel zijn altijd zeer hoog/te hoog inschat door Elia. In navolging van de ontwerpbeslissing van de CREG dient Elia, in het kader van haar aangepast tariefvoorstel, kostenbudgetten in waarvan de bedragen aanzienlijk lager liggen en die, tot op heden, altijd door de CREG werden goedgekeurd.

45. Ondanks deze neerwaartse herziening van de budgetten in het aangepast tariefvoorstel ten opzichte van het initieel tariefvoorstel, was het totaal van de werkelijk waargenomen kosten, dat werd goedgekeurd in de aangepaste tariefverslagen van de periode 2012-2019, telkens aanzienlijk lager dan de bedragen gebudgetteerd in het aangepast tariefvoorstel. Deze overschatting van de kosten in het kader van het aangepast tariefvoorstel, die soms nog meer dan 16 % bedroeg, veroorzaakte aanzienlijke regulatoire overschotten die tijdens de volgende tariefperiode aan de netverbruikers moeten worden terugbetaald.

46. Deze vaststelling motiveerde de CREG om in 2018 het redelijkheids criterium te wijzigen dat is opgenomen in artikel 31 van de tariefmethodologie. Terwijl artikel 31 van de tariefmethodologie, die van toepassing was in de periode 2016-2019, voor elk kostencentrum voorzag dat de netbeheerder enkel een becijferde verantwoording moest opleveren voor de verschillen van meer dan 10 % tussen de laatste definitief gekende cijfers en de gebudgetteerde cijfers, voorziet artikel 31 van de huidige tariefmethodologie, die van toepassing is sinds 2020, voortaan dat de netbeheerder systematisch een becijferde verantwoording moet opleveren voor het verschil dat groter is dan de gecumuleerde inflatie tussen de laatste definitief gekende cijfers en de gebudgetteerde cijfers. In het kader van het goedkeuringsproces van het tariefvoorstel 2020-2023 heeft de CREG zo systematisch alle ramingen van Elia voor de periode 2020-2023 geweigerd die onvoldoende verantwoord waren of manifest te voorzichtig waren: in fine, het totaal inkomen van het aangepast tariefvoorstel, goedgekeurd door de CREG voor de periode 2020-2023, is zodoende 9 % lager dan het totaal inkomen dat initieel door Elia werd voorgesteld; hetzij een aanzienlijk grotere vermindering dan hetgeen tot dan werd waargenomen bij eerdere tariefvoorstellen.

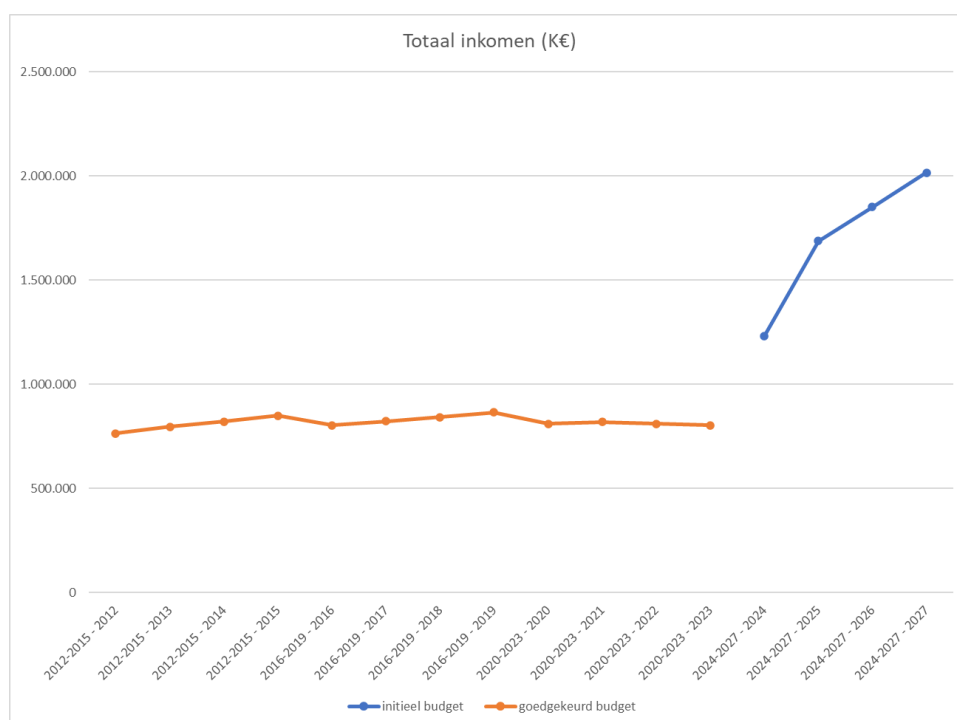
47. In de loop van de periode 2020-2022 werd er, ondanks twee grote crisissen die zowel de kosten als de opbrengsten van de netbeheerder in de loop van die periode⁷ aanzienlijk hebben beïnvloed, een veel beperkter regulatorisch overschot dan in het verleden geregistreerd⁸. De vaststelling van dit beperkte regulatorische overschot bevestigt de degelijkheid en voorzichtigheid van de aanpak die door de CREG in de goedkeuringsprocedure voor het tariefvoorstel 2020-2023 werd gevolgd. Dit bevestigt ook – nog maar eens – de tendens van Elia om, in het kader van haar initieel tariefvoorstel, systematisch alle kosten te overschatten en alle opbrengsten te onderschatten.

48. Gelet op de ongeziene, grote stijging van het totaal inkomen dat door Elia in haar tariefvoorstel voor de periode 2024-2027 wordt voorgesteld, wat te zien is in de volgende grafiek, was de CREG in haar ontwerpbeslissing van mening dat het des te meer noodzakelijk is dat elke budgetverhoging, die door Elia wordt gevraagd, zeer gedetailleerd wordt verantwoord.

⁷ De Covid 19 pandemie in 2020 en de invasie in Oekraïne in 2022.

⁸ € 17 miljoen en € 44 miljoen aan regulatorisch tekort in respectievelijk 2020 en 2021 die vervolgens werden gecompenseerd door € 132 miljoen aan regulatorisch overschot in 2022. In totaal werd een regulatorisch overschot van slechts € 71 miljoen geregistreerd over de periode 2020-2022. Ter vergelijking : in de loop van de drie voorgaande jaren werd een regulatorisch overschot van € 296 miljoen geregistreerd, nl. in de periode 2017-2019.

Figuur 1: evolutie van het totaal inkomen goedgekeurd door de CREG tussen 2012 en 2023 en het initieel door Elia voorgestelde totaal inkomen tussen 2024 en 2027

6.3. Onderzoek van de belangrijkste hypothesen

6.3.1. Inflatie

49. De CREG stelt vast dat Elia haar hypothesen inzake inflatie (cfr. stijging van de CPI van + 4,5 % in 2023, + 2,9 % in 2024, + 1,8 % in 2025 en + 1,7 % in 2026-2027 en stijging van de gezondheidsindex van + 4,9 % in 2023, + 3,2 % in 2024, + 1,8 % in 2025 en + 1,7 % in 2026-2027) baseert op de "Economische vooruitzichten 2023-2028" van het Federaal Planbureau, gepubliceerd in februari 2023.

50. De CREG stelt vast dat het Federaal Planbureau zijn prognoses inzake inflatie in het kader van zijn "Economische vooruitzichten 2023-2028" heeft herzien in juni 2023 door de inflatievooruitzichten voor 2023 aanzienlijk te verminderen, maar door de inflatievooruitzichten voor de periode 2024-2027 te verhogen. De CREG stelt vast dat de vastgestelde verschillen tussen de geactualiseerde waarden en de waarden die Elia gebruikt, echter beperkt blijven: voor de samengestelde index die overeenkomt met 25 % van de CPI en 75 % van de gezondheidsindex zou een actualisering leiden tot een vermindering van de cumulatieve inflatie van slechts 0,6 % in 2024, 0,2 % in 2025 en 2026. In 2027 zou een actualisering geen invloed hebben op de cumulatieve inflatie. Om bepaalde discussies met betrekking tot aanpassingen gevraagd door de CREG te vereenvoudigen, heeft de CREG vanaf haar ontwerpbeslissing ingestemd met de hypothesen inzake inflatie die Elia in haar tariefvoorstel gebruikt.

6.3.2. Investeringsprogramma

6.3.2.1. Investeringsprogramma in het net

51. In haar ontwerpbeslissing van 7 september 2023 heeft de CREG vastgesteld dat het federaal ontwikkelingsplan 2024-2034, opgesteld door Elia, de indienststelling van MOGII en Nautilus (interconnectie met het Verenigd Koninkrijk) vermeldt voor 2030 en van Tritonlink (interconnectie met Denemarken) voor 2032. De CREG heeft vastgesteld dat uit het tariefvoorstel van Elia blijkt dat er momenteel nog talrijke onzekerheden zijn wat betreft het tijdschema voor het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen voor de realisatie van die projecten, waaronder voornamelijk die met betrekking tot Ventilus en Boucle du Hainaut waarvan de indienststelling momenteel is gepland tussen 2028 en 2030. Door deze onzekerheden zou indienststelling van voormelde projecten kunnen worden uitgesteld, waardoor Elia de data voorzien in het federaal ontwikkelingsplan niet zal kunnen nakomen.

52. Daarnaast volgt de CREG de *offshore* projecten Nautilus en Tritonlink van zeer nabij via verschillende werkgroepen. De twee projecten bevinden zich momenteel nog in een voorbereide fase: voor deze twee projecten zijn er bijkomende raadplegingen nodig tussen de netbeheerders, de regulatoren en de betrokken regeringen, vooral wat betreft het regulatorisch kader dat op deze interconnecties van toepassing zal zijn.

53. De CREG achtte het daarom raadzaam om aan Elia te vragen dat haar aangepaste tariefvoorstel uitgaat van de hypothese dat de projecten MOGII, Nautilus en Tritonlink opeenvolgend zullen worden ontwikkeld door eenzelfde team van ervaren personen. In dit kader heeft de CREG enkel de door Elia voorgestelde verhoging van het aantal voltijdse equivalenten (FTE) goedgekeurd die door Elia aan het project MOGII worden toegekend.²

54. De CREG heeft dus aan Elia gevraagd om haar tariefvoorstel aan te passen door in haar aangepaste tariefvoorstel 2024-2027 alle kosten die verband houden met de projecten Nautilus en Tritonlink te schrappen aangezien deze projecten immers pas voornamelijk na 2027 zullen worden ontwikkeld.

55. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia de kosten voorzien voor Nautilus en Tritonlink geschrapt, met uitzondering van de kosten met betrekking tot de *seabed surveys* voor Tritonlink en het behoud van (VERTROUWELIJK) bijkomende FTE voor de opvolging van de projecten in de loop van de komende jaren.

56. Elia meldt dat het voor Tritonlink essentieel is om voor dit project op korte termijn *seabed surveys* te laten uitvoeren. Het uitstellen van deze studies zou immers grote gevolgen kunnen hebben voor het vervolg van dit project en dit omwille van verschillende redenen:

- Elia en Energinet (de Deense TNB) bereiden momenteel een CBCA (*Cross-Border Cost Allocation*) procedure voor om in aanmerking te komen voor subsidies van de Europese Unie (CEF (*Connecting Europe Facility*) subsidies). Het bestellen van *seabed surveys* is een essentieel element die de "maturiteit van het project" aantoont die Elia en Energinet zou helpen voor het bekomen van subsidies. Elia en Energinet hebben te maken met een strikte kalender voor het aanvragen van CEF subsidies, nl. het derde trimester van 2024;
- Energinet wacht momenteel op Elia voor het bestellen van de *seabed surveys*;
- Uitstel van bestelling van *seabed surveys* kan tot gevolg hebben dat er geen capaciteit meer is bij de leveranciers, of dat ze geen beschikbare tijdslots meer hebben, of dat er moet gekozen worden voor een leverancier die minder goed scoort op gebied van kosten.

57. De CREG is van mening dat de aanpak die door Elia wordt voorgesteld, verantwoord is en keurt het aangepaste budget goed.

6.3.2.2. Investerings op gebied van IT en digitalisering

6.3.2.2.1. *Consumer Centricity program*

58. In haar ontwerpbeslissing van 7 september 2023 stelde de CREG vast dat, onder de huidige wetgeving en zolang de energie-overdracht (ToE) niet wordt uitgebreid naar laagspanning, er geen extra investeringen nodig zijn. De nieuwe wet die in voorbereiding is, is gericht op de uitwisseling van energie. Naast de ToE omvat de energie-uitwisseling ook het delen van de levering tussen verschillende leveranciers of het delen van de evenwichtsverantwoordelijkheid tussen verschillende BRP's en het delen van energie op het leveringspunt tussen eindafnemers, eventueel binnen een energiegemeenschap. Rekening houdend met de verschillende visies van de marktdeelnemers, tussen de federale Staat en de Gewesten en met het zeer complexe proces voor de goedkeuring van de regels die van toepassing zijn op de uitwisseling van energie voor de afnemers aangesloten op DNB's, lokale TNB's en tussen afnemers van verschillende spanningsniveaus en in verschillende gewesten, merkt de CREG op dat zowel het model dat zal worden ingevoerd als de duur van het ontwikkelingsproces en de omvang ervan zeer onzeker zijn. Bijgevolg heeft de CREG aan Elia gevraagd om zich in haar aangepaste tariefvoorstel te beperken tot het budgetteren van de kosten verbonden aan de implementatie door Elia van de uitwisseling van energie tussen afnemers aangesloten op het transmissienet.

59. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia de vragen tot aanpassing van de CREG op toereikende wijze beantwoord.

6.3.2.2.2. *Audit uitgevoerd door BESPOKE*

60. Het tariefvoorstel bevat een ambitieus investeringsprogramma voor digitalisering en IT voor een bedrag van ongeveer € (VERTROUWELIJK) miljoen over 4 jaar.

61. Aangezien de CREG van mening is dat zij in deze materie niet over voldoende, interne expertise bezit, vond zij het nodig om zich te laten bijstaan door een externe partij die een onafhankelijk advies kan geven over de redelijkheid van de investeringen die door Elia Transmission Belgium worden voorgesteld op vlak van digitalisering en IT, nl. BESPOKE. Het verslag van BESPOKE, ontvangen op 31 augustus 2023, is opgenomen in bijlage 2 bij onderhavige beslissing.

62. In haar verslag beschouwt BESPOKE de belangrijkste programma's EDP (Elia Digital Platform) en DCP (Data Centricity Program) als rationeel en solide. De doelstellingen, vereisten en voorziene diensten, alsook de aan te kopen of in te voeren systemen worden als goede keuzes beschouwd. De doelstellingen en het toepassingsgebied van de programma's zijn afgestemd op de operationele behoeftes van de organisatie.

63. Desondanks meldt BESPOKE dat voor de gecontroleerde programma's geen gedetailleerde verantwoording van de voorgestelde personeelsbehoeften werd ontvangen: Elia levert geen "bottom-up" verantwoording, Elia levert ook geen gedetailleerde opsplitsing van de taken van het project zoals we dit kunnen terugvinden in een document voor de lancering van een project (PID - *Project Initiation Document*).

64. Hoewel de werknemers binnen Elia worden aangeworven op basis van hun individuele competenties en specialisatie in informatica, stelt BESPOKE vast dat het tariefvoorstel geen enkele activiteit, noch budget vermeldt voor de opleiding van personeel, onder meer voor de ontwikkelingsteams. De tendens om te evolueren naar flexibele en autonome teams vereist nochtans diepgaande kennis en competenties in alle vereiste tools. Het aanbieden van multidisciplinaire opleiding kan leiden tot kostenbesparingen door:

- het aantal gespecialiseerde personeelsleden te verminderen, en de kosten die daarmee verband houden;
- het minimaliseren van de afhankelijkheid van werknemers die over unieke competenties bezitten;
- het rationaliseren van de communicatie;
- het versnellen van de ontwikkelingsduur;
- het verbeteren van de kwaliteit van de oplossingen.

Een opleidingsprogramma over de kennis en het gebruik van cloud diensten⁹ bijvoorbeeld, en van tools voor al het informaticapersoneel, gekoppeld aan een certificeringsfase, kan de kosten van *cross-support*, communicatie en kwaliteit van de oplossingen aanzienlijk verminderen.

65. Tenslotte merkt BESPOKE op dat een sectoraal vergelijkend verslag een aanzienlijk verschil weergeeft ten opzichte van andere netbeheerders, en dit zowel voor het aantal personeelsleden op gebied van informatica als voor de middelen die voor de informatica gebruikt worden: deze liggen bij Elia momenteel reeds veel hoger in vergelijking tot andere ondernemingen uit de sector. In een programma gelijkaardig aan het EDP-programma waarop de consultant toezicht hield en dat in een andere sector werd uitgevoerd, merkt de consultant op dat het aantal personeelsleden lager lag. Dat versterkt de bezorgdheid van BESPOKE over het feit dat het personeelsbudget overschat lijkt te zijn.

66. Over het algemeen erkent BESPOKE dat de transmissienetbeheerders te maken hebben met onzekerheden op meerdere vlakken. Ten eerste bevindt de elektriciteitsmarkt zich in een belangrijke overgangsfase. Ten tweede evolueert het informaticalandschap snel met ontwikkelingen zoals artificiële intelligentie (AI) en Cloud Computing, die een constante herevaluatie en reorganisatie van de werkmethodes vereisen, alsook verbeteringen van diensten en oplossingen. Deze twee onzekerheden, die elkaar wederzijds versterken, tonen aan dat Elia grote veiligheidsmarges heeft voorzien in het kader van haar tariefvoorstel dat loopt over een periode van 4 jaar.

67. De gevolgen die Elia aan deze audit heeft gegeven, worden hierna door de CREG uiteengezet in het hoofdstuk over kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekeringen.

6.4. Onderzoek van de correcte opsplitsing tussen de gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten van de TNB in België en de afwezigheid van kruissubsidiëring tussen deze twee activiteitengroepen

68. Het tariefvoorstel bevat per definitie het totaal inkomen dat nodig is voor het uitoefenen van de gereguleerde activiteiten die verband houden met het transmissienet en de netten met een transmissiefunctie.

69. Met toepassing van artikel 30, h, 2) van de tariefmethodologie keurt de CREG de verdeelsleutel van 50 % / 50 % goed die door de TNB wordt voorgesteld. Artikel 30, h, 2) van de tariefmethodologie bepaalt immers het volgende: *“de directe en indirecte kosten verbonden aan elke gezamenlijke activiteit met één of meerdere verbonden ondernemingen, die niet gereguleerd zijn in België, worden opgesplitst in gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten op basis van een verdeelsleutel die vóór het begin van elke regulatoire periode door de netbeheerder wordt voorgesteld en door de CREG wordt goedgekeurd. Het deel van deze kosten dat aan de niet-gereguleerde activiteiten wordt toegewezen, wordt beschouwd als onnodig/onredelijk voor de in België gereguleerde activiteiten”*.

⁹ Het opleidingsprogramma dat door Elia wordt voorgesteld op het intranet, omvat geen opleiding in het gebruik van cloud diensten.

70. De CREG gaat akkoord met het voorstel van Elia om geen CFO meer op de *payroll* van ETB te zetten, maar om een deel van de kost van de CFO van Elia Group aan ETB door te rekenen. Het bedrag dat door Elia Group wordt doorgerekend mag echter niet meer zijn dan 50 % van de mediaan + 15 % van een bedrag vastgelegd door een expert terzake voor de loonklasse waartoe de functie van deze directeur behoorde in 2009, nl. klasse 23 als we verwijzen naar de studie Korn Ferry.

6.5. Onderzoek van de beheersbare kosten

71. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG vastgesteld dat de beheersbare kosten die initieel door Elia waren gebudgetteerd, stegen van € (VERTROUWELIJK) miljoen in 2022 (werkelijkheid) tot € (VERTROUWELIJK) miljoen in 2024 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %) en tot € (VERTROUWELIJK) miljoen in 2027 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %). De CREG kon deze budgetten niet goedkeuren aangezien Elia de bepalingen van artikel 31 van de tariefmethodologie niet voldoende had nageleefd. Dit artikel 31 van de tariefmethodologie bevat de volgende specifieke bepalingen voor het beoordelen van de redelijkheid van de budgetten van de beheersbare kosten voorgesteld door de transmissienetbeheerder:

“De budgetten voor zijn beheersbare kosten die de netbeheerder voorstelt, moeten absoluut worden opgesteld op basis van bedragen die zijn opgenomen in het laatste tariefverslag dat de CREG heeft goedgekeurd, rekening houdend met de ontwikkelingsregels in overeenstemming met artikel 21 en het ex ante rapporteringsmodel respecteren. In het kader van de beoordeling van de inspanning tot kostenbeheersing beschouwt de CREG de kostenbesparingen door de netbeheerder gerealiseerd tijdens regulatoire periodes in het verleden immers als verworven.

Zodoende moet de netbeheerder voor elke kostenplaats systematisch een becijferde rechtvaardiging bezorgen voor elk verschil van meer dan de gecumuleerde inflatie tussen de meest recente gekende definitieve cijfers en de gebudgetteerde cijfers en daarbij met name het volgende preciseren:

- i. de manier waarop de niet-recurrente gebeurtenissen/elementen (bv. grotere projecten, stopzetting van een activiteit, ...) (i) die zich voordeden tijdens het jaar waarop het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag betrekking had en/of (ii) waarop geanticipeerd wordt, voor elk van de jaren van de volgende regulatoire periode individueel bekeken, in aanmerking werden genomen in het tariefvoorstel;*
- ii. de eventueel gebruikte indexatieparameter(s) alsook de gebruikte bronnen en gegevens;*
- iii. de manier waarop de resultaten van de reeds gevoerde aanbestedingsprocedures voor de volgende regulatoire periode en de reeds ontvangen offertes van de leveranciers - al dan niet - in aanmerking werden genomen in het tariefvoorstel.*

Het gebrek aan rechtvaardiging, met name voor wat betreft de gebruikte hypothesen en indexeringsmethoden, en/of aan onderscheid tussen niet-recurrente elementen (bv. grote projecten) en recurrente kosten en/of aan voldoende onderverdeling/opsplitsing in de verschillende kosten, zal in principe aanleiding geven tot een verwerping van de kosten.

Toenames van meer dan de gecumuleerde inflatie, die onvoldoende kunnen worden onderbouwd door onder andere offertes van leveranciers, wijziging van volumes, etc., zullen in principe worden verworpen”.

6.5.1. Kosten voor aankoop van goederen en diensten

72. Ten opzichte van de werkelijkheid 2022, heeft de CREG vastgesteld dat Elia initieel een aanzienlijke verhoging van deze rubriek vroeg: € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2024 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %), € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2025 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %), € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2026 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %) en € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2027 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %). Deze verhoging, die de gecumuleerde inflatie aanzienlijk overschrijdt, werd op 12 pagina's van het tariefvoorstel zeer beknopt gemotiveerd.

73. In de vraag naar bijkomende inlichtingen en gelet op artikel 31 van de tariefmethodologie heeft de CREG de aandacht van Elia gevestigd op het feit dat de geleverde verantwoording niet volstond: de CREG heeft Elia uitgenodigd om de verantwoording opgenomen in haar tariefvoorstel aan te vullen.

74. In de bijkomende inlichtingen die op 17 juli 2023 werden opgeleverd, heeft Elia 27 pagina's aan bijkomende informatie verstrekt die voornamelijk bestaat uit een opsplitsing van een deel van de gevraagde verhogingen voor het jaar 2024 tussen verschillende betreffende activiteiten. Een lijst van aanbestedingsprocedures die reeds werden gevoerd voor de aankoop van goederen en diensten werd eveneens door Elia meegedeeld, samen met 3 Excel bestanden en een e-mail van mei 2022 over de verwachte evolutie van de verzekeringspremies.

75. Op basis van de informatie die door Elia werd meegedeeld, was de CREG in haar ontwerpbeslissing van mening dat de budgetverhogingen die door Elia werden gevraagd, onvoldoende verantwoord waren en deels moeten worden verworpen, aangezien:

- i. Elia niet uitging van de bedragen opgenomen in het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag¹⁰;
- ii. Elia in eerste instantie operaties uitvoerde met het oog op de neutralisatie van "niet-recurrente" elementen in 2022 (cfr. aanzienlijke vermindering van het betreffende budget) en in 2024 (cfr. meer dan aanzienlijke verhoging van het betreffende budget) maar, met uitzondering van een correctie voor CORESO en JAO, geen enkel detail en geen enkele verantwoording opleverde over die operaties die nochtans een netto verhoging van het budget van 2024 van ongeveer € (VERTROUWELIJK) miljoen/jaar impliceren ten opzichte van de werkelijkheid 2022;
- iii. In een tweede fase splitste Elia de (ongeveer) € (VERTROUWELIJK) miljoen/jaar aan gevraagde extra budgetten voor 2024 uit over 3 *drivers* (met name (nieuwe) activiteiten, veranderingen in het volume van de traditionele activiteiten en inflatie-overstijgende prijsstijgingen bij de leveranciers). Deze bedragen werden vervolgens uitgesplitst over *subdrivers*, waarbij het soms ging om verhogingen van soms minder dan € 100.000 per jaar. De CREG juichte het dan wel toe dat Elia soms een hoge mate van detail verstrekte op het vlak van de uitsplitsing, maar ze betreurde het dat Elia bijna systematisch naliet om op nauwgezette wijze de noodzaak van de gevraagde verhogingen en de redelijkheid van het niveau van de gevraagde verhogingen te rechtvaardigen. In dit verband wees de CREG erop dat Elia (zonder evenwel een kopie van deze contracten te bezorgen) zich beperkte tot het aanhalen van enkele voorbeelden van contracten waarbij een prijsverhoging werd vastgesteld. Elia heeft dus niet systematisch aangetoond dat elke door Elia gevraagde prijsverhoging gerechtvaardigd is;
- iv. de uitleg gegeven in het kader van de bijkomende inlichtingen van Elia zich over het algemeen beperkte tot het (voor de CREG onvoldoende verantwoord) toelichten van de

¹⁰ De CREG benadrukt hier dat het laatste tariefverslag dat door de CREG werd goedgekeurd, met betrekking tot 2022, werd goedgekeurd na indiening van het tariefvoorstel van Elia.

evoluties tussen 2022 en 2024. Hoewel het grootste deel van de budgetverhogingen die door Elia worden gevraagd effectief tussen 2022 en 2024 gebeurt (cfr. + (VERTROUWELIJK) %), werden er door Elia ook aanzienlijke bijkomende verhogingen gevraagd tussen 2024 en 2027 (tot + (VERTROUWELIJK) %, hetzij aanzienlijk meer dan de gecumuleerde inflatie) die door Elia niet werden gedetailleerd/verantwoord;

- v. de lijst van aanbestedingsprocedures die reeds werden gevoerd voor de aankoop van goederen en diensten die door Elia aan de CREG werd overgemaakt, rechtvaardigde geen aanzienlijke verhogingen van het budget;
- vi. Elia in haar tariefvoorstel tenslotte geen rekening houdt met efficiëntiewinsten die eerder door consultants die voor rekening van Elia werken, werden geïdentificeerd. De CREG heeft hieromtrent herhaald dat de kost van deze missies werd gedragen door de netgebruikers en dat Elia, vooraleer een budgetverhoging te vragen, moet aantonen dat alle eerder geïdentificeerde besparingshefbomen op voldoende wijze werden benut.

76. Bovendien heeft de CREG een reeks bijkomende, meer specifieke opmerkingen geformuleerd:

- i. de consultant BESPOKE was in zijn audit van mening dat de (verhoging van) aankoop van goederen en diensten die werd gedaan op gebied van IT en digitalisering redelijk leek;
- ii. de sterke stijging van verzekeringspremies voorzien in het tariefvoorstel werd gerechtvaardigd door een email van de verzekeringsmakelaar van Elia die dateerde van meer dan 15 maand geleden en die geen gedetailleerde, rechtstreeks bruikbare cijfers bevatte;
- iii. voor het vastleggen van de budgetten 2024-2027 van kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekering vertrekt de CREG van de realiteit 2022, waarin een deel van het salaris van de CFO nog in de boekhouding was opgenomen. Een bijkomend budget voorzien, zoals Elia doet voor de periode 2024-2027, voor de aankoop van andere goederen en diensten om de diensten die door de CFO aan ETB worden geleverd te dekken, zou neerkomen op het twee keer aanrekenen van de bezoldiging van de CFO aan de Belgische netgebruikers. Dit was uiteraard niet aanvaardbaar.

77. Gelet op het ontbreken van voldoende verantwoording had de CREG in haar ontwerpbeslissing beslist om het budget van de kosten voor aankoop van andere goederen en diensten vast te leggen volgens de volgende methodologie:

- 1) uitgaan van het bedrag opgenomen in het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag, nl. dat van het jaar 2022;
- 2) dit bedrag verminderen met de bedragen voor JAO en CORESO in 2022, waarvan de kosten als niet-beheersbare zullen worden geherkwalificeerd vanaf 1 januari 2024;
- 3) dit bedrag indexeren op basis van de inflatiehypothese weerhouden door Elia voor de periode 2022-2027;
- 4) aan deze bedragen het totaal van bijkomende budgetten toevoegen dat door Elia werd gevraagd voor de CAPEX investeringen in elektriciteitsinfrastructuur (in het kader van het OPEX/CAPEX correctiemechanisme), met uitzondering van de bedragen die verband houden met de projecten Nautilus en Tritonlink die na 2027 zullen worden ontwikkeld door het team dat momenteel op MOGII werkt;
- 5) aan deze bedragen een deel van de bijkomende kosten toevoegen die door Elia werden gevraagd voor onderhoud en de verzekering van MOG I en II;
- 6) aan deze bedragen de bijkomende budgetten toevoegen die door Elia werden gevraagd voor 2024 en 2025 op gebied van IT/digitalisering en die door de consultant BESPOKE als

redelijk werden beschouwd in het kader van een specifieke missie die haar door de CREG werd toevertrouwd. Gevolg gevend aan de suggestie die door BESPOKE werd geformuleerd, had de CREG Elia eveneens verzocht om in 2025 een geactualiseerd tariefvoorstel in te dienen om de bijkomende budgetten van aankoop van goederen en diensten voor te leggen die nodig zijn in 2026 en 2027 voor de realisatie van het digitaliseringsprogramma van Elia.

78. Ten opzichte van de budgetten die initieel door Elia werden voorgesteld, hebben de resultaten die werden verkregen door deze methodologie te volgen, geleid tot een kostenverwerping van € 49.380.817 in 2024, € 47.543.073 in 2025, € 73.289.606 in 2026 en € 77.178.109 in 2027.

79. Ten gevolge van deze ontwerpbeslissing heeft Elia 442 documenten aan de CREG opgeleverd die een aantal gevraagde verhogingen verantwoorden. Ten opzichte van het tariefvoorstel dat initieel werd ingediend, heeft Elia in haar aangepaste tariefvoorstel ook de overeenstemmende budgetten verminderd met € 8.696.906 in 2024, met € 9.750.836 in 2025, met € 12.653.860 in 2026 en met € 7.508.235 in 2027. Deze verminderingen betreffen het schrappen van bepaalde dubbeltellingen en verhogingen die niet konden worden gerechtvaardigd aan de hand van bewijsstukken. Om het digitaliseringsprogramma van Elia te realiseren, benadrukt de CREG dat Elia in haar aangepaste tariefvoorstel echter niet heeft geantwoord op het verzoek van de CREG (op aanraden van de consultant BESPOKE) om geen bijkomende aankopen te budgetteren in 2026 en 2027 en om in 2025 een geactualiseerd tariefvoorstel in te dienen om haar de bijkomende budgetten van aankoop van andere goederen en diensten nodig in 2026 en 2027 voor te leggen.

80. Aangezien het OPEX/CAPEX correctiemechanisme door Elia werd aangevuld om de investeringen op gebied van IT en digitalisering erin op te nemen, stelt de CREG vast dat Elia heeft voldaan aan het verzoek van de CREG.

6.5.2. Kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekeringen

81. Ten opzichte van de werkelijkheid waargenomen in 2022 heeft de CREG vastgesteld dat Elia initieel een aanzienlijke verhoging van deze rubriek vroeg: € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2024 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %), € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2025 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %), € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2026 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %) en € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2027 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %).

82. Deze verhoging, die de gecumuleerde inflatie duidelijk overschrijdt, werd in 5 pagina's van haar tariefvoorstel zeer beknopt gemotiveerd. Als bijlage 3 bij het tariefvoorstel werd er eveneens een Excel bestand opgeleverd met het detail van de bijkomende FTE die door Elia worden gevraagd.

83. In de vraag naar bijkomende inlichtingen en gelet op artikel 31 van de tariefmethodologie, heeft de CREG Elia erop gewezen dat haar verantwoording niet toereikend was: aan de hand van een reeks van 19 vragen heeft de CREG Elia verzocht om de verantwoording in haar tariefvoorstel aan te vullen.

84. In de bijkomende inlichtingen die op 17 juli 2023 werden verstrekt, leverde Elia 25 pagina's aan bijkomende informatie alsook 6 nieuwe Excel bestanden.

85. Na analyse van de informatie die door Elia werd meegedeeld, was de CREG in haar ontwerpbeslissing van mening dat het personeelsbudget dat door Elia in haar tariefvoorstel werd voorgesteld nog steeds onvoldoende verantwoord was.

86. Eerst en vooral heeft de CREG vastgesteld dat Elia niet is uitgegaan van de bedragen opgenomen in het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag¹¹, die ook (VERTROUWELIJK) moeten, in de zin van de tariefmethodologie, worden beschouwd als een uitzonderlijk element dat zich naar verwachting niet zal herhalen in de loop van de periode 2024-2027: ze moeten de facto worden afgetrokken van de bedragen opgenomen in het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag.

87. Bovendien heeft de CREG het gebrek aan becijferde verantwoording van het verschil dat groter is dan de gecumuleerde inflatie tussen de laatste, gekende cijfers en de gebudgetteerde cijfers aan de hand van feitelijke vaststellingen aangetoond. Hiervoor heeft de CREG zich in eerste instantie gefocust op de evolutie van de jaarlijkse kost per voltijds equivalent (hierna: FTE) en vervolgens op de evolutie van het aantal FTE voorgesteld door Elia.

88. Ten opzichte van de werkelijkheid 2022 (en gecorrigeerd door aftrek (VERTROUWELIJK)), heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing vastgesteld dat de evolutie van de jaarlijkse kost per FTE voorgesteld door Elia (VERTROUWELIJK) % hoger lag dan de gecumuleerde inflatie in 2024, (VERTROUWELIJK) % hoger dan de gecumuleerde inflatie in 2025, (VERTROUWELIJK) % hoger dan de gecumuleerde inflatie in 2026 en (VERTROUWELIJK) % hoger dan de gecumuleerde inflatie in 2027. Zodoende vroeg Elia initieel, bovenop de inflatie, een verhoging van de jaarlijkse kost per FTE tussen (VERTROUWELIJK) en (VERTROUWELIJK) % / jaar.

89. In haar ontwerpbeslissing was de CREG van mening dat deze aanzienlijke stijgingen, die groter zijn dan de inflatie, onnodig zijn en manifest onredelijk zijn omwille van volgende redenen:

- i. De salaris benchmark die door een expert terzake in november 2022 op vraag van Elia werd uitgevoerd, toont aan dat de salarissen die door de netbeheerder worden aangeboden aan zijn personeel dat in dienst kwam vóór 2002, en dat van de oude arbeidsvoorwaarden ("OAV") geniet, aanzienlijk hoger liggen dan de marktconforme lonen. De salarissen die worden aangeboden aan het personeel dat vanaf 2002 in dienst is, en dat van de nieuwe arbeidsvoorwaarden ("NAV") geniet, zijn afgestemd op de marktmediaan.
- ii. De besprekingen tussen de CREG en Elia over Elia Grid International hebben vroeger reeds de aandacht gevestigd op het feit dat de bezoldigingen die door Elia Transmission Belgium aan haar werknemers worden aangeboden bijzonder aantrekkelijk waren op de arbeidsmarkt, voornamelijk ten opzichte van de bezoldigingen aangeboden in de sector van technische consultancy.
- iii. Midden in de « oorlog om talent » die volgens Elia sinds de periode 2016-2019 woedt, hebben slechts (VERTROUWELIJK) % van de werknemers van Elia die hun ontslag hebben gegeven in de periode 2020-2022 dat gedaan om in een andere onderneming een hoger salaris te bekomen. De CREG stelt vast dat dit percentage aanzienlijk lager ligt dan in de periode 2016-2019, waarin, volgens Elia, (VERTROUWELIJK) % van de werknemers van Elia die hun ontslag gaven dat deden om bij een andere onderneming een hoger salaris te bekomen. Deze evolutie is coherent met de conclusies die mogen worden getrokken door het vergelijken van de resultaten van de salaris benchmark die door een expert terzake in september 2019 werd uitgevoerd met de salaris benchmark die door diezelfde consultant in november 2022 werd uitgevoerd: uit die vergelijking blijkt dat de lonen van de werknemers van Elia aanzienlijk zijn gestegen (cfr. + (VERTROUWELIJK) %) tussen 2019 en

¹¹ De CREG benadrukt hier dat het laatste door de CREG werd goedgekeurde tariefverslag, met betrekking tot 2022, werd goedgekeurd na indiening van het tariefvoorstel van Elia.

2022 ten opzichte van de markt¹². Daarenboven stelt de CREG vast dat de vertrekken die gemotiveerd werden door het verkrijgen van een beter salaris gemiddeld slechts minder dan (VERTROUWELIJK) FTE per jaar vertegenwoordigden. Aangezien het personeel van Elia bestond uit 1.416 FTE in 2022, stelt de CREG vast dat deze vertrekken jaarlijks slechts ongeveer (VERTROUWELIJK) % van het personeel van Elia betreffen en dus zeer beperkt zijn. Dit bevestigt nog maar eens de vaststelling van de CREG dat de bezoldigingen die momenteel door de TNB aan zijn werknemers worden aangeboden, aantrekkelijk zijn op de arbeidsmarkt.

- iv. Elia houdt geen rekening met het feit dat ongeveer (VERTROUWELIJK) FTE die momenteel nog genieten van de oude arbeidsvoorwaarden, die voorzien in een bezoldiging van gemiddeld (VERTROUWELIJK) % meer dan de marktmediaan¹³, geleidelijk met pensioen zullen gaan in de periode 2024-2027: dit zal de gemiddelde kost per FTE van de netbeheerder aanzienlijk doen dalen.
- v. Elia houdt geen rekening met het feit dat het directiecomité van ETB van (VERTROUWELIJK) FTE in 2022 naar (VERTROUWELIJK) FTE gaat vanaf 2024, waardoor de gemiddelde kost per FTE van de netbeheerder aanzienlijk zal afnemen.
- vi. Elia erkent ten eerste dat zij, voor haar directiecomité, verkeerdelijk een stijgende evolutie in rekening heeft genomen die leidt tot een bezoldiging die hoger is dan het toegestane plafond volgens artikel 34 van de tariefmethodologie. Ten tweede benadrukt de CREG dat bepaalde directeurs van ETB in 2022 een bezoldiging hadden die ongeveer (VERTROUWELIJK) % onder het hiervoor vermelde, toegestane plafond lag: voor die directeurs is het dus niet aanvaardbaar om de budgetten voor de periode 2024-2027 uit te breiden op basis van het hiervoor vermelde, toegestane plafond want dat zou voor die directeurs betekenen dat zij tussen 2022 en 2024, bovenop de inflatie, een loonsverhoging zouden krijgen van meer dan (VERTROUWELIJK) %.
- vii. Betreffende de prestatieplannen die Elia voor haar medewerkers wil invoeren, benadrukt de CREG dat dergelijke plannen reeds bestaan en dat het Elia uiteraard vrijstaat om een deel van de bedragen, die Elia zou verkrijgen in geval van uitzonderlijke prestaties in het kader van de stimulansregulering, aan haar personeelsleden terug te betalen indien zij het belang hiervan wil vergroten. Ambitieuze prestatieplannen kunnen zodoende niet leiden tot een verhoging van het budget van de beheersbare kosten in het kader van onderhavig tariefvoorstel.

90. De CREG merkt in haar ontwerpbeslissing op dat de door Elia voorgestelde evolutie van het aantal FTE dat door de Belgische transmissietarieven moet worden gedekt, stijgt van 1.415,7 FTE in 2022 tot (VERTROUWELIJK) FTE in 2024 (hetzij + (VERTROUWELIJK) FTE), (VERTROUWELIJK) FTE in 2025 (hetzij + (VERTROUWELIJK) FTE), (VERTROUWELIJK) FTE in 2026 (+ (VERTROUWELIJK) FTE) en (VERTROUWELIJK) FTE in 2027 (hetzij + (VERTROUWELIJK) FTE).

91. Elia verantwoordde de noodzaak van een verhoging van + (VERTROUWELIJK) FTE tegen 2027 aan de hand van een Excel bestand opgenomen in bijlage 3 bij het tariefvoorstel. Na analyse was de

¹² De werknemers van Elia die genieten van de nieuwe arbeidsvoorwaarden kregen gemiddeld (VERTROUWELIJK) % van het mediaan salaris op de markt in 2019 en (VERTROUWELIJK) % van het mediaan salaris op de markt in 2022. In de loop van diezelfde periode is het concurrentievermogen van de salarissen van kaderleden die genieten van de nieuwe arbeidsvoorwaarden stabiel gebleven (cfr. (VERTROUWELIJK) % van het mediaan salaris op de markt in 2019 en (VERTROUWELIJK) % van het mediaan salaris op de markt in 2022)

¹³ De werknemers die onder de oude arbeidsvoorwaarden vallen worden gemiddeld vergoed aan (VERTROUWELIJK) % boven het mediaan salaris van de markt en de kaderleden die onder de oude arbeidsvoorwaarden vallen worden gemiddeld vergoed aan (VERTROUWELIJK) % boven het mediaan salaris van de markt. (VERTROUWELIJK)

CREG in haar ontwerpbeslissing van mening dat dit Excel bestand de door Elia gevraagde verhoging van het aantal FTE niet voldoende verantwoordt:

- i. De bijkomende FTE waarvoor Elia een verantwoording geeft in het Excel bestand zijn berekend ten opzichte van een *best estimate 2023*, en niet ten opzichte van de werkelijkheid 2022 die aanzienlijk lager ligt dan deze *best estimate 2023*. Dit is in strijd met artikel 31 van de tariefmethodologie. Minstens 15,5 bijkomende FTE tot in 2027 die door Elia in haar tariefvoorstel werden gebudgetteerd, zijn op geen enkele wijze door Elia verantwoord¹⁴.
- ii. De lijst van bijkomende FTE die in de Excel file zijn opgenomen, betreft Elia Transmission Belgium, Elia assets en Elia engineering voor de periode 2024-2027 en zijn FTE “aan de basis”, dit wil zeggen dat een deel van deze FTE op niet-gereguleerde activiteiten zal werken en dus niet in aanmerking mag worden genomen voor de kosten die ten laste van de Belgische transmissienettarieven worden gelegd. Het is echter niet mogelijk om in het meegedeelde Excel bestand de gevraagde FTE te identificeren die structureel of ad hoc op niet-gereguleerde activiteiten zullen werken. Elia vroeg bijvoorbeeld in haar Excel bestand een FTE om een meer “(VERTROUWELIJK). Uitgezonderd deze FTE, die onmiskenbaar structureel op niet-gereguleerde activiteiten, is er geen enkele andere indicatie in dat Excel bestand aan de hand waarvan de ongeveer (VERTROUWELIJK) bijkomende FTE die in dit bestand worden gevraagd, kunnen worden geïdentificeerd die op niet-gereguleerde activiteiten zullen werken. Met andere woorden, ongeveer (VERTROUWELIJK) bijkomende FTE die door Elia in haar tariefvoorstel worden gebudgetteerd tegen 2027 worden op geen enkele manier verantwoord .
- iii. In haar Excel bestand verantwoordde Elia de toevoeging van een FTE als volgt: *“actiever onderzoek naar subsidies en het beter structureren van bestanden, voornamelijk in het kader van milieu en het REPOWER EU plan. We denken dat het mogelijk is om ten minste de kosten voor het maken van een nieuwe post te dekken. Het tariefdossier voorziet een bijkomende opbrengst die gelijk is aan de kost van een bijkomende FTE. Deze elementen houden met elkaar verband”*¹⁵. Als antwoord op een vraag gesteld door de CREG heeft Elia echter erkend dat ze vergeten is een bijkomende opbrengst gelijk aan de kost van deze bijkomende FTE te budgetteren.
- iv. Elia verantwoordde de aanwerving van (VERTROUWELIJK) FTE door een proces van internaliseren van taken die momenteel door externe consultants worden uitgevoerd, zowel om stabiliteit in bepaalde kritieke functies te garanderen als het genereren van aanzienlijke kostenbesparingen. Hoewel deze internalisering van taken die momenteel door externe consultants worden uitgevoerd zou moeten leiden tot een vermindering van de lasten voor de aankoop van goederen en diensten die groter is dan de kosten voor bezoldigingen, bleek dit echter niet uit het tariefvoorstel. De verklaringen die door Elia werden gegeven, waren niet coherent, noch onderling, noch met de bedragen die door Elia werden gebudgetteerd.
- v. Hoewel (VERTROUWELIJK) FTE momenteel reeds werken op *“Consumer Centricity Program”*, voorzag het Excel bestand (VERTROUWELIJK) bijkomende FTE tegen 2027 om het vervolg van dit programma uit te breiden. Zoals eerder uitgelegd, is de CREG echter van mening dat Elia zich in haar aangepaste tariefvoorstel moet beperken tot het

¹⁴ 15,5 = 551,5 - 536

¹⁵ Vertaling van: *“Recherche plus active de subsides et meilleure structuration des dossiers, notamment dans les cadres environnementaux et du plan REPOWER EU. Nous pensons possible de couvrir au moins le coût lié à la création d'un nouveau poste. Le dossier tarifaire prévoit un revenu supplémentaire équivalent au coût d'un FTE supplémentaire. Ces éléments sont liés”*.

budgetteren van kosten die verband houden met de uitvoering door Elia van de energie-uitwisseling tussen klanten aangesloten op het transmissienet.

- vi. Met betrekking tot de (VERTROUWELIJK) tot (VERTROUWELIJK) FTE die door Elia in haar Excel bestand worden gevraagd voor de projecten Nautilus en Tritonlink, was de CREG van mening, omwille van hiervoor reeds vermelde redenen, dat deze niet nodig waren aangezien deze projecten door hetzelfde team zouden kunnen worden ontwikkeld als het ervaren team dat het MOGII ontwikkelt.
- vii. Dit Excel bestand hield geen rekening met de personeelsleden die op pensioen gaan en die niet worden vervangen (cfr. netto vermindering van (VERTROUWELIJK) FTE volgens Elia).
- viii. Dit Excel bestand hield geen rekening met de vermindering van het aantal leden van het directiecomité (cfr. vermindering van (VERTROUWELIJK) FTE volgens Elia).
- ix. Dit Excel bestand hield geen rekening met een vermindering van het aantal FTE dat mogelijk is via de digitalisering van bepaalde processen .
- x. Elia verklaarde niet op welke manier zij rekening heeft gehouden met geanticiperde efficiëntiewinsten over de periode 2024-2027 in het kader van studies die Elia aan consultants heeft toevertrouwd en die in het verleden door de netgebruikers werden gefinancierd.
- xi. Tenslotte preciseerde Elia niet op overtuigende manier hoe deze gevraagde, bijkomende FTE worden opgenomen in het huidige en toekomstige organigram van de onderneming: Elia beperkte zich tot het verklaren voor welke afdeling elke FTE zou gaan werken, zonder meer uitleg te geven over de (re)organisatie van die afdelingen en hoe de FTE in de organisatie samenwerken.

92. Bovendien heeft de CREG vastgesteld dat de audit die door de consultant BESPOKE werd uitgevoerd ook heeft geleid tot de conclusie dat de FTE die verband houden met IT en digitalisering die Elia in haar tariefvoorstel vraagt, onvoldoende verantwoord waren, vooral met betrekking tot de standaarden die van toepassing zijn op projectbeheer in deze sector. Zo benadrukte de consultant BESPOKE het volgende:

- i. Elia heeft de personeelsmiddelen die zij in haar tariefvoorstel heeft gevraagd en die noodzakelijkerwijze intern binnen Elia moesten worden opgesteld om de goedkeuring van de betreffende projecten mogelijk te maken, niet voldoende verantwoord¹⁶ op basis van het *Project initiation document* (PID), voorzien in het kader van de Prince 2 methodologie;
- ii. Elia was er niet in geslaagd om op toereikende wijze aan te tonen dat de door haar gevraagde bijkomende FTE gedurende een periode van 4 jaar voltijds zullen kunnen worden tewerkgesteld op de activiteiten waarvoor ze volgens Elia worden aangeworven¹⁷;

¹⁶ BESPOKE, IT audit Report Tarif proposal 2024-2027 Elia Belgium, 31 augustus 2023, p.4 “The Tarif Proposal nor the provided information provided detailed justifications for the proposed personnel workloads. It also lacked bottom-up budget justifications based on activity descriptions. We expected task descriptions or job descriptions as one could find in the approval process of IT projects. (For example, the PID document of the Prince2 project methodology). The workloads and budgets we found were based on estimates that could not objectively be justified.”

¹⁷ BESPOKE, IT audit Report Tarif proposal 2024-2027 Elia Belgium, 31 augustus 2023, p.6: “b. Lack of Detailed Justifications: The data received regarding budget amounts and personnel recruitment did not include detailed justifications for the proposed expenditures or the full-time positions to be recruited. Proper justification is essential for a thorough assessment from both a project and personnel recruitment perspective. The absence of detailed justifications hinders the ability to assess the appropriateness and necessity of the proposed budget and personnel.

- iii. programma's voor opleiding van bestaand of bijkomend personeel dat nog moet worden aangeworven, zouden het aantal nog uit te voeren aanwervingen en de kosten van het IT- en digitaliseringsprogramma van Elia aanzienlijk kunnen verminderen¹⁸;
- iv. de IT afdeling van Elia lijkt momenteel reeds uit voldoende werkkrachten te bestaan ten opzichte van de IT-afdeling van andere netbeheerders¹⁹.

93. Naast het gebrek aan een toereikende, becijferde verantwoording van de toename van het aantal FTE en gelet op het feit dat slechts 1.488 FTE "aan de basis" zijn tewerkgesteld op 1 juli 2023, was het voor de CREG bovendien weinig geloofwaardig dat het personeel van de TNB toeneemt met (VERTROUWELIJK) bijkomende FTE tegen 2024 om te komen tot (VERTROUWELIJK) FTE "aan de basis" die door Elia in haar tariefvoorstel in aanmerking worden genomen. Dit komt immers overeen met een personeelstoename van (VERTROUWELIJK) % in slechts 12 maanden. In dit verband heeft de CREG vastgesteld dat er op 21 augustus 2023 minder dan 60 vacatures met betrekking tot de gereguleerde activiteiten in België op de website van Elia²⁰ zijn gepubliceerd en (VERTROUWELIJK).

94. Tenslotte heeft de CREG, ondanks de organisatorische maatregelen die door Elia worden aangehaald²¹, vragen bij de capaciteit van Elia om tegen 2024 (VERTROUWELIJK) % bijkomend personeel en tegen 2027 ongeveer (VERTROUWELIJK) % bijkomend personeel in de bestaande lokalen te plaatsen.

95. Gelet op het gebrek aan een toereikende verantwoording heeft de CREG het kostenbudget voor bezoldigingen, sociale lasten en groepsverzekering in haar ontwerpbeslissing vastgelegd volgens de volgende methodologie:

- 1) uitgaan van het bedrag opgenomen in het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag, met betrekking tot 2022;

c. Reliance on Estimates: Elia did not provide plans with the level of detail requested for the audit. Instead, the figures provided were based on estimates. This reliance on estimates, rather than detailed planning, raises concerns about the thoroughness of the planning process and the accuracy of the proposed budget and personnel requirements."

¹⁸ BESPOKE, IT audit Report Tarif proposal 2024-2027 Elia Belgium, 31 augustus 2023, p. 7 "We noted that employees are recruited based on their specialized skills in individual competencies. However, in the proposal, there was no mention of any activities or budgets allocated for staff training, particularly for development teams. Investing in cross-training or upskilling initiatives for staff is advantageous. The trend towards agile, self-sufficient teams necessitates comprehensive knowledge and competence in all required tools. Providing multidisciplinary training can lead to cost savings by:

- a. Reducing the number of specialized personnel and associated hiring costs.
- b. Minimizing the reliance on employees with unique competencies.
- c. Streamlining communication. Accelerating development time.
- d. Enhancing the quality of solutions.

For instance, a training program on the knowledge and use of cloud services and tools for the entire IT staff, coupled with a certification step, can significantly lower costs in cross-support, communication, and solution quality. Although Elia showed us an intranet web-based training program it did not include training on the use of cloud services".

¹⁹ BESPOKE, IT audit Report Tarif proposal 2024-2027 Elia Belgium, 31 augustus 2023, p.8: "The sector comparison with the benchmark report shows a significant deviation compared to other TSOs. The number of IT staff is (VERTROUWELIJK) times the number compared to the Median, and the IT cost is (VERTROUWELIJK) times the amount compared with the Median. Elia's IT department already seems to be significantly better staffed than the other TSOs covered by this benchmarking, underlining the need for a detailed examination of the staffing levels."

²⁰ Op 21 augustus 2023, werden 59 vacatures gepubliceerd op de website <https://jobs.eliagroup.eu/> maar verschillende van deze vacatures betroffen niet-gereguleerde activiteiten in België (cfr. "Head of Business Development and M&A" en "HR Business partner" voor EGI).

²¹ Als antwoord op vraag 84 van de CREG, noemde Elia 60 % telewerk voor functies die dat toelaten, dagelijkse monitoring om fluctuaties tussen dagen te volgen, desksharing tussen afdelingen, het systeem voor het reserveren van werkplekken, het ter beschikking stellen van kantoorsoftware om telewerken te vergemakkelijken en het bestaan van verschillende sites verspreid over het land waar administratieve profielen, die meestal gegroepeerd zijn in gecentraliseerde afdelingen in Brussel, kunnen werken.

- 2) dit bedrag verminderen met (VERTROUWELIJK) aangezien deze, in de zin van de tariefmethodologie, moet worden beschouwd als een uitzonderlijk element dat zich naar alle waarschijnlijkheid niet zal herhalen in de periode 2024-2027;
- 3) dit bedrag indexeren op basis van de door Elia weerhouden inflatiehypotheses voor de periode 2022-2027;
- 4) de integrale bijkomende budgetten die door Elia gevraagd worden voor de CAPEX investeringen in elektriciteitsinfrastructuur (in het kader van het OPEX/CAPEX correctiemechanisme) toevoegen aan die bedragen, met uitzondering van de bijkomende door Elia gevraagde FTE voor de realisatie van de projecten Nautilus en Tritonlink aangezien deze projecten voornamelijk na 2027 zullen worden ontwikkeld door een ervaren team dat momenteel op MOGII werkt, met verwerping van de stijging van de kost per FTE die hoger is dan de inflatie;
- 5) toevoeging van de bijkomende personeelsbudgetten gevraagd om de interne controle uit te breiden, met verwerping van de stijging van de kost per FTE die hoger is dan de inflatie;
- 6) een derde van de bijkomende budgetten, door Elia gevraagd voor 2024 en 2025 op vlak van IT/digitalisering toevoegen aan deze bedragen met verwerping van de stijging van de kost per FTE die hoger is dan de inflatie. De CREG nam slechts een derde van de door Elia gevraagde bijkomende FTE in aanmerking want (i) Elia moest zich in haar tariefvoorstel voor het *Consumer Centricity Program* beperken tot het budgetteren van de kosten die verband houden met de invoering door Elia van de energie-uitwisseling tussen klanten aangesloten op het transmissienet en (ii) de consultant BESPOKE heeft vastgesteld dat de door Elia voorgestelde personeelsbudgetten onvoldoende verantwoord waren. Gevolg gevend aan het voorstel geformuleerd door de consultant BESPOKE²², heeft de CREG Elia ook verzocht om in 2025 een geactualiseerd tariefvoorstel bij haar in te dienen voor de bijkomende personeelsbudgetten die Elia nodig heeft in 2026 en 2027 om het digitaliseringprogramma te realiseren.

96. Met betrekking tot de redelijkheid van de methodologie die door de CREG wordt gevolgd, herhaalt de CREG dat, in het kader van de controle van de saldi 2022, het verslag van de revisoren bedoeld in artikel 44 van de tariefmethodologie met betrekking tot het houden van een gescheiden boekhouding voor gereguleerde activiteiten in België en voor de andere activiteiten inconsistenties heeft vastgesteld met betrekking tot de toewijzing tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten van personeelskosten van de TNB tijdens buitenlandse verplaatsingen die door deze personeelsleden werden gedaan: door 25 facturen van verplaatsingen te vergelijken met de prestaties van de personeelsleden tijdens deze verplaatsingen hebben de revisoren van Elia inconsistenties vastgesteld in 40 % van de geanalyseerde verplaatsingen. Hoewel Elia voor enkele van de facturen die door de revisoren werden betwist een aantal correcties doorvoerde in haar aangepaste tariefverslag en na enkele bijkomende ad hoc controles door de CREG, konden niet alle facturen van dienstverplaatsingen worden gecontroleerd in het kader van de controle van de saldi 2022: de facturen van die dienstverplaatsingen zullen het voorwerp uitmaken van een diepgaande audit in het kader van de controle van de saldi 2023. De aanpak die hier door de CREG wordt voorgesteld, nl. uitgaan van de

²² BESPOKE, IT audit Report Tarif proposal 2024-2027 Elia Belgium, 31 augustus 2023, p.7: "TSO's are confronted with uncertainty on multiple fronts. Firstly, the electricity market is undergoing significant transitional phases. Secondly, the IT landscape is evolving at a rapid pace with developments such as Artificial Intelligence (AI) and Cloud Computing, necessitating continuous reassessment and reorganization of working methods, as well as service and solution improvements. These two major uncertainties, when combined, exacerbate their respective impacts. Projecting a four-year outlook is riddled with ambiguities, necessitating considerable safety buffers in plans and budgets. Adopting a shorter timeframe (we suggest 2 years) for budgeting or a Tariff proposal could help avoiding unnecessary budgetary safety margins."

door de CREG goedgekeurde wekelijkheid 2022, zou de facto als gunstig moeten worden beschouwd ten aanzien van de TNB.

97. Ten opzichte van de budgetten voorgesteld door Elia hebben de resultaten die zijn verkregen door deze methodologie te volgen, geleid tot de verwerping van de volgende kosten: € 48.073.108 in 2024, € 68.669.643 in 2025, € 92.926.731 in 2026 en € 107.285.255 in 2027.

98. In navolging van deze ontwerpbeslissing heeft Elia bijkomende verklaringen overgemaakt aan de CREG. Ten opzichte van het initieel ingediende tariefvoorstel, heeft Elia in haar aangepaste tariefvoorstel ook de overeenstemmende budgetten verminderd met € 21.344.110 in 2024, met € 19.671.705 in 2025, met € 17.126.521 in 2026 en met € 15.289.580 in 2027. Ten opzichte van de personeelsverhogingen die initieel door Elia werden gevraagd, komen deze verminderingen overeen met een daling van (VERTROUWELIJK) FTE in 2024, (VERTROUWELIJK) FTE in 2025, (VERTROUWELIJK) FTE in 2026 en (VERTROUWELIJK) FTE in 2027. Ten opzichte van de evolutie van de gemiddelde kost per FTE die initieel door Elia werd gevraagd, houden deze verminderingen – ten gunste van de netgebruikers – rekening met de impact van het pensioen van (VERTROUWELIJK) FTE die momenteel nog genieten van de oude arbeidsvoorwaarden. De CREG benadrukt echter dat Elia in haar aangepaste tariefvoorstel niet heeft geantwoord op het verzoek van de CREG om geen bijkomend personeel te budgetteren in 2026 en 2027 voor de realisatie van het digitaliseringsprogramma dat door Elia wordt gevolgd en om in 2025 een geactualiseerd tariefvoorstel bij haar in te dienen voor de bijkomende personeelsbudgetten die nodig zijn in 2026 en 2027 voor de realisatie van het door Elia gevolgde digitaliseringsprogramma.

99. Overwegende dat het OPEX/CAPEX correctiemechanisme door Elia werd aangevuld om er de investeringen op gebied van IT en digitalisering in op te nemen, stelt de CREG vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.5.3. Opbrengsten in mindering van beheersbare kosten

100. Ten opzichte van de werkelijkheid waargenomen in 2022 en ondanks de inflatie heeft de CREG vastgesteld dat Elia initieel een aanzienlijk vermindering van haar beheersbare opbrengsten anticipeerde: € - (VERTROUWELIJK) miljoen in 2024 (hetzij – (VERTROUWELIJK) %), € - (VERTROUWELIJK) miljoen in 2025 (hetzij – (VERTROUWELIJK) %), € - (VERTROUWELIJK) miljoen in 2026 (hetzij – (VERTROUWELIJK) %) en € - (VERTROUWELIJK) miljoen in 2027 (hetzij – (VERTROUWELIJK) %).

101. Deze vermindering van de opbrengsten die ondanks de inflatie werd geanticipeerd voor de periode 2024-2027 werd door Elia in 2,5 pagina's in haar tariefvoorstel zeer beknopt verantwoord.

102. In het kader van de vraag tot bijkomende inlichtingen en gelet op artikel 31 van de tariefmethodologie wees de CREG Elia erop dat de verantwoording niet toereikend was: de CREG heeft Elia gevraagd om de verantwoording opgenomen in haar tariefvoorstel aan te vullen.

103. In de bijkomende inlichtingen die op 17 juli 2023 werden opgeleverd, heeft Elia 2 pagina's aan bijkomende informatie en een Excel bestand opgeleverd.

104. Op basis van de informatie overgemaakt door Elia, was de CREG in haar ontwerpbeslissing van mening dat de budgetverminderingen van de opbrengsten en van de beheersbare kosten, gevraagd door Elia, onvoldoende verantwoord waren en deels moesten worden verworpen omdat:

- i. Elia niet uitgang van de bedragen opgenomen in het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag²³;
- ii. de toelichtingen van Elia zich beperkten tot een zeer algemene commentaar op de door Elia geanticiperde evoluties, zonder dat deze aan de hand van contracten of resultaten van aanbestedingsprocedures worden aangetoond;
- iii. met betrekking tot de subsidies van ongeveer € (VERTROUWELIJK) miljoen ontvangen in 2022 van het Europese herstelplan voor het MOG II project, vond de CREG het niet rechtvaardig om deze te neutraliseren, zoals voorgesteld door Elia: deze subsidies dekken immers de kosten van personeel en van aankoop van goederen en diensten die trouwens niet werden geneutraliseerd in de berekeningen van de CREG;
- iv. met betrekking tot de meerwaarden op desinvesteringen stelt de CREG vast dat Elia haar vooruitzichten had gebaseerd op de bedragen die tijdens een periode (cfr. 2016-2020/2021) werden geregistreerd die sterk werd beïnvloed door de covid-19 pandemie tijdens dewelke talrijke werven werden stilgelegd, wat zeker een neerwaartse impact heeft gehad op de geboekte meerwaarden van de desinvesteringen;
- v. hoewel de inkomsten die verband houden met werken voor derden op zijn minst naar het niveau moesten terugkeren van voor de covid-19 pandemie, heeft de CREG echter vastgesteld dat Elia dicht bij het niveau van 2022 bleef. Dit niveau lag zeer laag omwille van, volgens Elia, de onbeschikbaarheid van intern personeel. Gelet op het einde van de gezondheidscrisis veroorzaakt door covid-19 en de stijging van personeel, gevalideerd door de CREG voor het realiseren van het investeringsprogramma, ziet de CREG geen enkele reden waarom deze inkomsten niet naar hun historisch niveau zouden terugkeren;
- vi. het is niet geloofwaardig om te verwachten, zoals Elia in haar tariefvoorstel doet, dat in een onderneming in volle expansie, zowel wat haar gereguleerde activa als haar personeel betreft, en in een context van hoge inflatie, de inkomsten verbonden aan de waardering van de gereguleerde activa, de recuperaties van infrastructuur- of onderhoudswerken en de exploitatiesubsidies en lastenverlagingen sterk zullen dalen. De CREG heeft benadrukt dat het ambitieuze investeringsprogramma op gebied van masten en optische vezels ook nieuwe opportuniteiten op gebied van opbrengsten zou moeten genereren, bijvoorbeeld bij telecomoperatoren. Bovendien heeft de CREG herhaald dat Elia, naast een ambitieus investeringsprogramma, een ambitieus ontmantelingsprogramma moet implementeren in de loop van de periode 2024-2027: er moet door Elia bijvoorbeeld gemiddeld een mast per dag ontmanteld worden in de loop van diezelfde periode. Deze ambitieuze investerings- en ontmantelingsprogramma's zouden noodzakelijkerwijze moeten leiden tot een verhoging van de opbrengsten zoals die van de verkoop van schroot. De exploitatiesubsidies en de lastenverlaging zouden tenslotte moeten toenemen in lijn met de gevraagde verhoging van de kosten voor personeel en aankoop van goederen en diensten;
- vii. Elia nam geen enkele nieuwe bron van inkomsten in aanmerking, zoals bijvoorbeeld in verband met de commercialisering van digitale oplossingen. In dit kader herhaalt de CREG dat de kosten met betrekking tot prestaties van consultants met het oog op het digitaliseren van de Elia groep via de ontwikkeling van digitale oplossingen (cfr. (VERTROUWELIJK)) sedert verschillende jaren voor 50 % ten laste van de gereguleerde activiteiten wordt gelegd op basis van de verdeelsleutel bedoeld in artikel 30 van de tariefmethodologie. Gelet op artikel 33, i) van de tariefmethodologie herhaalt de CREG dat, in het geval de Elia Group deze digitale oplossingen (of de oplossingen die nog door

²³ De CREG benadrukt hier dat het laatste tariefverslag dat door de CREG werd goedgekeurd, met betrekking tot 2022, werd goedgekeurd na de indiening van het tariefvoorstel van Elia.

Elia worden ontwikkeld) later aan derden verkoopt, er werd overeengekomen dat de helft van de inkomsten van de Elia Group zal moeten worden terugbetaald aan ETB en als beheersbare opbrengsten moet worden opgenomen.

105. Gelet op het gebrek aan een toereikende verantwoording heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing beslist om het budget van de opbrengsten ter vermindering van de beheersbare kosten vast te leggen volgens de volgende methodologie:

- 1) vertrekken van het bedrag opgenomen in het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag, met betrekking tot 2022;
- 2) dit bedrag indexeren op basis van de inflatiehypotheses weerhouden door Elia voor de periode 2022-2027.

106. Ten opzichte van de budgetten voorgesteld door Elia hebben de resultaten, verkregen volgens deze methodologie, geleid tot een verhoging van de beheersbare opbrengsten van € 5.248.685 in 2024, van € 8.506.751 in 2025, van € 10.798.629 in 2026 en van € 8.811.587 in 2027.

107. In navolging van deze ontwerpbeslissing heeft Elia bijkomende informatie aan de CREG verstrekt. Ten opzichte van het initieel ingediende tariefvoorstel heeft Elia de overeenstemmende opbrengsten in haar tariefvoorstel eveneens verhoogd met € 2.160.306 in 2024, met € 6.468.269 in 2025, met € 7.193.882 in 2026 en met € 5.437.557 in 2027. Deze opbrengstverhogingen houden voornamelijk verband met een verhoging van de telecomopbrengsten (cfr. ter beschikking stelling van masten) en door het in aanmerking nemen van de inflatie.

108. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.6. Onderzoek van de niet-beheersbare kosten

6.6.1. Compensatie van een regulatoire schuld uit een vorige periode

6.6.1.1. De jaren 2019 tot 2022

109. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG vastgesteld dat Elia in haar tariefvoorstel een gecumuleerd saldo van de boekjaren 2019, 2020, 2021 en 2022 van € 200.827.136 in aanmerking had genomen. Dit vormt een tarifaire schuld van Elia ten opzichte van de netgebruikers die in mindering moet worden gebracht van de tarieven voor de regulatoire periode 2024-2027.

110. Aangezien de CREG dit saldo in haar beslissing (B)658E/83 van 6 juli 2023 op € 201.723.153 heeft vastgelegd, heeft zij aan Elia gevraagd om de compensatie van de regulatoire schuld van een voorgaande periode te verhogen met een totaal bedrag van € 896.017 €, prioritair toe te wijzen aan de vermindering van de tarieven van het jaar 2024.

111. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia het verzoek tot correctie van de CREG toegepast.

112. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.6.1.2. Het jaar 2023

113. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG eveneens vastgesteld dat Elia een tarifaire schuld van € (VERTROUWELIJK) had opgenomen bij de financiële afsluiting van het eerste semester van 2023 en dat Elia, op basis van de laatste beschikbare informatie, op dat moment een tarifaire schuld van € (VERTROUWELIJK) verwachtte op het eind van het jaar 2023. Gelet op de sterke stijging van de transmissienettarieven die initieel door Elia werd gevraagd vanaf 1 januari 2024, vond de CREG het

niet redelijk om te wachten tot 1 januari 2028 vooraleer Elia deze aanzienlijke tarifaire schuld met betrekking tot het jaar 2023 aan de netgebruikers zou terugbetalen. De CREG heeft Elia dan ook verzocht om de compensatie van de regulatoire schuld uit een voorgaande periode te verhogen met een bedrag van € (VERTROUWELIJK), prioritair toe te wijzen aan de vermindering van de tarieven van het jaar 2024.

114. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia een bijkomende opbrengst van € (VERTROUWELIJK) gebudgetteerd. Het gaat hier om een actualisering van de tarifaire schuld die wordt verwacht op het eind van het jaar 2023.

115. De CREG vindt het redelijk om een bedrag te budgetteren dat overeenstemt met de laatst beschikbare ramingen. De CREG stelt de facto vast dat Elia haar vragen op toereikende wijze heeft beantwoord.

6.6.2. Gebruik van ondersteunende diensten

6.6.2.1. Financial Settlement of K-factor, ACE and Raming period of FSKAR

116. In haar oorspronkelijke tariefvoorstel verwachtte Elia een sterke stijging van de kosten van de financiële compensatie voor onbedoelde energie-uitwisselingen tussen TNB's, vooral na een verdubbeling van de volumes tussen 2022 en 2024 (van 55 GWh naar 110 GWh). De verandering in de volumes was gebaseerd op de historische gegevens (vanaf juni 2021) en een reeks andere veranderingen die geacht worden een impact te hebben op de FSKAR-volumes. Elia verwachtte een toename van de moeilijkheden op het vlak van voorspelbaarheid, frequentie van variaties en amplitude, wat bijvoorbeeld zou leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de aFRR-regulering en bijgevolg tot een toename van de FSKAR-volumes.

117. Volgens de CREG zou de kwaliteit van de frequentie naar verwachting niet verslechteren, omdat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de andere TNB's, zoals Elia, zich voorbereiden op de toename van de middelen die de frequentie verstoren (namelijk door meer contracten te sluiten voor aFRR, mFRR, enz.). De CREG wijst erop dat de toename van de intermitterende bronnen al meer dan een decennium aan de gang is en dat de toename van de systeemstoringen ofwel al heeft plaatsgevonden, ofwel niet zo groot is als Elia in haar opeenvolgende tariefvoorstellen verwachtte. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG dan ook gevraagd om de volumes te beperken tot de werkelijke situatie in 2022, namelijk 55 GWh.

118. In haar aangepaste tariefvoorstel stelt Elia voor om uit te gaan van de laatste raming van de volumes voor 2023, namelijk 89 GWh, en om de oorspronkelijk voorgestelde geleidelijke vermindering erop toe te passen.

119. De CREG is van mening dat de door Elia voorgestelde benadering gerechtvaardigd is en keurt het aangepaste budget voor de FSKAR-kosten goed

6.6.2.2. Congestiebeheer

120. Ten opzichte van de werkelijkheid 2022 heeft de CREG vastgesteld dat Elia in haar initieel tariefvoorstel voor deze rubriek een aanzienlijke verhoging vroeg: € + (VERTROUWELIJK) in 2024 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %), € + (VERTROUWELIJK) in 2025 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %), € + (VERTROUWELIJK) miljoen in 2026 en 2027 (hetzij + (VERTROUWELIJK) %). Elia verantwoordde deze verhoging zeer beknopt op 4 pagina's in haar tariefvoorstel.

121. De CREG Elia verzocht de verantwoordingen in het tariefvoorstel aan te vullen, aan de hand van een bijkomende vraag en door een reeks van historische gegevens op te vragen..

122. De bijkomende informatie opgeleverd met betrekking tot de ramingen van het redispatching volume bleef echter weinig transparant en bijgevolg niet toereikend om een (VERTROUWELIJK) van het volume ten opzichte van de *best estimate* van Elia voor 2023 en een (VERTROUWELIJK) ten opzichte van de werkelijkheid van 2022 te verantwoorden. Gelet op de gekende tendensen (i.e. talrijke geplande HTLS versterkingen), erkent de CREG dat een aanzienlijke verhoging van het redispatching volume kan worden verwacht op korte en middellange termijn. De CREG heeft bijgevolg aan Elia gevraagd om de stijging van het redispatching volume van 2024 te beperken tot 50 % van de *best estimate* van 2023, nl. (VERTROUWELIJK) GWh. Met betrekking tot de prijzen heeft de CREG vastgesteld dat Elia haar raming van de degressieve prijzen baseerde op een gemiddelde kost van € (VERTROUWELIJK)/MWh voor de vermindering van de *offshore* windparken. Deze gemiddelde kost is overschat aangezien de maximum LCOE van de *offshore* windparken € 150/MWh bedraagt.

123. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia het standpunt van de CREG gevolgd en het redispatching volume in 2024 beperkt tot (VERTROUWELIJK) GWh. Elia heeft ook de gemiddelde kost van € (VERTROUWELIJK)/Wh naar € (VERTROUWELIJK)/MWh herzien ((VERTROUWELIJK)) voor de vermindering van de *offshore* windparken. De impact van deze herziening is voornamelijk merkbaar in 2024 en 2025 gelet op het feit dat de structurele congesties op Horta-Mercator zich vanaf 2026 zouden moeten verbeteren.

124. De CREG vindt de door Elia voorgestelde aanpak verantwoord en keurt het aangepaste budget voor de kosten van congestiebeheer goed.

6.6.3. Gebruik van infrastructuur van derden

6.6.3.1. ITC mechanisme

125. In haar initieel tariefvoorstel heeft Elia uitgelegd dat het ITC mechanisme geen functionele wijziging onderging, maar dat het mechanisme zeer gevoelig is aan prijsevoluties in de verschillende deelnemende landen. Een aanzienlijke verhoging van de elektriciteitsprijzen zou de kosten in verband met het ITC mechanisme sterk hebben opgedreven. Deze beknopte verklaring was voor Elia de verantwoording van de zeer sterke stijging van de ITC kosten die zij in 2023 verwachtte voor België (+ 200 %) ten opzichte van 2022, een jaar gekenmerkt door zeer hoge elektriciteitsprijzen. Hoewel 2023 nog lang niet afgelopen is en dat 2022 een uitzonderlijk jaar was, was Elia van mening dat het jaar 2022 en het jaar 2023 de «*twee meest representatieve situaties voor de periode 2024-2027*» vormden. Tenslotte hield Elia enkel rekening met de kosten (gemiddelde van € 4 miljoen/jaar) terwijl er in 2022 opbrengsten van meer dan € 4 miljoen werden geboekt.

126. Volgens de CREG zijn de verklaringen en hypothese van Elia in haar initieel tariefvoorstel om de budgetten voor de regulatoire periode 2024-2027 te bepalen niet redelijk. Met name de *best estimate* voor 2023 mag niet in aanmerking worden genomen.

127. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia verdedigd dat de hoge elektriciteitsprijzen die in 2021 en 2022 werden waargenomen, tenminste in 2023 en 2024 nog een stijgende invloed zullen hebben op de prijzen van de verliezen in het kader van het ITC mechanisme. De energie-aankopen voor compensatie van de verliezen gebeuren immers ten minste gedeeltelijk op de *forward* markten. Elia heeft dan ook de jaren 2021, 2022 en 2023 als startpunt genomen voor de budgetten van het ITC mechanisme in 2024-2027. Zo wordt het totale budget met M€ 7,4 verminderd over de regulatoire periode.

128. De CREG is van mening dat de door Elia voorgestelde aanpak verantwoord is en keurt het aangepaste budget van de kosten van het ITC mechanisme goed.

129. De CREG had bovendien vastgesteld dat de toewijzing van de kosten en opbrengsten van het ITC mechanisme aan de tarieven niet helemaal duidelijk was in het initieel tariefvoorstel.

130. In haar aangepast tariefvoorstel heeft Elia verduidelijkt dat het geheel van kosten en opbrengsten van het ITC mechanisme is toegewezen aan de dienst beheer en ontwikkeling van de netinfrastructuur.

6.6.3.2. Gebruik van de netten met een transmissiefunctie van (VERTROUWELIJK)

131. Elia gebruikt de netinfrastructuren met een transmissiefunctie van twee distributienetbeheerders: (VERTROUWELIJK) en (VERTROUWELIJK). Eind 2022 heeft Elia een nieuwe « *Tarifaire Integratie Overeenkomst* » afgesloten, zowel met (VERTROUWELIJK) als met (VERTROUWELIJK).

132. In haar ontwerpbeslissing van 7 september 2023 had de CREG drie problemen geïdentificeerd betreffende het gebruik van de infrastructuur van derden.

133. Ten eerste voorzag het tariefvoorstel voor (VERTROUWELIJK) voor de jaren 2024 en 2025 een investeringsbedrag tussen € (VERTROUWELIJK) en (VERTROUWELIJK)/jaar, voornamelijk te verklaren door de volgende projecten: (VERTROUWELIJK). Sedertdien werd het project (VERTROUWELIJK) echter geannuleerd, wat leidt tot een vermindering van de investeringsbedragen voor 2024 en 2025 van respectievelijk € (VERTROUWELIJK) en € (VERTROUWELIJK). Bovendien zit er vertraging op het project (VERTROUWELIJK), wat leidt tot een verschuiving van de investeringsbedragen van de periode 2024-2025 naar de periode 2025-2026 van respectievelijk € (VERTROUWELIJK) en € (VERTROUWELIJK). In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG Elia dan ook verzocht om de voormelde elementen te verbeteren in haar aangepaste tariefvoorstel, met alle nodige herberekeningen die daaruit volgen.

134. Ten tweede gaf de technische inventaris van (VERTROUWELIJK), meegedeeld in het kader van het tariefverslag 2022, voor (VERTROUWELIJK) aan dat er in 2023 sloopacties zouden plaatsvinden. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG aan Elia gevraagd om rekening te houden met deze sloopacties.

135. Ten derde hadden (VERTROUWELIJK) en (VERTROUWELIJK) rekening gehouden met een risicovrije rente van 3,47 % voor de berekening van de billijke marge. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG vastgesteld dat deze verhoging van het beoogde rendement met + 1,79 % niet in de tariefmethodologie was voorzien en tot op dat moment, nog niet verantwoord was.

136. In het kader van haar aangepaste tariefvoorstel en na overleg met (VERTROUWELIJK), heeft Elia haar tariefverslag voor het eerste voormelde probleem aangepast zoals gevraagd door de CREG. Voor het tweede probleem dat werd geïdentificeerd, stelt de CREG vast dat Elia en (VERTROUWELIJK), na onderling overleg over de principes toegepast voor het behandelen van de sloopactie, haar verzoek op toereikende wijze hebben beantwoord. Voor het derde probleem dat werd geïdentificeerd, heeft Elia haar tariefvoorstel aangepast in overeenstemming met de aanpassing toegepast voor haar eigen net op gebied van risicovrije rente. Ten opzichte van het initieel ingediende tariefvoorstel heeft Elia de overeenstemmende budgetten in haar aangepaste tariefvoorstel aangepast met een verhoging van € 3.192 € in 2024, een vermindering van € 161.553 in 2025, een vermindering van € 168.847 in 2026 en een vermindering van € 158.684 in 2027.

137. De CREG is van mening dat de voorgestelde aanpak van Elia verantwoord is en keurt het aangepaste budget goed.

6.6.4. Financiële lasten en opbrengsten

6.6.4.1. Kosten die verband houden met nieuwe langetermijnleningen

138. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG verschillende problemen geïdentificeerd in verband met de nieuwe leningen op lange termijn die de TNB van plan was om aan te gaan (VERTROUWELIJK).

139. Het eerste probleem lag bij de hypothesen over de rentetarieven die Elia had gebruikt voor de nieuwe langetermijnleningen. Ten eerste (VERTROUWELIJK). Ten tweede kwamen, in tegenstelling tot wat in het tariefvoorstel werd beweerd, de door Elia gebruikte *midswap*-rentetarieven op 10 jaar niet overeen met de mediaan van de van vier banken ontvangen informatie: om rekening te houden met nieuwe marktomstandigheden was Elia namelijk zo vrij geweest om haar eigen veronderstellingen te maken. In augustus 2023 heeft de CREG daarom aan Elia gevraagd dat ze aan de vier bovenvermelde banken zou vragen om hun vooruitzichten voor de *midswap*-tarieven op 10 jaar voor de periode 2024-2027 te actualiseren. Zo kon de CREG vaststellen dat de mediaan van de rentevoorzichten die de vier banken in augustus 2023 formuleerden voor de lancering van een eurobond door een onderneming met een rating BBB+ (VERTROUWELIJK) % bedraagt in 2024, (VERTROUWELIJK) % in 2025, (VERTROUWELIJK) % in 2026 en (VERTROUWELIJK) % in 2027. Deze tarieven liggen ongeveer (VERTROUWELIJK) % hoger dan het tarief dat in januari 2023 werd verkregen voor de laatste eurobond met een looptijd van 10 jaar die door ETB werd uitgegeven (cf. 3,625 %) ²⁴, maar liggen (VERTROUWELIJK) % tot (VERTROUWELIJK) % lager dan de oorspronkelijke aannames in het tariefvoorstel. Om deze redenen heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing gevraagd om de interestlasten op nieuwe leningen te verminderen met € 2.874.392 in 2024, € 6.394.940 in 2025, € 10.983.405 in 2026 en € 16.649.615 in 2027.

140. Het tweede probleem dat de CREG kon vaststellen, betrof de commissies verbonden aan de lancering van de eurobonds, en meer bepaald het feit dat Elia zich baseerde op een door de banken aangekondigde (d.w.z. nog niet onderhandelde) commissie. Aangezien over deze door de banken aangekondigde commissie nog moest worden onderhandeld met de concurrerende banken, was de CREG van mening dat het aangepaste tariefvoorstel moest worden gebaseerd op (VERTROUWELIJK). Bijgevolg heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing gevraagd om de commissies verbonden aan de nieuwe leningen te verminderen met € 816.935 in 2024, € 1.771.170 in 2025, € 1.242.565 in 2026 en € 2.032.040 in 2027.

6.6.4.2. Bankkosten die verband houden met kapitaalsverhogingen

141. De CREG heeft vastgesteld dat de bankkosten die verband houden met de (VERTROUWELIJK)kapitaalverhogingen aanzienlijk hoger waren dan de bankkosten die in het kader van de laatste kapitaalverhoging in 2022 werden geboekt.

142. In het kader van de bijkomende inlichtingen heeft Elia de problematiek erkend en voorgesteld om de bankkosten (VERTROUWELIJK) te verminderen en (VERTROUWELIJK).

143. De CREG heeft in haar ontwerpbeslissing aan Elia gevraagd om haar tariefvoorstel aan te passen zoals voorgesteld door Elia.

6.6.4.3. Andere diverse financiële opbrengsten

144. Met het oog op (VERTROUWELIJK) en om (VERTROUWELIJK), sloot Elia in 2022 een swap af voor € (VERTROUWELIJK) tegen een rentevoet van (VERTROUWELIJK) %.

145. De CREG heeft echter vastgesteld dat Elia in haar tariefvoorstel geen rekening heeft gehouden met de financiële gevolgen van deze swap omdat - volgens Elia - de financiële impact van die swap pas definitief gekend zal zijn bij (VERTROUWELIJK), d.w.z. wanneer die swap wordt uitgevoerd ("*unwind*").

146. Aangezien de door Elia in haar tariefvoorstel gehanteerde hypothesen ervan uitgaan dat (VERTROUWELIJK), was de CREG in haar ontwerpbeslissing van oordeel dat het ontbreken van gebudgetteerde inkomsten voor deze swap kennelijk onredelijk was. De CREG heeft Elia dan ook

²⁴ https://www.elia.be/nl/nieuws/persberichten/2023/01/20230111_etb-green-bond

gevraagd om de andere diverse financiële opbrengsten te verhogen met een bedrag van € 1.000.000/jaar voor elk jaar van de periode 2024-2027. Dit bedrag komt overeen met (VERTROUWELIJK).

6.6.4.4. Samenvatting van de gevraagde aanpassingen en de gevolgen die Elia hieraan gaf

147. Samengevat, gelet op de voorafgaande elementen, heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing aan Elia gevraagd om de financiële lasten en opbrengsten te verminderen met € 4.691.327 in 2024, met € 9.166.110 in 2025, met € 14.440.880 in 2026 en met € 21.032.345 in 2027.

148. In haar aangepaste tariefvoorstel erkende Elia de gegrondheid van de door de CREG vastgestelde problemen. Elia stelde echter voor om uit te gaan van een (VERTROUWELIJK) hypothese in verband met de commissies voor de lancering van de eurobonds (VERTROUWELIJK). Bovendien heeft Elia het volume van de nieuwe eurobonds die in de periode 2024-2027 moeten worden gelanceerd, herberekend, rekening houdend met de aanpassingen die voorts werden doorgevoerd naar aanleiding van de verzoeken van de CREG (bv. aanpassing van de jaarlijkse CAPEX, snellere terugbetaling aan de netgebruikers van de regulatoire schulden die in het verleden werden opgebouwd, enz.). Zo heeft Elia uiteindelijk de financiële opbrengsten en lasten verminderd met € 5.678.550 in 2024, € 8.739.136 in 2025, € 13.471.045 in 2026 en € 18.770.802 in 2027.

149. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.6.5. **Interconnectiekosten**

6.6.5.1. Interconnecties met Frankrijk, Nederland en Duitsland

150. Ondanks de bijzonder zorgvuldige uitleg van Elia als antwoord op de vragen gesteld door de CREG heeft de CREG, in het kader van haar ontwerpbeslissing, drie problemen geïdentificeerd met de simulaties van congestierentes die door Elia werden gemaakt voor haar tariefvoorstel.

151. Ten eerste erkent Elia dat de hypothesen omtrent de capaciteit die ter beschikking van de markt wordt gesteld (minRAM), een aanzienlijke invloed hebben op de gesimuleerde congestierentes: wanneer meer capaciteit ter beschikking van de markt wordt gesteld, kunnen kleinere prijsverschillen en een grotere prijsconvergentie tussen buurlanden worden verwacht. Omgekeerd, wanneer er minder capaciteit beschikbaar wordt gesteld voor de markt, kunnen grotere prijsverschillen en minder prijsconvergentie tussen buurlanden worden verwacht. Wat haar simulaties van congestierentes betreft, stelde de CREG vast dat Elia hypothesen hanteert die niet erg realistisch lijken en die de capaciteiten die ter beschikking van de markt worden gesteld, overschatten, namelijk 70 % RAM op alle day-ahead CNEC's en geen interne CNEC's. Op basis van haar ervaring met het toezicht op de regel van 70 % RAM, verwacht de CREG niet dat de doelstellingen van 70% RAM op alle day-ahead CNEC's en het verdwijnen van de interne CNEC's in werkelijkheid volledig zullen worden bereikt in de periode 2024-2027. De facto impliceerden de simulaties van Elia noodzakelijkerwijs een onderschatting van de congestierentes.

152. Ten tweede hielden de simulaties die Elia heeft uitgevoerd, geen rekening met de aanpassing die Elia heeft doorgevoerd in haar studie "*Adequacy & flexibility 2024-2034*"²⁵, in het bijzonder met betrekking tot de toename van de productie uit hernieuwbare energie, die een grotere variabiliteit alsook negatieve prijzen met zich meebrengt. De facto impliceerden de simulaties van Elia noodzakelijkerwijs een onderschatting van de congestierentes.

²⁵ https://issuu.com/eliagroup/docs/tude_sur_l_ad_quisition_et_la_flexibilit_en_belgiq?fr=sNjZmZjYxOTUwMTY

153. Ten derde leken sommige door Elia verkregen resultaten inconsistent: Elia verwachtte bijvoorbeeld dat de congestierentes na 2025 zouden dalen, terwijl de gas- en steenkoolprijzen werden verondersteld stabiel te zijn en de nucleaire productie in België daalt.

154. Bijgevolg meende de CREG in haar ontwerpbeslissing dat het redelijk is om de congestierentes die in de periode 2024-2027 moeten worden begroot, te verhogen door een stabilisatie van deze congestierentes te voorzien tussen 2025 en 2027. De CREG heeft Elia daarom gevraagd om bijkomende inkomsten te budgetteren ten belope van € 6.000.000 voor 2024, € 8.000.000 voor 2025, € 24.000.000 voor 2026 en € 36.000.000 voor 2027.

155. Elia heeft haar tariefvoorstel aangepast zoals gevraagd door de CREG.

156. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.6.5.2. Interconnectie met het Verenigd Koninkrijk (Nemolink)

157. Het zogeheten *cap & floor*-regulatoir kader garandeert aan Nemolink een minimaal toegestaan inkomen (via de *floor*) en legt tegelijkertijd een maximaal toegestaan inkomen op (via de *cap*). De feitelijke niveaus van de *cap* en de *floor* werden vastgesteld voordat de interconnectie in dienst werd genomen en zullen normaal gesproken op hetzelfde niveau blijven gedurende de 25 jaar waarin het regulatoir kader van kracht is. Zodra de interconnectie in dienst is genomen, worden de inkomsten die door de interconnectie worden gegenereerd (congestierentes, maar ook eventuele inkomsten die verband houden met de geleverde ondersteunende diensten (black start, spanningsregeling, enz.), eventuele toekomstige capaciteitsbetalingen, enz. om de vijf jaar vergeleken op het vlak van de *cap* en de *floor*, onverminderd eventuele anticipaties. Als de door de interconnectie gegenereerde inkomsten boven het niveau van de *cap* liggen, dan wordt de helft van de inkomsten boven het plafond overgedragen aan Elia om de transmissienettarieven in België te verlagen en de andere helft wordt overgedragen aan National Grid om de transmissienettarieven in het Verenigd Koninkrijk te verlagen. Nemolink mag de inkomsten die overeenkomen met de *cap*, behouden.

158. In haar tariefvoorstel had Elia geen inkomsten afkomstig uit Nemolink begroot voor de periode 2024-2027.

159. Als onderdeel van de verstrekte aanvullende informatie erkende Elia echter dat, gezien de inkomsten die Nemolink sinds 1 januari 2023 heeft ontvangen en de verwachte inkomsten in verband met Nemolink in de komende maanden, het meer dan waarschijnlijk is dat de inkomsten in 2023 de *cap* zullen overschrijden en dat Nemolink de helft van dit overschot in 2024 aan ETB zal overdragen. Als er tussen nu en 31 december 2023 geen ongeplande onderbrekingen zijn op deze interconnectie, schat Elia dat een bedrag van € (VERTROUWELIJK) door Nemolink aan Elia zou kunnen worden overgedragen in 2024.

160. Daarom heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing aan Elia gevraagd om voor 2024 een extra inkomen van € (VERTROUWELIJK) uit Nemolink te budgetteren.

161. Op basis van een actualisering van de verwachte inkomsten voor 2023 heeft Elia haar tariefvoorstel aangepast door voor 2024 extra inkomsten van € (VERTROUWELIJK) te begroten, meer dus dan de extra inkomsten die de CREG in haar ontwerpbeslissing heeft gevraagd.

162. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoek.

163. Voor de periode 2019-2022 wijst de CREG erop dat Nemolink tegen eind 2022 al € (VERTROUWELIJK) had overgemaakt aan Elia. Er wordt dus verwacht dat Nemolink tijdens de eerste vijf exploitatiejaren het mogelijk zal hebben gemaakt om in 2024 niet-beheersbare inkomsten te budgetteren voor een totaal van € (VERTROUWELIJK): € (VERTROUWELIJK) in de lijn "Overdracht tussen de resultatenrekening en de balans: correctie van de regulatoire rekeningen van de vorige periode" en € (VERTROUWELIJK) in de lijn "Inkomsten uit interconnecties (congestierentes en ITC)" in

tabel 1bis van deze beslissing. Deze niet-beheersbare inkomsten afkomstig van Nemolink hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de relatieve stabiliteit van de transmissienettarieven tussen 2023 en 2024.

6.6.6. Andere niet-beheersbare kosten en opbrengsten/recuperaties

6.6.6.1. Verkoop van Brusselse groenestroomcertificaten

164. De CREG heeft vastgesteld dat, (VERTROUWELIJK), Elia eind 2023 eigenaar zou moeten zijn van (VERTROUWELIJK) Brusselse groenestroomcertificaten. Elia had in haar tariefvoorstel echter geen rekening gehouden met inkomsten uit de verkoop van deze Brusselse groenestroomcertificaten die in het verleden geleidelijk werden geaccumuleerd.

165. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG gevraagd om (VERTROUWELIJK) een opbrengst te budgetteren die verband houdt met de verkoop van Brusselse groenestroomcertificaten van € (VERTROUWELIJK).

166. Elia heeft haar tariefvoorstel aangepast zoals gevraagd door de CREG.

167. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoek.

6.6.6.2. Seabed survey

168. Zoals eerder vermeld, heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing van 7 september 2023 aan Elia gevraagd om haar tariefvoorstel te corrigeren door alle kosten met een link naar de projecten Nautilus en Tritonlink, die na 2027 zullen worden ontwikkeld, uit het tariefvoorstel 2024-2027 te schrappen.

169. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia enkel de kosten gebudgetteerd die verband houden met de *seabed surveys* van Tritonlink. De realisatie van deze *seabed survey* wordt immers beschouwd als een essentieel element om een Europese subsidie te verkrijgen. De CREG is van mening dat de aanpak voorgesteld door Elia verantwoord is en keurt het aangepaste budget goed.

6.6.7. Vennootschapsbelasting

170. De CREG heeft aan Elia gevraagd om de vennootschapsbelasting opnieuw te berekenen rekening houdend met:

- de verwerping van de CREG van een deel van de bezoldiging die door Elia in haar tariefvoorstel werd gebudgetteerd;
- elementen die door Elia (zullen) worden voorgesteld in haar verzoek tot prejudiciële beslissing bij de dienst van Voorafgaande Beslissingen.

171. Elia heeft haar tariefvoorstel aangepast zoals gevraagd door de CREG.

172. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.7. Onderzoek van de beïnvloedbare kosten

6.7.1. Aankopen van de FCR-reservatie

173. Wat de volumes betreft, heeft Elia in haar initieel tariefvoorstel voorgesteld om uit te gaan van een toename van het vermogen dat moet worden gecontracteerd voor de FCR van 88 MW in 2023 tot (VERTROUWELIJK) MW in 2024, (VERTROUWELIJK) MW in 2025-2026 en opnieuw (VERTROUWELIJK) MW in 2027.

174. Volgens Elia is deze ontwikkeling vooral toe te schrijven aan de verandering in de methodologie voor het berekenen van de dimensionering van de reservevolumes, van een dynamische methode naar een probabilistische methode.

175. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG benadrukt dat er over de wijziging in de methodologie voor de berekening van de dimensionering van de reservevolumes die Elia vermeldt en die in aanmerking wordt genomen voor de raming van de volumes, nog steeds besprekingen aan de gang zijn binnen Entso-E en dat die wijziging niet is goedgekeurd door de Europese regulatoren via ACER. Bovendien hebben de regulatoren nog niet eens kennis kunnen nemen van een gedetailleerde beschrijving van deze methodologie in de vorm van een ontwerpvoorstel na een openbare raadpleging van de marktdeelnemers.

176. In haar aangepaste tariefvoorstel was Elia het ermee eens dat, gezien de recente ontwikkelingen ter zake, het zeker lijkt dat de nieuwe methodologie niet zal worden toegepast in 2024. Elia heeft haar volumeramingen aangepast (VERTROUWELIJK).

177. De CREG vindt dit een redelijk voorstel.

178. Wat de prijzen voor de reservatie van de FCR betreft, is Elia uitgegaan van een gemiddelde prijs van € (VERTROUWELIJK)/MW/h, (VERTROUWELIJK), en heeft zij een vermindering van ongeveer (VERTROUWELIJK) % per jaar toegepast om te komen tot de geraamde prijs (zonder enige rechtvaardiging) voor de *cross-border* FCR van € (VERTROUWELIJK)/MW/h in 2027. Deze vermindering is het verwachte gevolg van de toegenomen concurrentie voor het FCR-product met de ingebruikname van nieuwe batterijen, die het overgrote deel van de FCR leveren, en van risicobeperkende maatregelen op Europees niveau, met name om de frequentie en de impact van de crisis in verband met de gasprijs te beperken.

179. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG opgemerkt dat de door Elia voorgestelde vermindering van (VERTROUWELIJK) % per jaar niet duidelijk onderbouwd is, evenmin als de richtprijs van € (VERTROUWELIJK)/MW/h in 2027. In het besef dat de concurrentie voor dit product al vrij groot is en nog zal toenemen, maar in het licht van de onzekerheden, heeft de CREG geoordeeld dat een verlaging van de gemiddelde prijs met (VERTROUWELIJK) % per jaar niet onredelijk is. De CREG heeft echter vastgesteld dat de gemiddelde prijs over de laatste zes maanden van 2022 en de eerste zes maanden van 2023 € 23,79/MW/h bedraagt en dat de gemiddelde prijs voor de eerste zes maanden van 2023 slechts € 15,60/MW/h bedraagt. Het uitgangspunt van Elia van € (VERTROUWELIJK)/MW/h in 2023 is dus duidelijk een overschatting. De CREG heeft Elia daarom gevraagd om dit uitgangspunt te verlagen tot € (VERTROUWELIJK)/MW/h, wat voorzichtig blijft in het licht van de prijzen die in de eerste helft van 2023 worden waargenomen, en om er de oorspronkelijk voorgestelde verlaging van (VERTROUWELIJK)% op toe te passen.

180. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia de aanbeveling van de CREG over de prijzen gevolgd en haar budgetten bijgevolg gewijzigd.

181. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.7.2. Aankopen van de aFRR-reservatie

182. Wat de volumes betreft, heeft Elia in haar initieel tariefvoorstel voorgesteld om uit te gaan van een toename van het vermogen dat moet worden gereserveerd voor de aFRR van 117 MW in 2023 tot (VERTROUWELIJK) MW in 2024 en tot (VERTROUWELIJK) MW in 2027. Volgens Elia is deze ontwikkeling het resultaat van de toepassing van de nieuwe methodologie voor de berekening van de dimensionering van de reservevolumes, waarbij wordt overgeschakeld op een probabilistische dynamische methode zoals vastgelegd in de exploitatieovereenkomst voor het LFC-blok. Elia vond dat de methode die in 2023 werd gebruikt om het volume van de te contracteren aFRR te bepalen, tijdelijk is en niet meer van toepassing zal zijn in 2024 aangezien, volgens Elia, een nieuwe methodologie die momenteel wordt ontwikkeld, nog een impact zou kunnen hebben op de voorgestelde volumes (lees: zou kunnen leiden tot een stijging van de voorgestelde volumes). Het uitgangspunt voor de volumeramingen was daarom niet het volume van 2023 (117 MW), maar wel het volume van 2022 (145 MW). Een verdere toename van de behoeften werd verwacht in 2025 met, volgens Elia, "*de invoering op Europees niveau van strengere minimumcriteria voor de FRCE-doelparameters*".

183. In de ontwerpbeslissing heeft de CREG uitgelegd dat de hypothesen waarvan Elia is uitgegaan, ongegrond waren. De in 2023 toegepaste methodologie is robuust en is van toepassing ongeacht de marktomstandigheden. Ze is inderdaad ontwikkeld in een context van zeer hoge prijzen, precies om er de effecten van te verzachten, maar ze brengt de veiligheid van het systeem zeker niet in gevaar. De CREG heeft er nogmaals op gewezen dat de methodologie 2023 gebaseerd is op de FRCE en in dit opzicht dus robuust is. De regulatoren in de zone Continentaal Europa zijn niet op de hoogte van de herziening van de minimumcriteria voor de FRCE-doelparameters waar Elia naar verwijst, en nog minder van de datum van inwerkingtreding ervan. Aangezien de FRCE-doelparameters de te reserveren aFRR-volumes in alle LFC-blokken in continentaal Europa verhogen, is het bovendien niet zeker dat een dergelijke herziening de te contracteren aFRR-volumes in het LFC-blok van Elia aanzienlijk zal verhogen. De CREG is hooguit van mening dat een herziening van de FRCE-doelparameters beperkt moet blijven tot wat strikt noodzakelijk is om de operationele veiligheid van het Europese systeem te garanderen. Bijgevolg moet worden aangetoond dat deze doelstelling is bereikt voordat Elia nieuwe FRCE-doelparameters kan toepassen. Op basis van de historische gegevens en de informatie waarover ze beschikt, is een terugkeer van het te contracteren volume naar het niveau van 2022 (145 MW) het maximum dat de CREG verwacht voor de periode 2024-2027. De CREG merkt ook op dat de nieuwe "probabilistische dynamische methodologie ten vroegste vanaf 1 oktober 2024 zal worden toegepast. Bovendien moet de methode haar robuustheid nog bewijzen. De CREG zal een herziening van de methode vragen als de aFRR-reserves toenemen zonder dat de toename veroorzaakt wordt door een onaanvaardbare verslechtering van de kwaliteit van de FRCE ten opzichte van de FCRE-doelparameters. Om de robuustheid van de nieuwe methodologie te beoordelen, moeten de gegevens uit de vorige reguleringsperiode worden gebruikt en moeten de aldus verkregen resultaten worden vergeleken met de werkelijkheid. Elia verwachtte bijvoorbeeld historisch ook een toename van de aFRR-reserves als gevolg van de integratie van de hernieuwbare energiebronnen, maar een dergelijke toename van de aFRR-capaciteit is de afgelopen tien jaar niet waargenomen en was ook niet vereist. De CREG heeft Elia dan ook gevraagd om de te contracteren aFRR-volumes te herzien en te beperken tot (VERTROUWELIJK) MW in 2024 en (VERTROUWELIJK) MW vanaf 2025.

184. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia de meeste argumenten van de CREG gevolgd. Elia voert echter andere argumenten aan om de te contracteren volumes te verhogen, vooral vanaf 2025, met name de go live van de FAT 5 eind 2024. Uiteindelijk stelt Elia een tragere groei van de te contracteren volumes voor dan aanvankelijk voorzien en lagere volumes aan het einde van de periode. Deze evolutie is aanvaardbaar voor de CREG.

185. Wat de gemiddelde prijzen betreft, verwachtte Elia in haar oorspronkelijke voorstel een geleidelijke verlaging over de hele periode, met uitzondering van 2025, maar ze gaf daar geen precieze uitleg voor. Elia was van mening dat de gemiddelde prijs de evolutie van de dagelijkse elektriciteitsprijzen, de prijs van aardgas en van CO2 zou volgen. Elia hield ook rekening met een aantal

ontwikkelingen, zonder daarbij aan te geven in welke mate, in het bijzonder die van het productiepark en de opkomst van batterijen, de overgang naar een *pay-as-cleared*-mechanisme en de verlaging van de FAT (*Full Activation Time*) van 7,5 min naar 5 min.

186. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG aangevoerd dat meer en meer middelen die niet op gas werken, deelnemen aan de markt en dat het zeer waarschijnlijk is dat de nieuwe grote batterijen in de portefeuilles van de grote BRP's een doeltreffende compensatie zullen bieden voor de onevenwichten in de windparken, die er ook in aanwezig zijn. Elia leek haar twijfels te hebben over deze vooruitzichten, maar licht haar standpunt niet toe. Daarnaast zette Elia vraagtekens bij de marktpenetratie van de grote batterijen op de aFRR-markt, ook al is deze markt financieel het meest aantrekkelijk en hebben de batterijen een ideaal profiel voor deze markt, zelfs met de verlaging van de FAT. De CREG voert als bewijs ook aan dat de business case van de meeste nieuwe batterijen gebaseerd is op hun deelname aan de aFFR. De CREG merkt bovendien op dat de intermitterende hernieuwbare energiebronnen ook kunnen deelnemen aan de markt. Zo werd in 2023, dus ongeveer twee jaar na de openstelling van de markt, gemiddeld slechts 75 % van de volumes afgenomen op 24-uursproducten, die typisch worden gecontracteerd door gasturbines met gecombineerde cyclus. Gezien de grootschalige integratie van de batterijen die vanaf 2025 wordt verwacht, kan worden aangenomen dat de aankoop van 24-uursproducten vanaf 2026 aanzienlijk zal afnemen. Bovendien zullen deze nieuwkomers, door de toepassing van een relatief kostenplafond voor de aankoop van aFRR-reserves, gestimuleerd worden om hun capaciteit op een meer concurrerende manier aan te bieden dan de biedingen die deelnemen aan het 24-uursproduct. Elia heeft ook bevestigd dat er geen rekening is gehouden met de samenwerking inzake balanceringscapaciteit, maar dat er wel degelijk een verschuiving van *pay-as-bid* naar *pay-as-cleared* is gepland voor de regulatoire periode. Een dergelijke verschuiving is niet goedgekeurd door de CREG (en wordt zelfs niet besproken). Bijgevolg is het niet gerechtvaardigd om de gevolgen van de toepassing van het *pay-as-cleared*-beginsel in aanmerking te nemen. Tot slot merkt de CREG op dat Elia is uitgegaan van een gemiddelde prijs van € (VERTROUWELIJK)/MW/h in 2024 en dat zij de gemiddelde prijs in 2023 raamt op € (VERTROUWELIJK)/MW/h. De gemiddelde prijs voor de eerste zes maanden van 2023 is echter slechts € 36,5/MW/h. De raming van Elia is daarom onredelijk. Om voorzichtig te blijven, meent de CREG dat de vooruitzichten voor de volgende regulatoire periode rekening moeten houden met een gemiddelde prijs voor 2023 van € (VERTROUWELIJK)/MW/h, wat overeenkomt met een veiligheidsmarge van (VERTROUWELIJK) % ten opzichte van de eerste helft van 2023. Samengevat heeft de CREG, wat de gemiddelde prijzen betreft, Elia gevraagd om haar vooruitzichten te herzien (i) met een gemiddelde prijs voor 2023 van maximaal € (VERTROUWELIJK)/MW/h, (ii) zonder rekening te houden met een mogelijke verschuiving naar *pay-as-cleared* en (iii) met een gewogen benadering van de opportuniteitskosten van de gascentrales en de batterijen, met een dalend gewicht voor de gascentrales.

187. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia de aanbeveling van de CREG over de prijzen gevolgd en bijgevolg haar budgetten gewijzigd.

188. De CREG stelt vast dat Elia aldus voldoet aan haar verzoeken met betrekking tot de budgetten voor de aankoop van de aFRR reserve.

6.7.3. Aankopen van de mFRR-reservatie

189. Wat de volumes betreft, heeft Elia in haar oorspronkelijke tariefvoorstel voorgesteld om uit te gaan van een toename van het vermogen van de mFRR-reserve van 664 MW in 2023 tot (VERTROUWELIJK) MW in 2027. Net als voor de aFRR zou deze ontwikkeling het resultaat zijn van de toepassing van de nieuwe methodologie voor de berekening van de dimensionering van de reservevolumes, waarbij wordt overgeschakeld op een probabilistische dynamische methode zoals vastgelegd in de exploitatieovereenkomst voor het LFC-blok. Bovendien is Elia van mening dat de toename van de geïnstalleerde intermitterende capaciteit een opwaartse impact zal hebben op de

behoefte aan mFRR en dat de nieuwe CCGT's die in het kader van het CRM in dienst zullen worden genomen, een hoger risico op ongeplande uitval zullen inhouden dan de bestaande CCGT's.

190. De door de CREG uiteengezette overwegingen voor de aFRR met betrekking tot de methodologie voor de dimensionering van de reserves gelden uiteraard ook voor de mFRR. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG opgemerkt dat Elia geen rekening heeft gehouden met de leeftijd van de eenheden die in het kader van het CRM in dienst zijn genomen, noch met het feit dat ze minder onderhoud (*wear & tear*) zullen vergen dan de oude eenheden. Gezien de algemene stijging van de balanceringskosten kan ook een beter beheer van het risico op *forced outage* van de producenten worden verwacht. Bijgevolg heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing aan Elia gevraagd om de te contracteren volumes te herzien en de stijging te beperken tot 5 % per jaar, uitgaand van de realiteit van 2023, met name 664 MW. Deze toename is niet het resultaat van bewijsmateriaal dat een verandering in de huidige volumes zou kunnen verklaren, maar moet worden beschouwd als een veiligheidsmarge gezien de vele onzekerheden voor de periode 2024-2027.

191. In haar aangepaste tariefvoorstel verdedigde Elia haar positie, versterkt door de neerwaartse herziening van de geraamde aFRR-volumes voor de periode 2024-2027. Elia wijst ook op studies die op Europees niveau hebben aangetoond dat nieuwe CCGT's in Europa gemiddeld vaker te maken krijgen met ongeplande uitval dan de oudere centrales. Die aspecten, evenals de update van de studie "*Adequacy & flexibility 2024-2034*"²⁶ van Elia en de door Elia uitgevoerde netsimulaties, hebben Elia ertoe gebracht om mFRR-volumes voor te stellen die iets hoger liggen dan de oorspronkelijke volumes.

192. De CREG is van mening dat de door Elia voorgestelde elementen niet voldoende overtuigend zijn, maar, gezien de grote onzekerheden rond de toekomstige behoeften aan mFRR, in het bijzonder met betrekking tot de marktpenetratie van on- en offshore hernieuwbare eenheden en de komst van gasgestookte eenheden als onderdeel van het CRM, aanvaardt de CREG het voorstel van Elia over de mFRR-volumes.

193. Wat de prijzen betreft, gelden de overwegingen voor de aFRR met betrekking tot de parameters die verondersteld worden de gemiddelde prijzen te beïnvloeden, ook voor de mFRR, afgezien van de overwegingen met betrekking tot de opkomst van grote batterijen. De CREG heeft Elia dan ook gevraagd om haar ramingen van de gemiddelde prijs zonder verschuiving naar *pay-as-cleared* te herzien.

194. Elia heeft de aanbeveling van de CREG over de gemiddelde prijzen gevolgd en voldoet in dit opzicht aan de verwachten met betrekking tot de budgetten voor de aankoop van de mFRR reservatie.

6.7.4. Compensatie van de actieve verliezen op de regionale netten

195. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG aan Elia gevraagd om de budgetten voorgesteld in haar tariefverslag te corrigeren, rekening houdend met de volgende elementen:

- de te contracteren *peakload*-volumes verminderen met een volume dat gelijk is aan de vermindering van de verwachte afnames uit de onderstations naar aanleiding van de investeringen om de energie-efficiëntie van die gebouwen te verbeteren (bv. installatie van fotovoltaïsche panelen en afstandsbedieningsystemen voor elektrische verwarming) waartoe Elia wordt aangemoedigd;
- rekening houden met alle aankopen van energieblokken op lange termijn die al zijn gedaan voor de jaren 2024, 2025 en 2026;

²⁶ https://issuu.com/eliagroup/docs/tude_sur_l_ad_quisition_et_la_flexibilite_en_belgique?fr=sNjZmZjYxOTUwMTY

- rekening houden met het gemiddelde van de in juni 2023 waargenomen prijzen van de Futures CAL 2024, CAL 2025 en CAL 2026 om de prijs van de nog te verrichten aankopen vast te stellen.

196. Op basis van deze correcties heeft de CREG aan Elia gevraagd om de kosten die verband houden met de compensatie van actieve verliezen op de regionale netten te verminderen met € 220.557 in 2024, met € 1.721.549 in 2026, en met € 4.953.544 in 2027. A contrario, het budget met betrekking tot het jaar 2025 kon worden verhoogd met een bedrag van € 919.138.

197. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia op overtuigende wijze verdedigd dat de *futures* CAL 2024, CAL 2025 en CAL 2026 prijzen die in augustus 2023 werden waargenomen relevanter waren voor het vastleggen van de prijs van nog te realiseren aankopen dan de *futures* prijzen van juni 2023. Elia heeft de kosten die verband houden met de compensatie van actieve verliezen op de regionale netten de facto verminderd met € 118.828 € in 2024, met € 409.303 in 2026 en met € 3.578.552 in 2027. A contrario, het budget met betrekking tot het jaar 2025 werd verhoogd met een bedrag van € 1.000.902.

198. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoeken.

6.7.5. Compensatie van actieve verliezen op het federaal net

199. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG vastgesteld dat het tarief voor de compensatie in natura van de federale verliezen van de BRP's voor 2024 in het oorspronkelijke tariefvoorstel 1,94 % bedroeg, maar dat het op de website van Elia 1,95 % bedroeg. Om dit compensatietarief niet te wijzigen slechts twee maanden voor de inwerkingtreding ervan, heeft de CREG Elia dan ook gevraagd om voor 2024 het tarief van 1,95 % op te nemen in haar aangepaste tariefvoorstel. Bovendien heeft de CREG aan Elia gevraagd om de indicatieve compensatietarieven voor de rest van de regulatoire periode bij te werken, rekening houdend met onder andere de bovenvermelde aanpassing en de meest recente informatie over de indienststelling van de belangrijke investeringen die een aanzienlijke impact zullen hebben op de federale verliezen (bv. MOG II).

200. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia de aanbeveling van de CREG gevolgd en voldoet zij aan haar verzoek.

6.8. Onderzoek van de totale vergoeding van de gereguleerde activiteiten in België

6.8.1. Billijke marge

6.8.1.1. Verhoging met 1,79 % van het oorspronkelijk door Elia gevraagde streefrendement

201. Op pagina 34 van het tariefvoorstel ingediend op 10 mei 2023, heeft Elia het volgende vermeld: *"bij de indiening van dit tariefvoorstel, heeft Elia het streefrendement verhoogd met 1,79 %. (...) Deze verhoging vormt een essentieel element om de aantrekkelijkheid van de financieringsvoorwaarden van de ambitieuze en noodzakelijke investeringen die met name in het ontwikkelingsplan zijn opgenomen, te waarborgen."* In het kader van haar openbare raadpleging over de beslissende elementen van haar tariefvoorstel, had Elia eerder verklaard *"diep bezorgd [te zijn] over de geschiktheid en aantrekkelijkheid van het voor de komende regulatoire periode voorziene regelgevend kader dat het mogelijk moet maken om na de grote spanningen in de economie en de financiële markten de aanzienlijke financiering aan te trekken die nodig is om die investeringen uit te voeren."*

202. In haar ontwerpbeslissing van 7 september 2023 heeft de CREG vastgesteld dat die verhoging van het streefrendement met 1,79 % niet was opgenomen in de tariefmethodologie en op dat moment nog steeds niet gerechtvaardigd was. De facto moest deze verhoging van het streefrendement met 1,79 % in het licht van artikel 31, b) en c), en artikel 32, d), van de tariefmethodologie als kennelijk onredelijk worden beschouwd. De CREG heeft Elia dan ook gevraagd om deze verhoging van het streefrendement met 1,79 % te schrappen.

203. In navolging van deze ontwerpbeslissing waren er nog verdere besprekingen tussen de CREG en Elia.

204. Gelet op de bijkomende stijgingen van de rentevoeten die sinds 7 september 2023 op de markten werden waargenomen²⁷, vindt de CREG het inmiddels raadzaam om haar standpunt dat zij hierover had ingenomen in haar ontwerpbeslissing te herzien. Hierna zet de CREG haar motivatie uiteen.

205. Artikel 17 van de tariefmethodologie voorziet dat in het kader van het *Capital Asset Pricing Model*, de risicovrije rente (RVR) wordt vastgelegd op 1,68 % voor de periode 2024-2027. Deze waarde werd door de CREG als volgt verantwoord in de tariefmethodologie:

“ De risicovrije rente gebruikt in het CAPM is het rendement van een actief dat het ontbreken van het risico op nalatigheid van de schuldenaar, evenals het ontbreken van een liquiditeitsrisico moet weerspiegelen, met andere woorden de mogelijkheid om op elk moment om het even welke hoeveelheid van dit actief te kopen of te verkopen.

Het gebruik van het rendement van de obligaties van de eigen staat is een courante praktijk bij de Europese regulatoren. Zo heeft de CREG, sinds het begin van de regulering, het rendement van de lineaire obligaties uitgegeven door de Belgische overheden (hierna: OLO) als risicovrije rente gebruikt.

Om te voorkomen dat de grote volatiliteit van de rentevoet van de staatsobligaties die de laatste tijd werd vastgesteld een negatieve impact zou hebben op de financieringsmogelijkheden van de netbeheerder, legt de CREG, net zoals haar Europese collega regulatoren, de waarde van de risicovrije rentevoet tijdens een regulatoire periode, voor het begin van die regulatoire periode, vast. Daartoe heeft de CREG zich gebaseerd op dezelfde methodologie als die voor het vastleggen van de risicovrije rentevoeten van toepassing in de loop van de regulatoire periode 2020-2023: de CREG heeft zich gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de meest recente voorspellingen die het Federaal Planbureau over het rekenkundig gemiddelde van de lineaire obligaties (OLO) met een looptijd van 10 jaar uitgegeven door de Belgische autoriteiten tijdens elk jaar van de betreffende regulatoire periode, nl. 2024-2027.

Bij het vastleggen van het Ontwerp van Besluit dat ter openbare raadpleging werd voorgelegd, bedroeg de door het Planbureau gepubliceerde voorspelde risicovrije rentevoet 1,6%. Gezien de geopolitieke context, voorzag echter het ter raadpleging voorgelegde Ontwerp van Besluit dat de waarde van 1,6 % door de CREG opwaarts zou kunnen worden herzien tegen 30 juni 2022 tot een maximum van 1,68 % op basis van het rekenkundig gemiddelde van de laatste voorspellingen gepubliceerd door het Federaal Planbureau op 29 juni 2022 over het gemiddelde rekenkundige rendement van lineair obligaties (OLO) met een looptijd van 10 jaar uitgegeven door de Belgische autoriteiten tijdens elk jaar van de betreffende regulatoire periode, nl. 2024-2027.

Het rekenkundig gemiddelde van de laatste, door het Planbureau in juni 2022, gepubliceerde voorspellingen betreffende het rekenkundige gemiddelde rendement van de door de Belgische Autoriteiten uitgegeven lineaire obligaties met een duur van 10 jaar, tijdens de

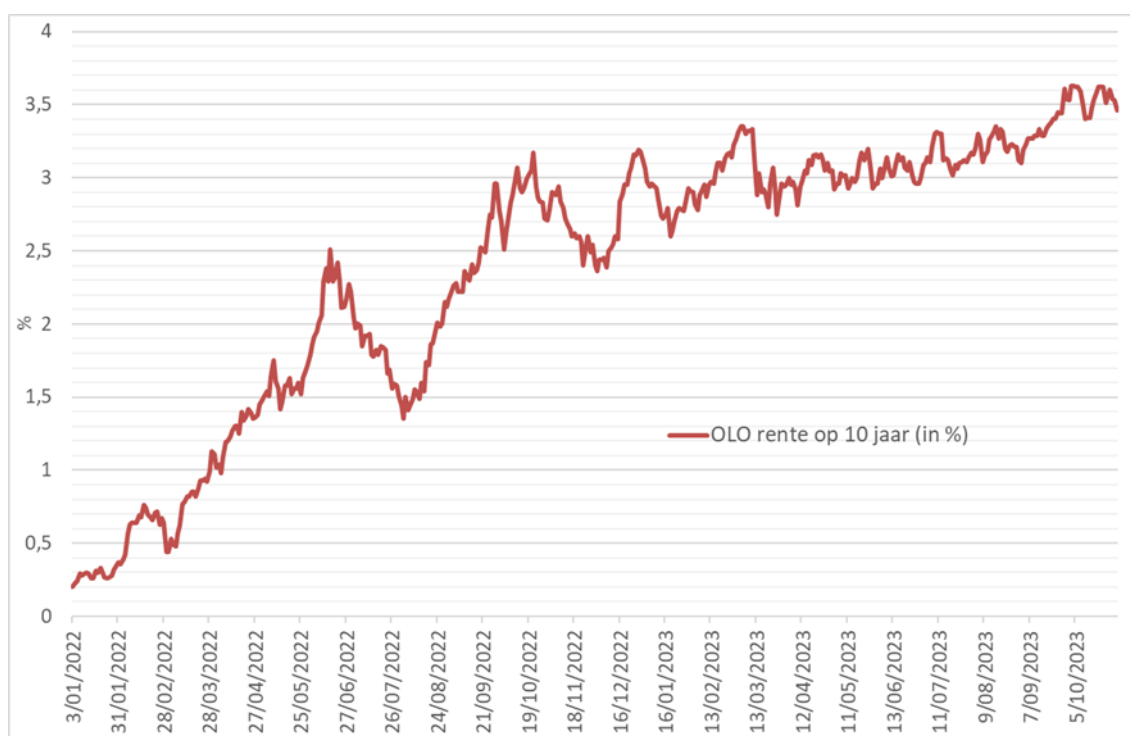
²⁷ De OLO rentevoet op 10 jaar bedroeg 3,27 % op 7 september 2023 en is progressief gestegen tot 3,63 % op 3 en 4 oktober 2023, hetzij + 0,36 % op minder dan een maand tijd.

periode van 2024-2027, geeft een waarde van 2,1 %. De risicovrije rentevoet wordt aldus bepaald op 1,68%.”

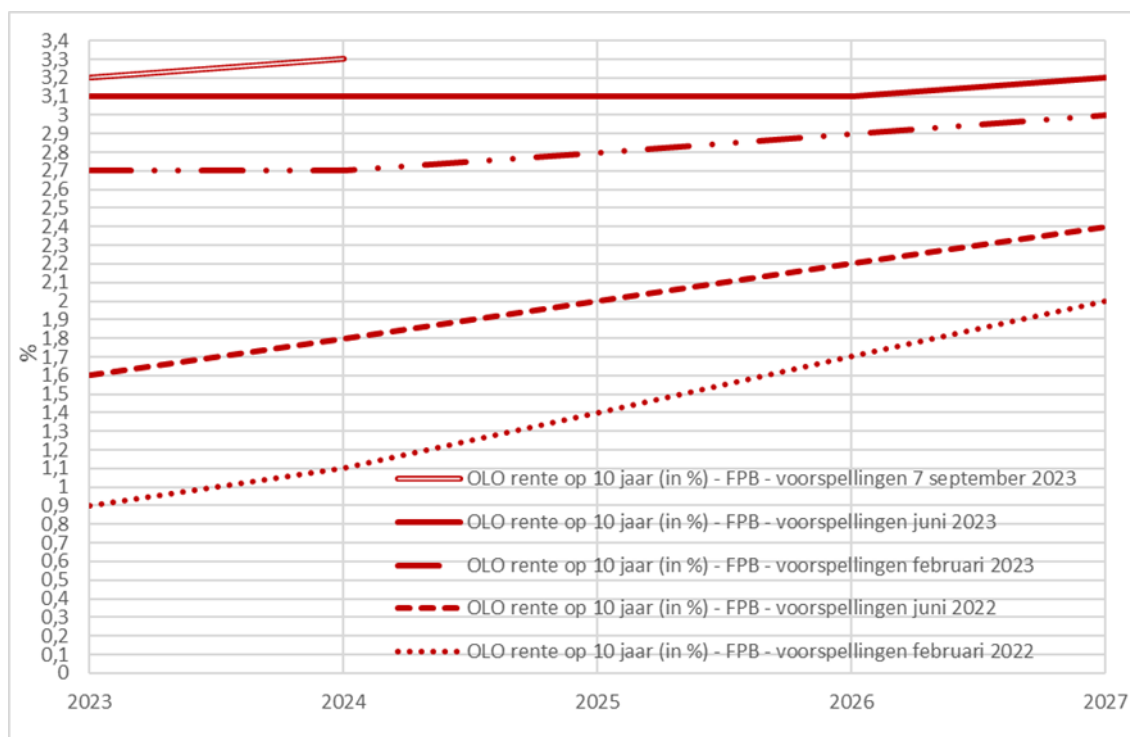
206. Hoewel een deel van de stijging van de rentevoeten reeds gekend was op het moment dat de tariefmethodologie, op 30 juni 2022, werd aangenomen, stelt de CREG vast dat deze stijging van de OLO rente op 10 jaar nadien is blijven aanhouden en sterk is versneld sinds het begin van de maand september 2023. Zo bereikte de OLO rente op 10 jaar 3,63 % op 3 en 4 oktober 2023, hetzij een niveau dat 1,95 % hoger ligt dan de waarde van de risicovrije rente vastgelegd in de tariefmethodologie (cfr. 1,68 %).

207. Parallel aan deze evolutie waargenomen op de financiële markten heeft het Federaal Planbureau regelmatig haar voorspellingen opwaarts herzien wat betreft de OLO rente op 10 jaar verwacht voor de periode 2024-2027. De CREG wijst erop dat de verhoging van de vooruitzichten in de laatste publicatie van het Federaal Planbureau van 7 september 2023 uiteraard niet door de CREG in aanmerking werd genomen in haar ontwerpbeslissing die op diezelfde dag werd goedgekeurd.

Figuur 2: evolutie van de OLO rentevoet op 10 jaar sinds 1 januari 2022 (bron: NBB)

Figuur 3: verwachte evolutie van de OLO rentevoet op 10 jaar, geformuleerd door het Federaal Planbureau, sinds 1 januari 2022 (bron: Federaal Planbureau)

208. De CREG wijst erop dat artikel 31, b), van de tariefmethodologie bepaalt dat elk kostenverschil dat voortvloeit uit de toepassing van een waarde die niet door de CREG wordt aanvaard, in het bijzonder de waarde van de risicovrije rentevoet die wordt gebruikt om het rendementspercentage te berekenen, "in principe" als onredelijk wordt verworpen. Deze bepaling laat, net als de andere bepalingen van de tariefmethodologie die de criteria voor de redelijkheid van de kosten vastleggen, een aanzienlijke manoeuvreerruimte aan de CREG en laat haar toe om, als de omstandigheden het rechtvaardigen en als er een afdoende motivering wordt gegeven, in het kader van het goedkeuringsproces van de transmissietarieven een andere waarde voor de risicovrije rentevoet te aanvaarden dan die welke in de tariefmethodologie is vastgelegd. Gezien de aanzienlijke stijging van het OLO-tarief op 10 jaar sinds de goedkeuring van de tariefmethodologie, zoals hierboven aangetoond, is de CREG van mening dat dit in dit geval noodzakelijk is, waarbij er in het belang van de netgebruikers voor moet worden gezorgd dat de volledige stijging van het OLO-tarief op 10 jaar (1,95 %) niet wordt doorgerekend in de tarieven. Bijgevolg vindt de CREG het redelijk dat Elia in haar aangepaste tariefvoorstel een verhoging van het streefrendement begroot op slechts +1,49 %. Dit is bijvoorbeeld mogelijk als we uitgaan van een risicovrije rentevoet van 3,17 %.

209. De CREG vindt trouwens dat deze in het tariefvoorstel gebudgetteerde stijging van het rendement zal moeten worden weerspiegeld in een aanpassing van de tariefmethodologie die, overeenkomstig artikel 12, § 5, 9° van de Elektriciteitswet, de netbeheerder een normaal rendement op de in de gereguleerde activa geïnvesteerde kapitalen moet garanderen dat hem in staat stelt de investeringen te doen die nodig zijn om zijn taken uit te voeren. Bij gebrek aan een dergelijke aanpassing meent de CREG dat het succes van de kapitaalverhogingen die de netbeheerder in deze periode zal moeten doorvoeren om zijn ambitieuze investeringsprogramma van € 6,4 miljard over de periode 2024-2027 te financieren, niet met zekerheid kan worden gegarandeerd.

210. Daarom zal de CREG tussen nu en eind november 2023 een ontwerp van wijziging van de methodologie ter openbare raadpleging voorleggen, met inbegrip van een mechanisme om de billijke marge van de netbeheerder mee te laten evolueren met de verandering van de OLO-rente op 10 jaar.

211. In het kader van de procedure voor de ex-postcontrole van de tariefverslagen die Elia aan de CREG zal voorleggen voor elk jaar van de periode 2024-2027, zal de CREG uiteraard nagaan of Elia rekening heeft gehouden met de risicovrije rentevoet die voortvloeit uit het mechanisme dat zal worden ingevoerd na de procedure voor de aanpassing van de tariefmethodologie. De goedkeuring door de CREG van een verhoging met +1,49 % van het door Elia in haar aangepaste tariefvoorstel gebudgetteerde streefrendement heeft dus enkel tot doel te verzekeren dat de door de CREG goedgekeurde transmissietarieven evenredig blijven in de huidige context van stijgende rentetarieven: deze goedkeuring loopt niet vooruit op het resultaat van de procedure tot wijziging van de tariefmethodologie die de CREG eind november 2023 zal opstarten, noch op de evolutie van de billijke marge over de periode 2024-2027.

6.8.1.2. Gemiddelde RAB

212. In haar ontwerpbeslissing had de CREG Elia gevraagd om de berekening van de gemiddelde RAB te corrigeren door rekening te houden met de correctie die werd toegepast voor het project Avelin-Avelgem in haar aangepaste tariefverslag 2022 en door alle CAPEX met betrekking tot de projecten Nautilus en Tritonlink, die dus na 2027 zullen worden ontwikkeld, te schrappen.

213. In haar aangepaste tariefvoorstel heeft Elia de vragen van de CREG met betrekking tot de evolutie van de gemiddelde RAB op toereikende wijze beantwoord. Deze evolutie wordt weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 2: evolutie van de gemiddelde RAB

*1.000.000 EUR	Werkelijkheid 2022	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
gemiddelde RAB	5.394	6.452	7.464	8.591	10.064

6.8.2. **Stimulansen**

6.8.2.1. Stimulans tot beheersing van de beheersbare kosten

214. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG in de eerste plaats opgemerkt dat de beschrijving die Elia in hoofdstuk 2.5.4.2. van haar tariefvoorstel heeft gegeven voor de berekening van de stimulans bedoeld in artikel 21 van de tariefmethodologie, niet strikt overeenstemt met de beschrijving die de CREG - in overleg met de TNB - heeft gegeven in haar nota van 24 maart 2022 met als titel "modaliteiten voor het bepalen van de stimulansen tot verbetering van de prestaties van de transmissienetbeheerder voor elektriciteit in de loop van de regulatoire periode 2024-2027" die werd gepubliceerd samen met haar ontwerp van tariefmethodologie 2024-2027, voorgelegd voor openbare raadpleging. De CREG heeft Elia gevraagd om dit hoofdstuk 2.5.4.2. van haar tariefvoorstel te corrigeren door de tekst van de voornoemde nota van 24 maart 2022 over te nemen. Aangezien de gebudgetteerde OPEX en CAPEX voor IT/digitalisering voor de periode 2020-2023 echter zeer beperkt waren en het zeer ambitieuze plan van Elia voor IT/digitaliseringsplan pas in december 2022 werd aangekondigd, werden de investeringen op het vlak van IT/digitalisering niet in aanmerking genomen in het mechanisme dat in de nota van 24 maart 2022 is uiteengezet. In het kader van de ontwerpbeslissing heeft de CREG aan Elia gevraagd om ook met die investeringen rekening te houden in het kader van het correctiemechanisme OPEX/CAPEX.

Ten tweede heeft de CREG, gelet op de door de CREG in haar ontwerpbeslissing gevraagde correcties met betrekking tot de budgetten voor beheersbare kosten en de CAPEX, aan Elia gevraagd om de coherentie te verzekeren tussen de aanpassingen aan enerzijds de verschillende tabellen op pagina 149 tot 151 van het tariefvoorstel en anderzijds de tabellen in het rapporteringsmodel.

Ten slotte heeft de CREG benadrukt dat de eventuele indexsprongen en verlagingen van de werkgeversbijdragen waartoe de federale overheid zou beslissen, volledig ten goede moeten komen aan de netgebruikers, zoals dat ook is gebeurd in de periode 2016-2019 en 2020-2023.

215. De CREG stelt vast dat Elia in haar aangepaste tariefvoorstel voldoende heeft geantwoord op die verzoeken.

6.8.2.2. Stimulans voor onderzoek en ontwikkeling

216. Elia heeft in haar tariefvoorstel voor deze stimulans een bedrag vóór belastingen gebudgetteerd van € (VERTROUWELIJK)/jaar.

217. Gelet op het feit dat artikel 26 van de tariefmethodologie, in tegenstelling tot hetgeen er voor de andere stimulansen is voorzien, niet voorziet dat de TNB *ex ante* in haar tariefvoorstel een bedrag voorziet als element van haar totaal inkomen, heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing aan Elia gevraagd om voor deze stimulans een bedrag te budgetteren van € 0/jaar.

218. De CREG stelt vast dat Elia in haar aangepaste tariefvoorstel voldoet aan haar verzoek.

6.8.2.3. Stimulans voor het tijdig realiseren van grote infrastructuurprojecten

219. Artikel 24 van de tariefmethodologie voorziet voor deze stimulans “de toekenning aan de netbeheerder van een bedrag voor de tijdige realisatie van, voor elke jaar, tussen vier à zes grote infrastructuurprojecten”.

220. Beslissing (B)658E/80 van de CREG dd. 8 februari 2023 over de finale modaliteiten voor het bepalen van de stimulansen tot verbetering van de prestaties van de transmissienetbeheerder voor elektriciteit in de loop van de regulatoire periode 2024-2027 voorziet het volgende: “De lijst van projecten die worden onderworpen aan de stimulans voor de vier jaren van de tariefperiode wordt opgesteld via een beslissing van de CREG op voorstel van de netbeheerder. (...) Het voorstel van de netbeheerder zal worden opgenomen in het tariefvoorstel dat ten laatste op 10 mei 2023 bij de CREG moet worden ingediend. Voorafgaand aan de indiening van dit tariefvoorstel zullen de marktpartijen de mogelijkheid krijgen om hun standpunt over een ontwerpbeslissing uit te drukken in het kader van een publieke raadpleging die de netbeheerder moet organiseren over de bepalende elementen van de ontwikkelingen die worden overwogen in het toekomstige tariefvoorstel”.

221. De netbeheerder heeft zich in het kader van zijn publieke raadpleging over de beslissende elementen van de voorziene ontwikkelingen in haar toekomstig tariefvoorstel, beperkt tot het voorstellen van 4 grote infrastructuurprojecten/jaar voor 3 jaren van de tariefperiode (cfr. 2024, 2025 en 2027) en 5 projecten voor één enkel jaar van de tariefperiode (cfr. 2026).

222. De CREG stelt vast dat twee respondenten op deze publieke raadpleging (cfr. FEBEG en FEBELIEC) van mening zijn dat Elia, omwille van het aanzienlijke investeringsprogramma dat zij heeft aangekondigd, voor elk jaar zes grote infrastructuurprojecten moet voorstellen.

223. In haar “verslag van de raadpleging van de betrokken elektriciteitsbedrijven over de beslissende elementen van de ontwikkelingen voorzien in het tariefvoorstel 2024-2027” heeft Elia zich beperkt tot het beantwoorden van de twee voormelde respondenten als volgt: “Elia (heeft) de bepalingen van de Tariefmethodologie (...) nageleefd”.

224. Elia heeft de lijst van grote infrastructuurprojecten die zij heeft voorgesteld in het kader van de publieke raadpleging niet aangepast in haar tariefvoorstel.

225. Hoewel Elia effectief de bepalingen van de tariefmethodologie heeft nageleefd door een aantal projecten voor te stellen dat overeenstemt met de onderkant van de vork opgelegd door de tariefmethodologie (cfr. tussen 4 en 6 projecten per jaar), is de CREG van mening dat Elia de opmerkingen van de twee voormelde respondenten, met betrekking tot het aanzienlijke investeringsprogramma aangekondigd door Elia, niet toereikend heeft beantwoord in haar raadplegingsverslag (en niet, zoals het antwoord van Elia lijkt te suggereren, een gebrek aan overeenstemming met de inhoud van de tariefmethodologie).

226. Gelet op het bijzonder ambitieuze ontwikkelingsplan op basis waarvan het tariefvoorstel van Elia werd opgesteld en gelet op de aanzienlijke bijkomende middelen die Elia heeft gevraagd om dit ontwikkelingsplan uit te voeren, is de CREG het eens met de twee voormelde respondenten dat het redelijk is te verwachten dat er elk jaar meer projecten moeten worden uitgevoerd om het maximumbedrag van deze stimulans te verkrijgen.

227. In navolging van de ontwerpbeslissing heeft Elia in haar aangepaste tariefvoorstel in totaal 5 projecten toegevoegd. Op die manier stelt Elia voor om 5 grote infrastructuurprojecten/jaar te voorzien voor de twee eerste jaren van de tariefperiode (cfr. 2024 en 2025) en 6 projecten voor de twee laatste jaren van de tariefperiode.

228. De CREG stelt vast dat Elia voldoet aan haar verzoek. De lijst van projecten is opgenomen in bijlage 1 bij onderhavig document.

6.9. Onderzoek van de volumes en het vermogen die in aanmerking worden genomen

6.9.1. (VERTROUWELIJK)

229. (VERTROUWELIJK) verzekert de transmissie van elektriciteit en het beheer van gespecialiseerde diensten in het kader van de energiebevoorrading van (VERTROUWELIJK). (VERTROUWELIJK) heeft beslist om haar verbruik vanaf januari 2022 te dekken via het net van Elia Transmission Belgium (en niet langer via het (VERTROUWELIJK) net). Dit genereerde in 2022 bijkomende tariefinkomsten van bijna € 4 miljoen.

230. In haar tariefvoorstel heeft Elia echter de hypothese weerhouden dat (VERTROUWELIJK). Als gevolg hiervan dalen de hypothesen voor netto energie-afname en de maandelijkse piek voor (VERTROUWELIJK) zeer sterk tussen 2023 en 2024 en dalen de hypothesen voor de jaarpiek van (VERTROUWELIJK) zeer sterk tussen 2024 en 2025.

231. Gelet op het feit dat (VERTROUWELIJK), was de CREG in haar ontwerpbeslissing van mening dat de hypothese van Elia in haar tariefvoorstel over de evolutie van de afnames van (VERTROUWELIJK) manifest onredelijk was.

232. In haar aangepast tariefvoorstel verduidelijkt Elia dat (VERTROUWELIJK) ervoor zal kiezen om haar verbruik via het Belgische of (VERTROUWELIJK) net te dekken in functie van de marktopportunities alsook in functie van de evolutie van de transmissienettarieven. Gelet op de prijzen die momenteel op de markt worden waargenomen, lijkt het voor Elia logisch (VERTROUWELIJK). Elia stelt dan ook voor om uit te gaan van de hypothese dat (VERTROUWELIJK).

233. De CREG vindt dat Elia voldoet aan haar verzoek.

6.9.2. Energie geïnjecteerd in het 380-220-150kV-net

234. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG vastgesteld dat Elia uitging van de hypothese dat er in 2025 aanzienlijk minder energie in het 380-220-150 kV net wordt geïnjecteerd dan de hoeveelheid energie die daarin wordt geïnjecteerd voor de drie andere jaren van de tariefperiode (cfr. 29 TWh in 2025 vs 44 à 45 TWh voor de andere jaren van de tariefperiode). De CREG vond deze daling in 2025 niet redelijk aangezien de som van de productie van de kerncentrales en de gascentrales (die zijn aangesloten op het 380-220-150 kV net) in de “*Adequacy & flexibility 2024-2034*”²⁸ studie relatief stabiel leek in de loop van de periode 2024-2027.

235. De CREG heeft aan Elia gevraagd om in 2025 eveneens een volume van 44 TWh aan energie geïnjecteerd in het 380-220-150 kV net als hypothese te nemen, met andere woorden een gelijkaardig niveau aan het niveau dat wordt waargenomen voor de andere jaren van de periode 2024-2027.

236. Elia heeft haar tariefvoorstel aangepast zoals gevraagd door de CREG.

237. De CREG vindt dat Elia voldoet aan haar verzoek.

6.10. Onderzoek van de voorgestelde tariefstructuur, tarieven en tariefmodaliteiten

6.10.1. Algemeen

238. De CREG stelt vast dat alle door Elia voorgestelde tarieven volledig overeenstemmen met de tariefstructuur zoals bepaald in artikel 5 van de tariefmethodologie van de CREG: Elia stelt zowel de transmissienettarieven als de tarieven voor openbare dienstverplichtingen voor.

De transmissienettarieven die Elia voorstelt omvatten:

- 1) de aansluitingstarieven;
- 2) de tarieven voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur:
 - de tarieven voor de maandpiek;
 - de tarieven voor de jaarpiek;
 - de tarieven voor het ter beschikking gestelde vermogen;
- 3) de tarieven voor beheer van het elektrisch systeem:
 - het tarief voor het beheer van het elektrisch systeem;
 - het tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie;
- 4) de tarieven ter compensatie van onevenwichten:
 - het tarief voor vermogensreserves en voor de *black start*;
 - het tarief voor het behoud en het herstel van het residueel evenwicht van de individuele toegangsverantwoordelijken;
- 5) het tarief voor marktintegratie.

²⁸ https://issuu.com/eliagroup/docs/tude_sur_l_ad_quisition_et_la_flexibilite_en_belgique?fr=sNjZmZjYxOTUwMTY

6.10.2. Schraping van de 10 hoogste maandpieken

239. Als antwoord op een opmerking tijdens de door Elia georganiseerde openbare raadpleging over de beslissende elementen van het tariefvoorstel met betrekking tot de waarde die wordt gebruikt voor de facturering van de piek, legde Elia uit dat, naast het schrappen van de 10 hoogste maandpieken, "Elia in overleg met de netgebruikers de extreme waarden zal onderzoeken om een facturering op basis van een abnormale situatie te vermijden". Op deze manier wilde Elia de netgebruikers waarschijnlijk geruststellen dat ze niet afgestraft zouden worden voor absurde waarden die voortvloeien uit meetfouten of uit een eenmalige fout van hun kant of uit een ongeplande en tijdelijke uitval van hun lokale productie.

240. De CREG begrijpt de intentie van Elia en gaat akkoord met de doelstelling maar is van mening dat een procedure per afzonderlijk geval, na schrapping van de 10 hoogste pieken van elke maand, niet wenselijk is omdat ze weinig transparant is en mogelijk discriminerend is (met name: vanaf wanneer is een situatie abnormaal?). Bovendien moet de schrapping van de abnormale waarden boven de 10 hoogste maandpieken geval per geval worden goedgekeurd door de CREG. In het kader van de aanvullende vragen over het oorspronkelijke tariefvoorstel heeft de CREG aan Elia gevraagd om te proberen om de procedure te verbeteren en dynamischer te maken, bijvoorbeeld door het schrappen van de pieken die een bepaalde drempel overschrijden. Tijdens de openbare raadpleging had FEBEG bijvoorbeeld voorgesteld om de pieken, die meer dan vier keer het gemiddelde onttrokken vermogen over de periode bedragen, te schrappen.

241. Als antwoord op de vraag van de CREG heeft Elia toegegeven dat de procedure, die in het tariefvoorstel is vastgelegd, kan en dus moet verbeterd worden en heeft ze een alternatief voorgesteld voor de suggestie van de CREG (en van FEBEG).

242. De CREG en Elia zijn overeengekomen om de denkoefeningen over dit onderwerp voort te zetten, met name op basis van de abnormale metingen die in het verleden werden vastgesteld, en om ten laatste tegen eind 2024 een nieuwe methodologie voor te stellen, na overleg met de CREG en de marktspelers, bijvoorbeeld via haar werkgroepen.

6.10.3. Neutralisatie van de impact van de door Elia gevraagde activeringen van flexibiliteit op de maandelijkse en jaarlijkse pieken

243. In haar oorspronkelijke tariefvoorstel stelde Elia voor om de mogelijke impact van de activering van aFRR-, mFRR- en redispatchingbiedingen op de bepaling van de maandelijkse of jaarlijkse piek te neutraliseren. Dit voorstel houdt een wijziging in ten opzichte van de regulatoire periode 2020-2023, waarin alleen de impact van activeringen van gereserveerde mFRR werd geneutraliseerd. De CREG juicht deze ontwikkeling uiteraard toe.

244. Elia specificeerde echter dat het de gevolgen van de activeringen van flexibiliteitsbiedingen zijn die geneutraliseerd worden. Uit het oorspronkelijke tariefvoorstel blijkt dus dat het niet gaat om de activeringen in het kader van tests inzake beschikbaarheid van reserves of prekwificatie. De uitsluiting van de activeringen tijdens tests zou in tegenspraak zijn met de nagestreefde doelstelling, namelijk de deelname van de vraag aan de balancerings- en congestieproducten zoveel mogelijk stimuleren. Als antwoord op een vraag van de CREG heeft Elia bevestigd dat de neutralisatie inderdaad ook geldt voor de activeringen tijdens tests. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG Elia dan ook verzocht om dit te specificeren in de aangepaste versie van haar tariefschema.

245. De CREG heeft vastgesteld dat het tariefschema in het aangepast tariefvoorstel duidelijk vermeldt dat alle activeringen geneutraliseerd worden bij het bepalen van de maand- en jaarpieken. Elia voldoet dus aan het verzoek van de CREG.

6.10.4. Periode voor de vrijstelling van de maandpiek

246. Elia stelt voor om een "periode voor de vrijstelling van de maandpiek voor de afname" in te voeren om de netgebruikers ertoe aan te moedigen hun verbruik te verschuiven van de piekuren naar de daluren, wanneer energie overvloedig aanwezig en dus goedkoop is. Door deze verschuiving van de piekuren naar de daluren streeft Elia naar een "*peak shaving*"-effect, d.w.z. een vermindering van de maandpiek en dus een efficiënter gebruik van het transmissienet.

Net zoals voor de piektariefperiode die wordt toegepast op de tarieven voor de jaarpiek, stelt Elia een vaste periode voor de vrijstelling van de maandpiek voor, die wordt bepaald op basis van de historische monotone belastingscurves. De oorspronkelijk voorgestelde periode was van april tot september, in het weekend, tussen 12.00 en 19.00 uur.

247. De CREG merkt op dat het voorstel van Elia om een tarifaire periode in te voeren voor de vrijstelling van de maandpiek voor de afname in overeenstemming is met de tariefmethodologie, aangezien deze laatste in punt 2.4 van bijlage 2 bepaalt dat de tarieven voor de maandpiek van toepassing zijn "op de maandpiek van het netto afgenomen en/of geïnjecteerde vermogen, eventueel bepaald tijdens de tarifaire periode voor de maandpiek".

In principe is de CREG dus niet gekant tegen het oorspronkelijke voorstel van Elia. Het is echter belangrijk om ervoor te zorgen dat de voordelen van deze maatregel, vanuit het oogpunt van de netgebruikers en het algemeen belang, opwegen tegen de kosten en beperkingen die ermee gepaard gaan.

248. Tijdens de door Elia georganiseerde openbare raadpleging over de beslissende elementen van de in het tariefvoorstel 2024-2027 geplande evoluties, hebben de VREG en Fluvius hun bezorgdheid geuit over de gevolgen van deze *peak shaving* op hun tariefkosten, aangezien de DNB's geen rechtstreekse invloed hebben op het gedrag van hun gebruikers (bij een ongewijzigde tariefstructuur).

Elia heeft geantwoord dat de impact waarschijnlijk verwaarloosbaar is, aangezien het niet gaat om een vrijstelling van het tarief als de maandelijkse tariefpiek wordt gemeten tijdens de vrijstellingsperiode, maar om het niet in aanmerking nemen van de afnames tijdens deze periode, zodat de piek buiten deze periode wordt vastgesteld. En Elia concludeert dat de impact op de maandpiek beperkt zal zijn, zonder verdere uitleg.

Als antwoord op een vraag van de CREG heeft Elia er ook op gewezen dat ze de potentiële verschuiving van de afname van de piekuren naar de daluren niet precies kan inschatten, maar dat ze van mening is dat ze beperkt zal zijn. De CREG is inderdaad van mening dat de periode in kwestie, en in het bijzonder het feit dat ze beperkt is tot de weekends, niet van die aard is dat ze een aanzienlijke verschuiving van de afgenomen volumes toelaat. Hieruit volgt dat de potentiële voordelen in termen van efficiënter netgebruik waarschijnlijk gering zullen zijn.

249. De CREG merkt ook op dat de marktdeelnemers, in het bijzonder de federaties FEBELIEC en FEBEG, tijdens de openbare raadpleging niet bijzonder enthousiast waren over het voorstel.

FEBELIEC verzet zich er niet tegen, maar wijst erop dat het voorstel de tariefstructuur en de verwerking van de facturen bemoeilijkt. FEBELIEC waarschuwt ook dat de beoogde periode mogelijk niet *future proof* is en dat eventuele wijzigingen de facto extra administratieve lasten voor de netgebruikers met zich mee zullen brengen.

FEBEG wijst ook op de extra werklast voor de facturering en roept op om te voorzien in voldoende tijd tussen de tariefbeslissing en de invoering van de vrijstellingsperiode.

250. De CREG van haar kant heeft vastgesteld dat de voorgestelde vrijstellingsperiode niet volledig overeenstemt met de analyse van de monotone belastingscurves die Elia heeft verstrekt. De minst

belaste uren van de beoogde maanden en dagen (april tot september en de weekends) vallen eerder in het tijdslot van 10 uur tot 17 uur dan in het tijdslot van 12 uur tot 19 uur dat Elia voorstelt.

Als antwoord op een vraag van de CREG gaf Elia aan dat het tijdslot van 12 uur tot 19 uur beter overeenkomt met de uurroosters van de industriële bedrijven die in *shifts* werken. De CREG kan deze bewering van Elia niet beoordelen, maar ziet a priori niet in hoe ze relevant is voor de huidige discussie.

251. Samenvattend heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing geoordeeld dat er een risico bestaat dat het voorstel van Elia om een vrijstellingsperiode in te voeren in het kader van het tarief voor de maandpiek onvoldoende voordelen biedt ten opzichte van de beperkingen die het aan de marktdeelnemers zal opleggen, met name op het vlak van de duidelijkheid van de tariefstructuur en de complexiteit van de facturering.

Aangezien de marktspelers zich, tijdens de door Elia georganiseerde openbare raadpleging over de beslissende elementen van de in het tariefvoorstel 2024-2027 beoogde wijzigingen, niet uitdrukkelijk tegen het voorstel hebben verzet, heeft de CREG het voorstel evenwel niet in zijn geheel verworpen maar aan Elia gevraagd om de invoering van de vrijstellingsperiode met één jaar uit te stellen, namelijk vanaf 1 januari 2025, om de marktdeelnemers de kans te geven hun factureringsprocessen aan te passen.

De CREG heeft Elia ook gevraagd om het tijdslot van 10 tot 19 uur te analyseren en voor te stellen aan de industriële bedrijven. Dit alternatief is samenhangend met de analyse van de monotone curven, arbeid in *shifts* (volgens Elia) en heeft het voordeel dat de vrijstellingsperiode groter wordt en daarmee dus ook het potentieel voor de *load shifting*.

252. In haar aangepast tariefvoorstel heeft Elia verdedigd dat alle inspanningen voor de implementatie van de schrapping van de maandpiekperiode voor haar rekening zijn. De facturen van Elia voor de maandpiek ondervinden er dus geen gevolgen van. Elia heeft verzekerd dat de vrees van de marktdeelnemers ongegrond is en dat er dus geen reden is om de invoering van de maatregel uit te stellen. Elia heeft daarom de invoering van de periode van schrapping van de maandpiek behouden voor de volledige tariefperiode 2024-2027, zonder overgangperiode.

Tot slot is Elia het eens met het standpunt van de CREG dat het verlengen van de vrijstellingsperiode tot 10-19 uur samenhangend is met de analyse van monotone belastingscurves en de beoogde doelstelling van de maatregel versterkt. Elia stelt daarom voor om de schrapping uit te breiden tot het tijdslot 10-19 uur, in overeenstemming met de wens van de CREG.

253. De CREG gaat akkoord met het aangepaste voorstel voor de tarieven voor de maandpiek, met inbegrip van de schrappingsperiode van april tot september, in het weekend tussen 10 uur en 19 uur.

6.10.5. Tarieven voor het ter beschikking gestelde vermogen in een flexibele regeling

254. Voor het eerst heeft Elia voorgesteld om een specifiek tarief in te voeren voor het vermogen dat ter beschikking wordt gesteld aan de netgebruikers die onder een flexibele regeling zijn aangesloten. Elia wil de netgebruikers in staat stellen om het aan hen ter beschikking gestelde vermogen geheel of gedeeltelijk op flexibele wijze te contracteren tegen een aangepast tarief.

255. In haar ontwerpbeslissing heeft de CREG toegelicht dat de praktische details van het voorstel van Elia niet volstaan om het tarief op een duidelijke en coherente manier te kunnen toepassen en dat het voorstel van Elia bijgevolg voorbarig en in zijn huidige vorm niet toepasbaar is.

256. De CREG heeft er ook op gewezen dat er samen met Elia en de marktdeelnemers een regelgevend kader wordt uitgewerkt. Dit regelgevend kader voor de flexibele toegangen moet het mogelijk maken om niet alleen de voorwaarden voor het verlenen van flexibele toegangen te verduidelijken, maar ook de praktische gevolgen in termen van rechten en plichten voor elk van de

betrokken partijen. Bij gebrek aan deze preciseringen is niet voldaan aan de voorwaarden voor een transparante en niet-discriminerende toepassing van het tarief.

Voor het overige is de CREG van mening dat contractualisering op vrijwillige basis, dus voor gebruikers die al permanente toegang tot het net hebben of zouden kunnen hebben, niet is toegestaan door de gedragscode en ook niet wenselijk is. Alleen als er sprake is van netbeperkingen waardoor Elia geen permanente toegang kan garanderen, kan de flexibele regeling worden toegekend. Naast andere problemen kan de contractualisering van vermogen dat onder een flexibele regeling op vrijwillige basis ter beschikking wordt gesteld, leiden tot kansen voor marktdeelnemers die zich in een deel van het net zonder beperkende congestie bevinden. In dergelijke gevallen zouden gebruikers profiteren van een tariefverlaging zonder enig voordeel wat betreft de efficiëntie van het netgebruik.

De CREG is van mening dat een dergelijk tarief het nadeel moet weerspiegelen dat de betrokken gebruikers ondervinden in vergelijking met een permanente toegang. Dit standpunt is in overeenstemming met de tariefmethodologie, die stelt dat de tarieven een weerspiegeling moeten zijn van de diensten die de netbeheerder verleent aan de marktdeelnemers die gebruikmaken van het transmissienet.

Tot slot is de toekenning van een aansluiting met flexibele toegang in principe beperkt in de tijd, aangezien het hoofddoel ervan is om toegang, zelfs als deze beperkt is, mogelijk te maken voor nieuwe installaties zonder de voltooiing af te wachten van de netversterkingen die nodig zijn voor permanente toegang. Het potentieel om bepaalde investeringen te vermijden, dankzij de aansluitingen met flexibele toegang, is een doelstelling die zich nog in de studiefase bevindt en het onderwerp zal zijn van een project in het kader van de stimulans om het systeemevenwicht in 2024 te bevorderen.

257. De CREG erkent evenwel dat een verlaagd tarief gerechtvaardigd kan zijn voor de aansluitingen waarvoor Elia geen permanente toegang kan garanderen, zelfs niet voor een beperkte periode. De CREG heeft echter vraagtekens geplaatst bij het niveau van de door Elia voorgestelde korting, namelijk 40 % van het tarief. Aangezien het tarief een minder efficiënte dienst van Elia (toegang tot het net) moet weerspiegelen, moet de korting deze geringere prestatie weerspiegelen. Ter illustratie: een gebruiker aan wie Elia geen enkele capaciteit kan garanderen en die dus op elk moment van het net kan worden afgesloten, zou een grotere tariefverlaging moeten genieten dan een gebruiker aan wie Elia 50 % van de capaciteit kan garanderen.

258. Als besluit heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing het voorstel van Elia verworpen en heeft ze gevraagd om:

- de mogelijkheid van vrijwillige flexibele toegang te schrappen;
- de toepassing van het tarief te koppelen aan het regelgevingskader dat in ontwikkeling is: de beschrijving van het tarief moet daarom beperkt blijven tot de berekening van de korting en verwijzen naar het regelgevend kader voor de praktische details. Bijgevolg zal de tariefverlaging pas van toepassing zijn nadat het regelgevend kader is goedgekeurd;
- de berekening van de korting te verfijnen en te koppelen aan de capaciteit die Elia op permanente basis kan garanderen.

259. Tijdens de besprekingen die eraan voorafgingen en in haar aangepast tariefvoorstel wenste Elia haar voorstel niet te herzien om tegemoet te komen aan de verzoeken van de CREG (zie hierboven). Elia was in het bijzonder van mening dat het huidige regelgevend kader volstaat om het tarief toe te passen vanaf 1 januari 2024, zonder evenwel de nodige bewijzen te bezorgen aan de CREG. Elia heeft dus geweigerd de invoering van het tarief afhankelijk te maken van de goedkeuring van het volledig regelgevend kader, gepland voor begin 2024.

Bovendien heeft Elia evenmin een alternatieve berekening van de tariefverlaging voorgesteld, noch getracht haar oorspronkelijke voorstel beter te rechtvaardigen.

260. De CREG betreurt dit, maar neemt nota van de loutere schrapping van het tarief voor het ter beschikking gesteld vermogen onder de flexibele regeling uit het aangepast tariefvoorstel. De CREG stelt dat een dergelijk tarief zo snel mogelijk moet worden ingevoerd, maar pas nadat de regels voor de toepassing ervan duidelijk zijn gedefinieerd.

261. De CREG verheugt zich trouwens over de wens van Elia om verder na te denken over dit tarief in het kader van de lopende besprekingen over het regelgevend kader voor het beheer van de aansluitingen met flexibele toegang, in overleg met de marktdeelnemers en de CREG. De CREG hoopt dat dit tarief kan worden ingevoerd tijdens de regulatoire periode 2024-2027 of ten laatste tijdens de volgende regulatoire periode.

6.10.6. Tarieven voor de vermogensreserves en de black start

262. Na kennis te hebben genomen van bepaalde tariefaanpassingen in de landen die in aanmerking werden genomen voor de Europese benchmarking van de injectietarieven, heeft de CREG in haar ontwerpbeslissing aan Elia gevraagd om deze benchmarking te actualiseren in het licht van de meest recente gekende informatie betreffende de injectietarieven in de verschillende betrokken landen en in het bijzonder Denemarken en het Verenigd Koninkrijk.

263. In haar aangepast tariefvoorstel is de Europese benchmarking bijgewerkt, om rekening te houden met een belangrijke wijziging in het injectietarief dat in Groot-Brittannië wordt toegepast en met een wijziging die in Denemarken wordt toegepast. Rekening houdend met de tarieven die in 2023 worden toegepast in Groot-Brittannië en Denemarken, bedraagt het gemiddelde injectietarief voor het paneel nu € 1,05/MWh, vergeleken met € 1,65/MWh oorspronkelijk.

264. De CREG stelt vast dat Elia gevolg heeft gegeven aan haar verzoek in de ontwerpbeslissing en stemt in met de toepassing van het plafond van het injectietarief van € 1,05/MWh.

6.10.7. Tarieven voor het behoud en het herstel van het restevenwicht van de afzonderlijke evenwichtsverantwoordelijken

265. In haar beslissing (B)658E/77²⁹ keurt de CREG het geactualiseerde tariefvoorstel van Elia goed. Daarin wordt de parameter "alfa" van het tarief ter compensatie van het onevenwicht gewijzigd.

In punt 3.7 van die beslissing vermeldt de CREG dat op termijn elke bijkomende component die aan het tarief ter compensatie van het onevenwicht wordt toegevoegd, op grond van de Europese regelgeving, niet in een tariefvoorstel maar in de methodologieën en voorwaarden van de evenwichtsverantwoordelijke (hierna: "T&C BRP") moet worden opgenomen.

266. Naar aanleiding van deze beslissing heeft de CREG op 7 april 2022 een brief naar Elia gestuurd met het verzoek om, in toepassing van artikel 6.3 van de EBGL, een voorstel tot wijziging van de T&C BRP ter goedkeuring voor te leggen aan de CREG na een openbare raadpleging. Met dit verzoek tot wijziging van de T&C BRP wil de CREG ervoor zorgen dat de standaardcomponenten voor de berekening van de onevenwichtsprijs en de eventuele bijkomende componenten bedoeld in artikel 9 van bijlage 1 van de beslissing ACER nr. 18/2020 van 15 juli 2020 worden opgenomen in de T&C BRP.

267. In haar beslissing (B)2433 van 19 juli 2022³⁰ keurde de CREG het voorstel van Elia goed tot wijziging van de balanceringsregels voor de compensatie van de kwartieronevenwichten.

Dit goedgekeurde voorstel wijzigt onder meer de artikelen 16 en 17 van de balanceringsregels betreffende de standaardcomponenten voor de berekening van de onevenwichtsprijs, zoals bedoeld

²⁹ <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Decisions/B658E77NL.pdf>

³⁰ <https://www.creg.be/nl/publicaties/beslissing-b2433>

in de artikelen 9.1 tot 9.5 van bijlage 1 van de beslissing ACER nr. 18/2020 van 15 juli 2020. De reden, die Elia aanhaalt om de berekening van de onevenwichtsprijs in de balanceringsregels te behouden en deze berekening niet over te hevelen naar de T&C BRP, is dat het goedgekeurde tariefvoorstel voor de periode 2020-2023 betreffende de berekening van de onevenwichtsprijs verwijst naar de balanceringsregels. Daarom kan de overheveling naar de T&C BRP volgens Elia pas plaatsvinden na de tariefperiode 2020-2023. In deze beslissing herhaalt de CREG haar verzoek aan Elia om toch gevolg te geven aan het wijzigingsverzoek en kent zij Elia een nieuwe termijn toe tot 7 oktober 2022.

268. Op 3 augustus 2022 heeft Elia een klacht ingediend tegen beslissing (B)2433. Op 3 oktober 2022 heeft de CREG zich uitgesproken over de klacht in haar beslissing (B)2450. De klacht werd ontvankelijk maar ongegrond verklaard.

269. Op 2 november 2022 heeft Elia bij het Marktenhof een vordering tot nietigverklaring van beslissing (B)2450 ingediend.

270. Op 9 maart 2023 heeft de CREG met beslissing (B)2497³¹ de T&C BRP herzien in het kader van de opname van de berekening van de onevenwichtsprijs, in toepassing van de artikelen 4.7 en 6.3 van de EBGL. Op 24 maart 2023 heeft Elia een klacht ingediend tegen deze beslissing, met toepassing van artikel 28 van de Elektriciteitswet, met het oog op een nieuw onderzoek.

271. Het Marktenhof heeft beslissing (B)2450 vernietigd bij arrest van 3 mei 2023. Het Marktenhof komt tot de conclusie dat de datum van 7 oktober 2022, vastgelegd in beslissing (B)2433, geen redelijke termijn is om Elia, met toepassing van artikel 6.3 van de EBGL, toe te laten aan de CREG een voorstel tot wijziging van de T&C BRP voor te leggen, na een openbare raadpleging, gelet op de termijn die de CREG zelf heeft gehanteerd om, met toepassing van artikel 6.3 van de EBGL, een wijziging van de T&C BRP vast te stellen bij beslissing (B)2497.

Naar aanleiding van dit arrest heeft de CREG bij beslissing (B)2554³² van 17 mei 2023 haar beslissing (B)2433 van 19 juli 2022 gedeeltelijk herroepen, in het bijzonder het verzoek aan Elia om uiterlijk op 7 oktober 2022 een voorstel tot wijziging van de T&C BRP in te dienen, rekening houdend met de paragrafen 71 en 74 van beslissing (B)2433. Anderzijds heeft de CREG beslissing (B)2497 van 9 maart 2023, waarbij zij de T&C BRP herzag, integraal vernietigd.

In diezelfde beslissing (B)2554 wordt Elia opnieuw uitgenodigd om aan de CREG een voorstel tot wijziging van de T&C BRP te bezorgen, en dit tegen 18 september 2023, waarbij de standaardcomponenten voor de berekening van de onevenwichtsprijs, inclusief de eventuele bijkomende componenten bedoeld in artikel 9 van bijlage 1 van de beslissing ACER nr. 18/2020 van 15 juli 2020, worden opgenomen.

Op 18 september heeft Elia een voorstel tot wijziging van de T&C BRP bij de CREG ingediend ter goedkeuring.

Een inhoudelijke discussie over de standaardcomponenten en mogelijk de bijkomende componenten in dit voorstel tot wijziging van de T&C BRP zal plaatsvinden in de beslissing die door de CREG zal worden genomen.

272. In het oorspronkelijke tariefvoorstel dat Elia op 10 mei 2023 bij de CREG heeft ingediend, heeft de CREG het volgende vastgesteld:

- de toepassing van artikel 8 van beslissing 18/2020 van ACER tot vaststelling van de richting van het totale onevenwicht van het systeem wordt gedeeltelijk beschreven;

³¹ <https://www.creg.be/nl/publicaties/beslissing-b2497>

³² <https://www.creg.be/nl/publicaties/beslissing-b2554>

- de principes en de meer gedetailleerde voorwaarden die moeten worden nageleefd voor de berekening van de onevenwichtsprijs worden vermeld;
- de toepassing van artikel 9 van beslissing 18/2020 van ACER tot vaststelling van de onevenwichtsprijs voor de positieve en negatieve onevenwichten wordt gedeeltelijk beschreven;
- de definitie van het systeemonevenwicht omvat de berekeningsmethode;
- de "dead band", de "floor" en de "cap" worden voorgesteld en beschreven als onderdeel van de methode voor het berekenen van de "MIP" en de "MDP";
- Elia verwijst ofwel naar de T&C BRP, ofwel naar de balanceringsregels om de berekeningsmethode (formule) voor de "MIP" en de "MDP" te beschrijven, maar zonder duidelijk te onderscheiden welke verwijzing op welk moment van toepassing is;
- de "parameter alfa" wordt gedefinieerd als een extra stimulans, waarbij de definitie ook de berekeningsmethode omvat.

273. Alvorens in te gaan op de inhoud van de vorige paragraaf, beschrijft de CREG hieronder kort het standpunt van het Marktenhof zoals verwoord in zijn arrest van 3 mei 2023, namelijk:

- de onevenwichtsprijs is een tarief in de zin van artikel 12, § 1 van de Elektriciteitswet;
- de berekening van de onevenwichtsprijs moet zowel in het tariefvoorstel als in de T&C's BRP staan. Bovendien stelt het Marktenhof in dit verband dat het mogelijk is om de elementen voor de berekening van de onevenwichtsprijs in extenso op te nemen in een van de voornoemde documenten en slechts een verwijzing naar dit document op te nemen in het andere document³³. Het behoort tot de discretionaire bevoegdheid van de CREG om alle componenten voor de berekening van de onevenwichtsprijs in één document, namelijk de T&C BRP, op te nemen in plaats van ze her en der verspreid te zien in het tariefvoorstel, de balanceringsregels en de T&C BRP (eigen onderlijning)³⁴;
- volgens punt 104 van het arrest van 3 mei 2023 kon de CREG inderdaad niet vragen dat de parameters voor de berekening van de onevenwichtsprijs volledig uit de tarieflijst zouden worden geschrapt. Ofwel moest de tarieflijst letterlijk herhalen wat nu in de algemene voorwaarden van de BRP vermeld zou staan, ofwel moest de tarieflijst expliciet verwijzen naar de algemene voorwaarden van de BRP. In de eerste zin stelt het Marktenhof inderdaad dat de CREG niet kan vragen om de parameters van de onevenwichtsprijs uit de tarieflijst te schrappen, terwijl het Marktenhof in de tweede zin herhaalt wat reeds in punt 102 van het arrest werd uiteengezet (zie vorige paragraaf).

274. Met betrekking tot wat moet worden verstaan onder "alle componenten" van de berekening van de onevenwichtsprijs, verwijst de CREG naar artikel 18.6 van de EBGL, dat als volgt luidt: "De voorwaarden voor BRP's bevatten het volgende: [...] k) de verrekeningsregels overeenkomstig de artikelen 52, 53, 54 en 55"; De artikelen 55.4 en 55.5 van de EBGL beschrijven de minimum- en maximumwaarden die de onevenwichtsprijs kan hebben (standaard- en aanvullende componenten).

³³ Punt 102 van het besluit van 3 mei 2023.

³⁴ Punt 103 van het besluit van 3 mei 2023.

Daarnaast verwijst de CREG ook naar beslissing 18/2020 van ACER³⁵, in het bijzonder naar de artikelen 9.1 tot 9.5 voor de standaardcomponenten en de artikelen 9.6 tot 9.7 voor eventuele aanvullende componenten.

De EBGL en de beslissing 18/2020 van ACER zijn allebei al enige tijd van kracht.

275. Op basis van de voormelde vaststellingen van het Marktenhof meent de CREG dat zij over de discretionaire bevoegdheid beschikt om Elia te verplichten om alle componenten van de berekening van de onevenwichtsprijs in extenso op te nemen in een voorstel tot wijziging van de T&C BRP (zie verder).

Onder "discretionaire bevoegdheid" verstaat de CREG de bevoegdheid "op grond waarvan de overheid een aanzienlijke beleidsvrijheid heeft bij de keuze van de middelen om het door de wet gestelde doel te bereiken"³⁶. Om de wet toe te passen, moet de overheid een beleidskeuze maken. Die beleidskeuze mag niet onredelijk zijn en moet het algemeen belang dienen³⁷.

In de punten 103 en 104 van zijn arrest van 3 mei 2023 heeft het Marktenhof impliciet aangegeven dat het verzoek van de CREG om de berekening van de evenwichtsprijs in extenso op te nemen in de T&C BRP niet als kennelijk onredelijk kan worden beschouwd.

Andere elementen die de CREG eveneens in overweging neemt voor haar beleidskeuze om alle componenten van de berekening van de onevenwichtsprijs in extenso op te nemen in een voorstel tot wijziging van de T&C BRP zijn de volgende:

- het opnemen in extenso van de berekening van de prijs van het onevenwicht in zowel de T&C BRP als het tariefvoorstel kan aanleiding geven tot inconsistenties. Om dergelijke inconsistenties te vermijden, lijkt het niet onredelijk dat alle componenten van de berekening van de onevenwichtsprijs enkel in de T&C BRP worden opgenomen en dat het tariefvoorstel enkel een verwijzing naar het voornoemde document bevat;
- in de marge van het vorige punt moet worden opgemerkt dat de eventuele opname in extenso van de berekening van de onevenwichtsprijs in het tariefvoorstel 2024-2027 de bevoegdheden van de CREG krachtens de artikelen 5.5, 6.1 en 6.3 van de EBGL in zekere mate zou kunnen verzwakken. Indien alle componenten voor de berekening van de onevenwichtsprijs ook in extenso zouden moeten worden opgenomen in het tariefvoorstel 2024-2027, zou de CREG deze bevoegdheden enkel kunnen uitoefenen in het kader van de T&C BRP, die dan in dit kader zouden moeten worden opgesteld, hoewel niet kan worden uitgesloten dat het goedgekeurde tariefvoorstel in extenso nog andere componenten zou gebruiken voor de berekening van de onevenwichtsprijs. Dit leidt tot inconsistenties als het prijsvoorstel niet dienovereenkomstig wordt aangepast. Voor zover de bevoegdheden van de CREG om een aanpassing van het tariefvoorstel te vragen

³⁵ https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Annexes%2520to%2520the%2520DECISION%2520OF%2520THE%2520AGENCY%2520FOR%2520THE%2520C15/ACER%2520Decision%252018-2020%2520on%2520balancing%2520ISHP%2520-%2520Annex%2520I.pdf

³⁶ J. DUJARDIN en J. VANDE LANOTTE, *Basisbegrippen Publiek Recht*, die keure, 2001, p. 91. Zie in diezelfde zin P. LEWALLE en L. DONNAY, *Contentieux administratif*, Larcier, 2008, p. 1066-1067 waar wordt gezegd « en pareil cas, l'administration a le choix entre une gamme plus ou moins étendue de décisions, également régulière » en I. OPDEBEEK en S. DE SOMER, *Algemeen Bestuursrecht Grondslagen en beginselen*, Intersentia, 2019, p. 93, waarin wordt gemeld « la liberté politique implique que des autorités agissant raisonnablement, placées dans les mêmes circonstances, peuvent arriver à des décisions (légales) différentes ».

³⁷ J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch Publiekrecht*, die keure, 2010, p. 945.

beperkt zijn³⁸, kan niet worden uitgesloten dat er een conflict kan ontstaan en dat de beperkte tarifaire bevoegdheden een belemmering kunnen vormen voor de ruimere bevoegdheden die de CREG kan ontleen aan de EBGL;

- het argument van Elia in haar syntheseconclusie voor het Marktenhof, meer bepaald dat de parameters van de onevenwichtsprijs integraal deel uitmaken van de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het transmissienet en dat elke aanpassing van die parameters moet gebeuren volgens de procedure voor de goedkeuring en aanpassing van de tarieven en niet door een aanpassing van de T&C BRP, werd door het Marktenhof volledig verworpen³⁹. Hieruit volgt dat elke mogelijke tegenstrijdigheid tussen het tariefkader en de EBGL in het voordeel van deze laatste moet worden beslecht en dat de CREG, binnen het kader van haar discretionaire bevoegdheid, kan beslissen dat de berekening van de onevenwichtsprijs in extenso in de T&C BRP moet worden opgenomen.

276. Onder "**alle componenten**" verstaat de CREG de standaardcomponenten bedoeld in artikel 9.1 tot 9.5 van de beslissing ACER 18/2020 en de eventuele bijkomende componenten bedoeld in de artikelen 9.6 tot 9.7 van de beslissing ACER 18/2020. Op voorstel van Elia moeten al deze componenten in extenso worden beschreven in de T&C BRP. Bijgevolg is de combinatie van een gedeeltelijke beschrijving van deze componenten (zie hierboven) in een tariefvoorstel en een gedeeltelijke beschrijving van deze componenten in een voorstel tot wijziging van de T&C BRP niet in overeenstemming met wat het Marktenhof heeft verklaard in zijn arrest van 3 mei 2023.

277. Op basis van haar discretionaire bevoegdheid oordeelde de CREG dat het aangepast tariefvoorstel een duidelijk onderscheid moet maken tussen de periode "voor" en "na" de aansluiting op één van de Europese platformen voor activatie van reserve. Dit betekent concreet:

- Voor de periode **voor** aansluiting:
 - i. bevat het tariefvoorstel ofwel alleen een verwijzing naar de balanceringsregels voor de berekening van de onevenwichtsprijs;
 - ii. of herneemt het *in extenso* alle componenten van de berekening van de onevenwichtsprijs. Om te begrijpen wat bedoeld wordt met alle componenten, verwijst de CREG naar de bovenstaande paragraaf over dit onderwerp ;
 - iii. enkel de termen « onevenwichtsprijs voor de positieve onevenwichten », « onevenwichtsprijs voor de negatieve onevenwichten » en « onevenwicht in de onevenwichtszone » (hetzij « Systeemonevenwicht » in tabel 114 van het tariefvoorstel) mogen in het tariefvoorstel worden opgenomen. Er mag geen enkele interpretatie aan deze termijn worden gegeven. Het tariefvoorstel moet zich beperken tot de voorschriften van de Europese regelgeving hieromtrent, meer bepaald de EBGL en beslissing 18/2020 van ACER, om misverstanden en/of inconsistenties te vermijden;
- Voor de periode **na** aansluiting, bevat het tariefvoorstel alleen een verwijzing naar de T&C BRP. De definities van de componenten van de berekening van de onevenwichtsprijs, nl. de « alfa parameter », de « dead band », de « cap », de « floor », de « MIP » en de « MDP » mogen nog steeds in het tariefvoorstel worden opgenomen, omdat zij deel uitmaken van de

³⁸ In dit kader verwijst de CREG naar artikel 18 van de overeenkomst van 6 februari 2018 over de procedures voor de goedkeuring van een tariefmethodologie voor het transmissienet voor elektriciteit en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie, en voor de goedkeuring van tariefvoorstellen en wijzigingen van tarieven en tarifaire toeslagen, die voorziet dat in de loop van de regulatoire periode, de CREG aan Elia kan vragen om een geactualiseerd tariefvoorstel in te dienen op 2 cumulatieve voorwaarden, nl. indien de tarieven niet langer (i) evenredig zijn en (ii) op niet-discriminerende wijze worden toegepast.

³⁹ Punt 107 van het besluit van 3 mei 2023.

berekening van de onevenwichtsprijs. Aangezien deze componenten uitgebreid worden beschreven in de T&C BRP met het oog op de aansluiting met de Europese activatieplatformen van de reserve, bevat het tariefvoorstel echter alleen nog een verwijzing naar de T&C BRP wat de gedetailleerde omschrijving ervan betreft. De geschiktheid van de componenten voor de berekening van de onevenwichtsprijs wordt daarom door de CREG beoordeeld in het kader van de beslissing over de T&C BRP.

278. De CREG merkt op dat het aangepast tariefvoorstel een onderscheid maakt tussen vóór en na de aansluiting op een Europees platform voor activatie van de reserve voor wat betreft de berekening van de parameter alfa en de andere componenten van de berekening van de onevenwichtsprijs. Elia brengt ook een aantal correcties aan in de tekst die de uitleg hierboven weerspiegelen.

279. De CREG is dan ook van mening dat Elia correct antwoordt op de vragen die door de CREG werden gesteld in haar ontwerpbeslissing.

6.10.8. Voorgestelde transmissienettarieven

280. De CREG stelt vast dat de voorgestelde transmissienettarieven, in overeenstemming met artikel 8 van de tariefmethodologie, het totaal inkomen dekken dat nodig is voor het uitoefenen van de gereguleerde activiteiten die verband houden met het transmissienet of met de netten met een transmissiefunctie.

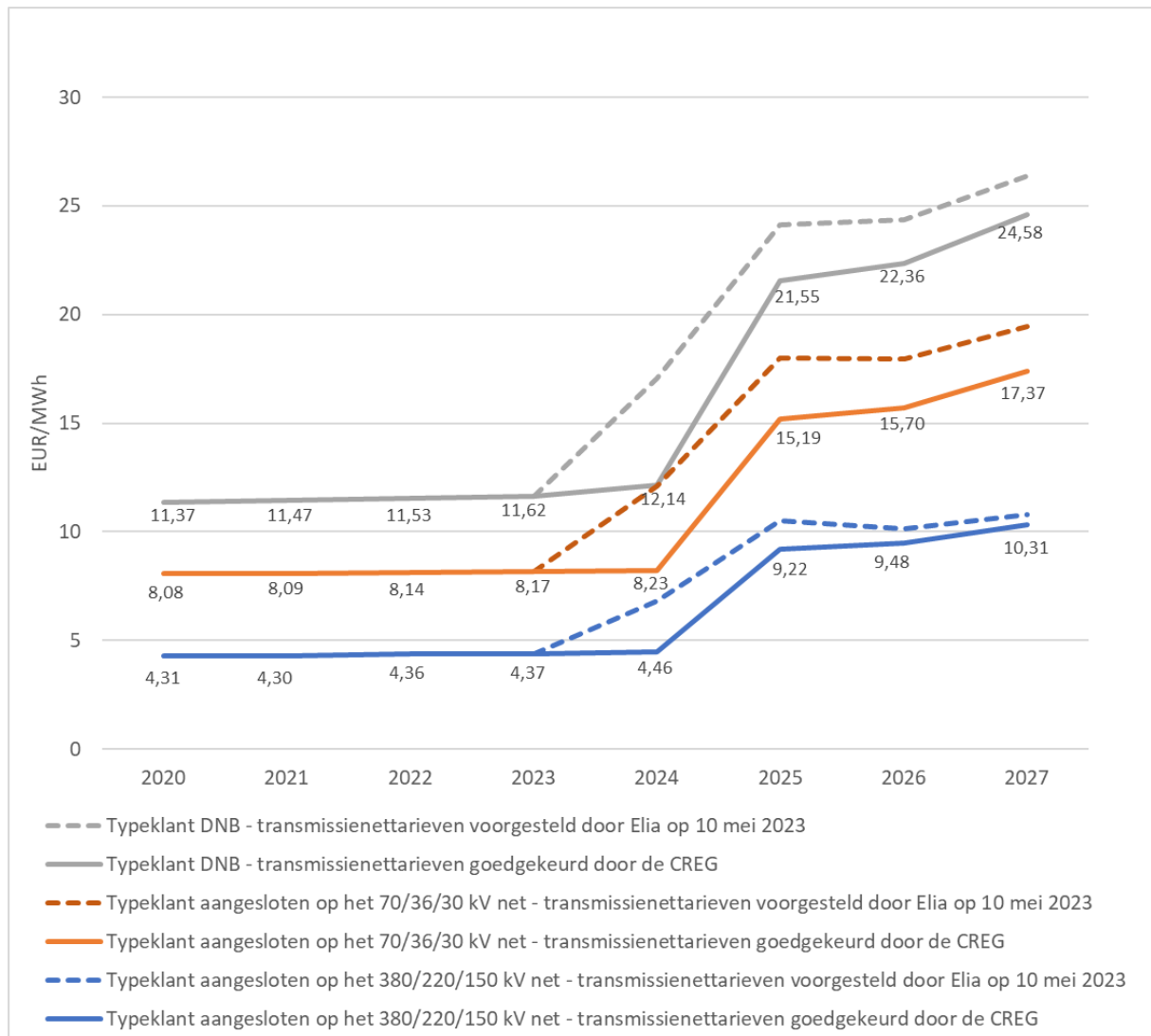
6.10.9. Evolutie van de voorgestelde transmissienettarieven

281. De onderstaande grafiek toont de evolutie van de voorgestelde transmissienettarieven in ononderbroken lijnen voor drie typeklanten⁴⁰ en ten opzichte van de huidige tarieven. Uit deze tabel blijkt dat de transmissienettarieven, die Elia in oktober 2023 voorstelde en die de CREG in onderhavige beslissing goedkeurt, relatief stabiel zijn tussen 2023 en 2024, maar sterk stijgen (cfr. ongeveer x 2) tussen 2024 en 2025. De transmissienettarieven blijven vervolgens stijgen na 2025, maar in beperktere mate.

282. Ten opzichte van de tarieven die initieel, op 10 mei 2023, werden voorgesteld, die het voorwerp uitmaakten van een ontwerpbeslissing tot verwerping door de CREG en die in onderstaande grafiek worden weergegeven door onderbroken lijnen, worden de grootste verschillen waargenomen op niveau van het jaar 2024 waar het initieel ingediende tariefvoorstel een stijging van ongeveer + 50 % voorzag tussen 2023 en 2024.

	Typeklant aangesloten op het 380/220/150 kV net	Typeklant aangesloten op het 70/36/30 kV net	Typeklant DNB
Aansluiting op het net	380/220/150kV	70/36/30kV	Uitgang transformator MS
Ter beschikking gesteld vermogen (MVA)	90	13	21
Jaarpiek (MW)	75	7	20
Maandpiek (MW)	55	6	17
⁴⁰ Afgenomen energie (GWh)	420	38	90

Figuur 4 : evolutie van de transmissienettarieven voor drie typeklanten

283. Bovendien stijgt het injectietarief van € 0,6169/MWh geïnjecteerd in de loop van de periode 2020-2023 tot € 1,05/MWh geïnjecteerd in de loop van de periode 2024-2027. Deze stijging, die het gevolg is van een combinatie van de stijgende kosten voor balanceringsreserves en van de hogere injectietarieven in Europa, moet worden gezien in de context van enerzijds het injectietarief voor de periode 2016-2019, dat € 0,9644/MWh bedroeg, en anderzijds de algemene stijging van de tarieven voor de afname vanaf 2025.

7. ALGEMEEN VOORBEHOUD

284. In de onderhavige beslissing spreekt de CREG zich uit over het aangepast tariefvoorstel 2024-2027, ingediend door Elia, op basis van de documenten die haar ter beschikking werden gesteld. Indien bij latere controles zou blijken dat de bedragen opgenomen in deze documenten niet volledig correct zijn en derhalve moeten aangepast worden, kan de CREG deze beslissing herzien op basis van het onderzoek van deze nieuwe cijfers.

285. De CREG behoudt zich het recht voor om de rechtvaardiging en het reële karakter van alle posten in de loop van de komende jaren aan een grondig onderzoek te onderwerpen, met name met betrekking tot de tariefmethodologie die van toepassing is in de periode 2024-2027.

8. DISPOSITIEF

Gelet op de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt;

Gelet op de tariefmethodologie van 30 juni 2022 ;

Gelet op het tariefvoorstel 2024-2027 dat Elia op 10 mei 2023 heeft ingediend;

Gelet op de beslissing van de CREG van 6 juli 2023 betreffende de vraag tot goedkeuring van het tariefverslag met inbegrip van de saldi ingediend door de transmissienetbeheerder voor elektriciteit met betrekking tot exploitatiejaar 2022;

Gelet op de bijkomende informatie die Elia in haar brief van 17 juli 2023 en in haar e-mails heeft meegedeeld;

Gelet op het ontwerp van beslissing tot verwerping van de vraag tot goedkeuring van het tariefvoorstel ingediend door Elia voor de regulatoire periode 2024-2027, aangenomen door de CREG op 7 september 2023 ;

Gelet op de hoorzitting van 14 september 2023;

Gelet op het aangepast tariefvoorstel 2024-2027 dat Elia in oktober 2023 heeft ingediend;

Gelet op de vele e-mailberichten tussen Elia en de CREG betreffende ad hoc punten;

Gelet op de conclusies van de audit van het IT en digitaliseringsprogramma voorgesteld door Elia dat op vraag van de CREG door BESPOKE werd uitgevoerd;

Gelet op het huishoudelijk reglement van het directiecomité van de CREG van 4 december 2015, gewijzigd op 22 december 2016;

Gelet op het algemeen voorbehoud geformuleerd door de CREG;

Gelet op de analyse die voorafgaat;

Overwegende dat Elia in oktober 2023 een toereikend gevolg heeft gegeven aan de verschillende verzoeken tot aanpassing die door de CREG in haar ontwerpbeslissing van 7 september 2023 werden geformuleerd:

- door haar tariefvoorstel aan te passen zoals gevraagd door de CREG en/of;
- door de verantwoordingen op te leveren die door de CREG werden gevraagd en/of;
- door redelijke, alternatieve voorstellen te formuleren;

Overwegende dat het totaal inkomen dat door de tarieven moet worden gedekt in de loop van de periode 2024-2027 ten gevolge van die aanpassingen met M€ 681 is afgenomen ten opzichte van het totaal inkomen dat initieel werd voorgesteld op 10 mei 2023, wat neerkomt op een daling van 10 %;

Overwegende dat de voorgestelde transmissienettarieven het totaal inkomen dekken dat nodig is voor de uitoefening van de gereguleerde activiteiten die verband houden met het transmissienet en met de netten met een transmissiefunctie ;

Beslist de CREG om het aangepast tariefvoorstel dat door Elia in oktober 2023 werd ingediend, goed te keuren. De goedgekeurde tarieflijst wordt als bijlage aan onderhavige beslissing toegevoegd.

Beslist de CREG tenslotte om de lijst met grote infrastructuurprojecten in aanmerking genomen in het kader van de stimulans voor de tijdige realisatie van grote infrastructuurprojecten, zoals bedoeld in artikel 24 van de tariefmethodologie, **goed te keuren**. Deze lijst wordt als bijlage 1 aan onderhavige ontwerpbeslissing toegevoegd.

////

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Sigrid JOURDAIN
Directeur

Koen LOCQUET
Voorzitter van het directiecomité

BIJLAGE 1

Stimulans voor de tijdige realisatie van grote infrastructuurprojecten

Artikel 24 van de tariefmethodologie bepaalt dat de verbeteringen die door de netbeheerder worden aangebracht op het vlak van marktintegratie en bevoorradingszekerheid aanleiding geven tot de toekenning van drie stimulansen. Eén van die stimulansen betreft het tijdig realiseren van, voor elk jaar, tussen de vier à zes grote infrastructuurprojecten.

Beslissing (B)658E/80 van de CREG dd. 8 februari 2023 over de finale modaliteiten voor het bepalen van de stimulansen tot verbetering van de prestaties van de transmissienetbeheerder voor elektriciteit in de loop van de regulatoire periode 2024-2027 voorziet het volgende: *“De lijst van projecten die worden onderworpen aan de stimulans voor de vier jaren van de tariefperiode wordt opgesteld via een beslissing van de CREG op voorstel van de netbeheerder. (...) Het voorstel van de netbeheerder zal worden opgenomen in het tariefvoorstel dat ten laatste op 10 mei 2023 bij de CREG moet worden ingediend. Voorafgaand aan de indiening van dit tariefvoorstel zullen de marktpartijen de mogelijkheid krijgen om hun standpunt over een ontwerpbeslissing uit te drukken in het kader van een publieke raadpleging die de netbeheerder moet organiseren over de bepalende elementen van de ontwikkelingen die worden overwogen in het toekomstige tariefvoorstel”*.

Zoals voorgesteld door Elia in haar aangepaste tariefvoorstel, beslist de CREG dat de volgende projecten deel uitmaken van de lijst van grote infrastructuurprojecten die het voorwerp uitmaken van deze stimulans:

Voor het jaar 2024 :

- Versterking van het 380kV net (*backbone*): Indienstelling van het eerste 380kV HTLS draadstel Mercator-Buggenhout
- Ondersteuning van de spanningscontrole: Indienstelling van shunt reactoren voor een capaciteit van 150 MVAR⁴¹
- *Regional Reliability*: Indienstelling van de nieuwe 150kV kabelverbinding Bas-Warneton-Wevelgem
- *Regional Reliability*: Indienstelling van 150kV lijnverbinding Harmignies-Ciply zodat Ciply op 150kV kan worden uitgebaut
- CRM : klaar voor ingebruikname van de 220kV kabel in Rimièrre om de centrale van Luminus aan te sluiten

Voor het jaar 2025 :

- Versterking van het 380kV net (*backbone*): Indienstelling van het tweede 380kV HTLS draadstel Mercator-Buggenhout
- Ondersteuning van de spanningscontrole: Indienstelling van shunt reactoren voor een capaciteit van 205 MVAR
- *Regional Reliability*: Indienstelling van de nieuwe 150kV kabelverbinding Ciply – Paturage

⁴¹ Deze doelstelling kan worden aangepast voor het jaar Y en/of voor de volgende jaren van de regulatoire periode bij beslissing van de CREG indien Elia hiervoor een voorstel indient bij de CREG ten laatste op 30 september van het jaar Y op basis van een studie onderworpen aan een publieke raadpleging. Standaard moet de totale behoefte aan extra opwekkingscapaciteit voor reactieve energie 500 MVAR bedragen eind 2026.

- Herstructurering Mercator: Verplaatsing (opbouw nieuwe 380kV masten en afbraak bestaande masten) van 4 lijnen 380kV vanuit Doel (380/51, 380/52, 380/53, 380/54) om een evenwichtige verdeling op de post van Mercator 380kV te bereiken
- CRM : activering van de nieuwe GIS 380kV in Rimière om de centrale van Engie aan te sluiten

Voor het jaar 2026 :

- Brabo III: Indienstelling van het eerste draadstel 380kV Kallo-Mercator
- Versterking van het 380kV net (*backbone*): Indienstelling van de dubbele 380kV verbinding Massenhoven-Van Eyck (HTLS)
- Ondersteuning van de spanningscontrole: Indienstelling van shunt reactoren voor een capaciteit van 130 MVAR⁴²
- *Regional Reliability*: Indienstelling van de 150kV dwarsregeltransformator te Koksijde
- MOGII : realisatie van de bouw van het kunstmatige eiland, nuttig voor transport- en kabelinfrastructuur
- Versterking van de zuidgrens: Indienstelling van de 380 kV dwarsregeltransformator in Achène

Voor het jaar 2027 :

- André-Dumont: Uitbreiding post 380 klaar voor In-OUT 2e draadstel op de aftakking Zutendaal op as Gramme-Van Eyck
- Ondersteuning van de spanningscontrole: Indienstelling van shunt reactoren voor een capaciteit van 160 MVAR
- Courcelles: Indienstelling van een nieuw 380kV GIS onderstation
- Herstructurering Mercator: Indienstelling van het 3e railstel 380kV
- *Regional Reliability*: Indienstelling van de nieuwe GIS 36kV in Kwatrecht Waterfront
- *Regional Reliability*: Indienstelling van een nieuwe 150kV stroomvoorziening in Kobbegem

De CREG herhaalt dat de projecten die door de netbeheerder niet binnen de vastgelegde termijn worden gerealiseerd de volgende jaren, en tot hun realisatie, deel uitmaken van de projecten die moeten worden gerealiseerd zodat Elia 100 % of 80 % van het maximaal overwogen bedrag van deze stimulans kan verkrijgen.

⁴² Deze doelstelling kan worden aangepast voor het jaar Y en/of voor de volgende jaren van de regulatoire periode bij beslissing van de CREG indien Elia hiervoor een voorstel indient bij de CREG ten laatste op 30 september van het jaar Y op basis van een studie onderworpen aan een publieke raadpleging. Standaard moet de totale behoefte aan extra opwekkingscapaciteit voor reactieve energie 500 MVAR bedragen eind 2026.

BIJLAGE 2

Auditverslag op vraag van de CREG gerealiseerd door BESPOKE over het IT/digitaliseringsprogramma voorgesteld door Elia

BIJLAGE 3

PV van de hoorzitting van 14 september 2023

BIJLAGE 4

Transmissienettarieven 2024-2027 goedgekeurd door de CREG